Eduard Jurist

Învățați să rîdeți fără profesor

Editura Albatros

EDUARD JURIST

ÎNVĂŢAŢI SĂ RÂDEŢI FĂRĂ PROFESOR

1986
EDITURA ALBATROS
BUCUREȘTI

ARGUMENT

Am. Lucrat mai multe secole — sincronic și diacronic — la un Tratat despre râs. *Am stabilit că se poate râde cu gura până la urechi, cu, gura închisă sau cu nasul în pumni. Am elaborat o* Râsologie generală *(gramatică, sintaxă și morfologie) cu un supliment despre* Optica râsului *și* Prolegomene la o metodologie a receptării comicului. *Când am terminat, am constatat că lucrarea depășea cu mult dimensiunile Enciclopediei britanice și răbdarea oricărui imprudent curios s-o citească. Și atunci am pus-o pe foc. A fost cel mai vesel Joc pe care l-am văzut vreodată. Au rămas însă o parte din* Bucăţile de lectură. *Le-am adunat în acest volum ojerindu-le celor interesaţi – începători sau avansaţi. Să le studieze fără profesor.*

pentru conf. Autorul

TOTUL S-A SCRIS

De câte ori mă așez la masa de lucru, mă cuprinde un sentiment de revoltă și descurajare. Toate subiectele mele au fost scrise de alţii.

E nedrept! Molière a scris atâtea piese, putea să-mi lase mie măcar Avarul sau Tartuffe. Balzac a compus o Comedie umană — fluviu, a umplut o bibliotecă de romane, ce era dacă-mi lăsa mie Moș Goriot? Cehov a scris sute de schiţe. El însuși a ales doar o parte dintre ele pentru ediţia de *Opere complete,* dar prin reviste și culegeri le-a publicat pe toate. După ce le citești, ce-ţi mai rămâne de scris?

Până și marele Shakespeare s-a zgârcit să nu lase nimic nescris. Poate n-o să mă credeţi, dar ideea cu Romeo și Julieta îmi venise și mie. O scriam eu, din proprie experienţă. Exact așa mi s-au întâmplat și mie toate. Atât doar că eu m-am căsătorit cu Julieta. Părinţii nu s-au opus, ba chiar s-au bucurat (acceptasem să le iau fata fără zestre) și de aceea toată viaţa mi-am imaginat ce s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi opus. Când am propus subiectul la editură, un redactor mi-a râs în nas:

O PROBLEMĂ DE ADOPŢIUNE

— Nu se poate!

— Dacă-ţi spun eu! L-am văzut cu ochii mei…

Noutatea se răspândi ca fulgerul. În gara de mărfuri fusese văzut un elefant. E

drept, era un pui de elefant, dar, oricum, vestea stârni cele mai animate presupuneri și comentarii. Întrebările rămaseră însă, până una alta, fără răspuns, pentru că omul care însoţea elefantul nu știa românește.

Către ora douăsprezece începură să apară și primele lămuriri. Se părea că pionierii din localitate intraseră în corespondenţă cu pionierii dintr-o ţară africană prietenă și, după ce făcuseră schimb, prin poștă, de insigne, desene, ba și de plante, reciproc necunoscute, copiii noștri le-au trimis celor de pe continentul negru o colecţie de melci, un arici, două veveriţe și un pui de vulpe. Gestul de răspuns al prietenilor de departe era desigur emoţionant, dar ridica problema la care nu se gândise nimeni. Nici copiii africani și nici inimoasa profesoară de naturale, Natalia Istrătescu, animatoarea întregii acţiuni.

…Alb ca varul, directorul Școlii generale puse telefonul în furcă, apoi, prin elevul de serviciu, o chemă pe profesoară la cancelarie:

— Tovarășă Istrătescu, sunteţi chemată de urgenţă la primărie. Vă duceţi, explicaţi despre ce e vorba, dar vă atrag atenţia că eu nu știu nimic.

Și făcu un semn că el nu mai are nimic de spus.

La primărie era fierbere mare.

— Tot orașul e la gară. Unde s-a mai pomenit așa ceva?! se indigna primarul Coșovei, care-și scosese haina şi-şi făcea vânt cu un ziar împăturit.

— Dar e și normal, zâmbi subţire Firică, se ful sectorului „ameliorări”. Dacă venea inopinat vreun inspector, se ducea numai cel de semnat să-l întâmpine. Trebuie să recunoaştem că nu în fiecare zi ne sosește inopinat un ele fant!

— Îţi mai arde și de glume! îl fulgeră Coșovei. Sunteţi cu toţii lipsiţi de maturitate și spirit de răspundere.

Ușa se deschise și apăru secretara.

— A venit tovarășa profesoară.

— Să intre!

În biroul primarului se adunaseră într-adevăr destui, de aceea în primul moment tânăra profesoară rămase dezorientată.

— Vă rog, tovarășă, luaţi loc…

Se vedea că primarul făcea eforturi „să nu fie nervos”. Își trecu mâinile prin păr, îşi apăsă fruntea cu palma, apoi începu cu o formulă deloc tradiţională, ceea ce demonstra o dată mai mult gravitatea situaţiei:

— Oameni buni, oftă el de undeva din adâncul sufletului, s-a petrecut o mare dandana, cred că știe toată lumea despre ce e vorba.

Știa toată lumea în afară de profesoara care îşi scoase stânjenită ochelarii și îi șterse îndelung cu batista.

— Văd că tovarășa profesoară nu știe, spuse primarul. Eşti bun, tovarășe comandant, s-o informezi dumneata, se adresă el maiorului Stupină, comandantul miliţiei din localitate.

Acesta zâmbi, apoi spuse trăgând adânc din ţigară:

— Trebuie să vă spun că am aflat și eu de la un „agent de încredere”, de la fiu-miu, care în viaţă la școala dumneavoastră, despre acţiunea „Să ne cunoaştem

planeta”…

— Da, într-adevăr… spuse profesoara sur prinsă, care încă nu înţelegea despre ce este vorba.

— Stimată tovarășă Istrătescu, se amestecă primarul, care avea impresia că totul decurge mult prea lent, vorba e ce facem cu elefantul?

— Care elefant? Nu pricep nimic…

— Ei bine, datorită zelului dumneavoastră deosebit, orașul nostru s-a pomenit azi dimineaţă cu un colet conţinând una bucată elefant în mărime naturală, plus însoţitor trimis să-l aducă la destinaţie în bune condiţiuni.

— Nu se poate! exclamă profesoara și faţa i se lumină. Vasăzică visul micilor mei natura list! s-a împlinit!

— La prima vedere totul e foarte frumos, ba chiar lăudabil, spuse Coșovei.

— Ear, la a doua vedere… interveni secretarul primăriei.

— Lasă, măi Vasile, că mă descurc eu şi singur! apoi continuă din nou calm și cu răbdare „pedagogică”. Dar v-aţi gândit cumva ce se va întâmpla cu elefantul odată sosit în orașul nostru?

— Eu cred că nici clima n-o să-i priască…

Iernile noastre sunt foarte aspre, nu se dădu bătut secretarul.

— În primul rând vreau să vă spun, dacă-mi îngăduiţi, zise profesoara și două cute severe se adunară la rădăcina nasului, noi nu am solicitat niciun elefant. E adevărat că pionierii mei au o mare pasiune pentru animalele exotice și visau să aibă un elefant la „colţul viu”, dar asta nu era decât un vis. Nimeni nu și-a exprimat o astfel de dorinţă în vreo scrisoare.

— Oricum, e inutil să discutăm acum cine este vinovat. O vom face la timpul potrivit.

Problema e ce facem cu elefantul? Doar nu-l putem lăsa în locaţie la gară, vorbi șeful sectorului „organizare”.

— Să știţi că la ora actuală toată activitatea gării e dată peste cap și mai bine de câteva zeci de persoane au pierdut trenul căscând gura la elefant, reveni în discuţie Vasile.

— Și pe urmă ce facem cu însoţitorul? întrebarea aceasta i-o puse comandantul, lui Coșovei.

— Asta am lămurit, spuse primarul. Are instrucţiuni de la consulatul ţării sale ca imediat după ce i se semnează de primire, să se întoarcă acasă.

— Ei, bravo! Aici să vă vedem: cine semnează de primire?

De data asta vorbise nea Văluţă, de la „comercial”, om blajin, cu părul alb, care era cunoscut pentru spiritul său de ordine.

În cabinetul primarului se așternu liniștea.

— Să semneze tovarășa profesoară, spuse mucalit comandantul miliţiei. În ochi îi juca o luminiţă maliţioasă.

— Eu? profesoara se fâstâci… Cum să semnez? Și să-l iau la mine în bloc?

— De ce nu?, zâmbi maiorul Stupină. Vă trimit sectoristul, să vi-l treacă în spaţiu, și gata.

Câţiva dintre cei prezenţi zâmbiră, dar primarului nu-i ardea de glume.

— Acum vedeţi, stimată tovarăşă profesoară, că nu e așa de simplu!

— Dacă tovarășul primar a început cu „oameni buni” — interveni Merișor de la „cultural”, daţi-mi voie și mie, „oameni buni”, să nu iau lucrurile chiar așa în tragic. Cum se spune, am trecut noi și prin situaţii mai grele… în fond, de ce să nu luăm partea bună a lucruri lor? Vă daţi seama că un elefant este o piesă cu totul ieșită din comun pentru fondul nostru cultural? Unde mai pot fi văzuţi elefanţi prin părţile noastre? În Capitală și poate în încă două, trei orașe din ţară. Se va duce buhul că, iacă, și un orășel din nordul ţării, vestit în trecut pentru oierii săi și în prezent pentru fa brica de mobilă, are și un elefant propriu.

În cameră se iscă larma. Fiecare avea ceva de spus.

— Să lăsăm deocamdată agitaţia, bătu cu palma în masă primarul. Prima problemă pe care o avem de rezolvat este cine ia în primire elefantul.

— În fond nu e decât un pui de elefant…

— Puse blând nea Văluţă.

— Un pui care cântărește două sute de kilo grame și mănâncă 50 de kilograme de fân pe zi, precizează reprezentantul de la „organizare”.

— Fân ai zis? sări secretarul spaţiului. Atunci e clar. Să-l ia cine are fân.

— Deci, după părerea dumitale, ar trebui

— Îl dăm I.A.S.-ului Livezi sau vreunei cooperative agricole, spuse ironic primarul. Exact ce le mai trebuia, un elefant!

— Desigur, nu e obligatoriu. Poate fi dat altei instituţii care-și va procura fânul necesar pentru hrana animalului… spuse concesiv Vasile. Apoi adăugă: Oricum, eu cred că tot secţia agricolă a sfatului ar trebui să dispună de dirijarea animalului.

Șeful sectorului agricol, Marin Coteaţă, explică pe larg că nu are cum să se ocupe de această problemă, că în sectorul zootehnic are rubrici pentru vite, cai, oi, capre și porci, ba chiar și pentru păsări de curte, dar nu are rubrică pentru elefanţi. Toţi îl înţeleseră și-i dădură dreptate.

— Ar fi mult mai firesc să răspundă de ele fant sectorul învăţământ, sugeră Coteaţă. De fapt chiar din cadrul acestui sector ni se și trage elefantul, aruncă el o privire piezișă spre profesoara Istrătescu.

— Staţi tovarăși! se opuse Merișor. La mijloc e o neînţelegere. Copiii învaţă astăzi la lecţii și despre cosmos. Decurge de aici că noi trebuie să le construim și o rachetă interplaneta ră? Să fim serioși!

Din nou se iscă larmă. Se stinseră o parte din ţigări și se aprinseră altele.

— O clipă! Iertaţi-mă, dar problema e greșit pusă. În fond, ce se va întâmpla cu bietul animal care habar n-are cât ne bucurăm de sosirea lui pe meleagurile noastre? se auzi un glas.

Maiorul Stupină rugă să fie lăsat să vorbească:

— Cel mai logic ar fi să-l punem într-un loc unde ar putea veni și copiii și cetăţenii din oraș să vadă cum arată un elefant. Cu alte cuvinte, de ce n-am pune și noi bazele unui mic parc zoologic? Și ce-i că suntem o localitate mai mi că? În fond, nu suntem cu mult mai mică decât Simeria și, uite, Simeria are un parc dendrologic

vestit…

— E, copaci, mersi! dădu din mână „sectorul agricol.

Se argumenta pro și contra. În cele din urmă ideea unui parc zoologic începu să câştige teren. Și totuși, cine să-l ia în custodie?

— Am eu o idee! Nu avem noi aici, în orășel, o secţie a muzeului de ştiinţe naturale? Să-l ia ei, propuse Firică de la „ameliorări”.

— Nu-i chiar atât de simplu. Secţia este de paleontologie și se ocupă de oase de mamuţi dispăruţi și nu de elefanţi vii, explică secretarul sfatului. De altfel, toată secţia este reprezentată de un singur custode care e și ghid turistic în excursiile specializate. N-are el timp și de elefanţi.

— Atunci să-l preia O.J.T.-ul. Ar fi cât se poate de nimerit. Îl trec și ca obiectiv turistic, care va atrage și vizitatori de prin alte părţi și ar putea chiar să-l cazeze în poiana din spatele campingului unde i-ar construi un hambar în care să stea pe vreme rea.

Fusese propunerea primarului.

— Mă opun, interveni comandantul miliţiei.

Nu vă gândiţi că la camping vin oamenii cu autoturisme? Și dacă elefantul se sperie și dă buzna peste vreo mașină? Nu, în niciun caz nu vreau să am accident de elefant în sectorul meu!

— Ştiţi ceva? daţi-mi mie elefantul…

Cel care vorbise era inginerul Pavel, un bărbat cărunt, care ședea pe pervazul ferestrei, îşi fuma liniștit pipa și până acum nu se amestecase în discuţie.

— Dumneata? Ce treabă ai dumneata cu elefantul? se uită la el nedumerit primarul. Dumneata eşti șeful secţiei hidrotehnice…

— Tocmai. Și unul din elementele de bază privind condiţiile de existenţă ale elefantului e apa.

Toţi aplaudară. Inginerul zâmbi, mai trimise un rotocol de fum, apoi spuse măsurat:

— Îl iau eu, dar am și o cerere…

— Ce cerere? se încruntă primarul.

— Să-mi aprobaţi proiectul de construcţie a ștrandului; stă la dumneavoastră pe birou de un an și jumătate. V-am demonstrat că folosesc apa în circuit continuu, așa că nu se risi peşte nimic. E foarte simplu ca în cazul acesta să construiesc și un teren cu bazin pentru elefant.

— Ar putea fi chiar nucleul viitoarei grădini zoologice, sări profesoara Istrătescu.

— Staţi, staţi! Trebuie să studiez problema.

Nu mă pot pronunţa pe loc…

Se auzi un oftat zgomotos. Era comandantul miliţiei.

— Și, între timp, delegatul străin așteaptă, elefantul așteaptă, tovarăşe primar!

— Gara e întoarsă cu susul în jos…

Se stabili ca, până una, alta, elefantul să fie găzduit în parcul orașului. Acolo, în partea dinspre pădure, să i se improvizeze un ţarc. Pe urmă…

— Pe urmă, am și eu o propunere, vorbi se ful sectorului agricol. Îl ajut eu pe

tovarășul inginer Pavel cu ceva fin pentru masa elefantului, dar am și eu o cerere.

Acum toţi săreau cu cereri!

— Să preia tovarășul Pavel și problema crescătoriei de crapi. Doar adineauri ne-a spus că el e cu apa la noi…

Inginerul ar fi fost gata să protesteze, dar interveni maiorul Stupină:

— Ascultă-mă, Pavele, acceptă! Când ai să fii șeful crescătoriei, o să te roage și primarul să-l mai ajuţi cu câte ceva. Habar n-ai ce oaspeţi o să-ţi vină!

Toţi râseră. Și primarul.

— Ei, ce zici? Iei și crescătoria?

Discuţia s-a prelungit foarte mult. Oamenii aveau idei și iniţiative. O serie de proiecte mereu amânate se rezolvară pe loc.

Pe la ora 16 primarul avea legătura cu şcoala generală.

— Alo, directore, aici Coșovei.

Primarul făcu o pauză.

— Alo, mă auzi?

Desigur, directorul auzea.

— Să știţi, tovarășe primar, că eu n-am nicio vină. Mie nu mi-a spus nimic, bâigui.

Primarul râse:

— Auzi, directore, te rog s-o feliciţi și dumneata pe tovarășa Istrătescu. De altfel, o să-ţi trimitem și mulţumiri scrise.

Se pregăteau să plece când în cameră intră secretara.

— Tovarășe primar, la telefon…

— Cine e?

— Judeţul, spuse secretara albă ca varul.

În încăpere se făcu o liniște de gheaţă. Primarul ridică receptorul:

— Coșovei, la telefon…

Ascultă îndelung. Doar din când în când spunea un *da* fără vlagă. Apoi încheie:

— Să trăiţi!

După ce puse receptorul, îşi prinse capul în mâini. Toţi se apropiară de birou. Schimbau priviri între ei. În cele din urmă, Vasile întrebă cu vocea pierită:

— Ce vor?

Primarul ridică fruntea și-i privi obosit.

— Să le dăm lor elefantul…

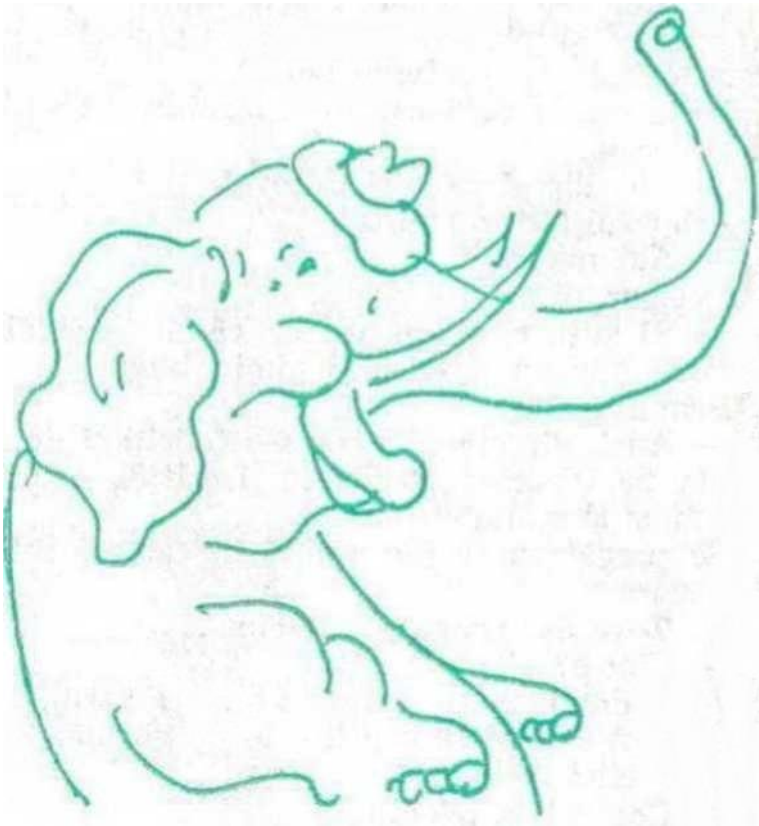

PE PLAJĂ

De sub două pălării de paie, dialogul susură lent, asemeni valurilor care tot vin și vin din larg spre ţărm…

— Ticule!
— Mmmm?
— Ce faci?
— Stau.
— Nu te bronzezi?
— Degeaba… că tot se duce…
— Dar tu ce zici, eu m-am bronzat?
— Mmm, nu prea.
— Cum, nu prea?! Uită-te și tu că sunt mai neagră ca tine.
— Nu pot să mă uit, că stau cu ochii închiși.

— Uită-te, dacă-ţi spun eu!
— Nu-i nevoie: ești mai neagră ca mine, că u sunt alb ca telemeaua.
— Nu mai ești, că te-ai roșit.
— Simt și eu. Dar merită! Doar pentru asta am venit aici.
— Dar, ia spune, sunt mai neagră ca Fifina?
— Ești mai neagră.
— Aha, vasăzică la Fifina te-ai uitat!
— Nu m-am uitat.
— Atunci de unde știi că sunt mai neagră?
— Tu ești mai neagră decât toţi.
— Asta nu-i adevărat, nu-s mai neagră! Sunt bronzată. Și la părul meu blond…
— Care blond, că ești șatenă.
— Da, dar când mă întorc, mă fac blondă.
— O să fii de nerecunoscut.
— Și de costum ce spui?
— Ce să spun?
— El cum e?
— E mai negru ca al Fifinei.
— Al Fifinei nu e negru, e verde.
— Nu ţi-am zis? ea a stat mai puţin la soare.
— Și pălăria?
— Pălăria Fifinei?
— Pălăria mea… cum îmi stă?
— Pe cap.
— Știi că am găsit-o aici, pe plajă…
— Ce noroc ai tu!
— A, nu, era de ocazie, cu bani.
— Ce noroc am eu!
— Fifina mi-a spus că, dacă-mi pun pălăria, nimeni nu-mi dă mai mult de 28 de ani.
— Deh, cu o umbrelă e și mai și.
— Chiar, Ticuţule, după părerea ta, eu cum arăt pe plajă?
— Cum să arăţi… ca o arătare.
— Ei hai, spune-mi, se uită lumea după mine?
— Cum să nu se uite?! Adineaori, când ai aruncat punga de la roșii alături de coș, toţi s-au uitat.
— Și tu? Tu la ce te-ai gândit?
— M-am gândit că o să plătesc 25 de lei amendă.
— Ascultă, tu îţi mai aduci aminte cum ne-am cunoscut noi doi?
— Da… atunci când era să mă înec. Tu ai strigat după Salvamar și, ca recunoștinţă că mi-ai salvat viaţa…
— Daa, a fost foarte romantic!
— Ei, ce vrei, ulciorul nu merge de două ori…

— Ce vrei să spui?

— Să nimic… eram tânăr. Nu știam să înot și am făcut o mulţime de imprudenţe…

— Și diseară ce facem?

— Ce să facem, stăm.

— Eu zic să mergem undeva să dansăm. Îmi pun rochiţa cu ciupercuţe… și fulărelul de mătăsică.

— Da, dar eu îmi pun numai borcănelul cu iaurtuleţ.

— Ascultă, Tică, vreau să-ţi spun ceva.

— Și de ce nu-mi spui?

— Eu am mai de mult impresia că tu nu mă mai iubești.

— Serios? Pe ce te bazezi?

— La început, când veneai acasă, te uitai în toate dulapurile și ac' te uiţi numai în frigi der.

E soare și e cald. Valurile vin și vin dinspre larg. Pălăriile tac. Fiecare se bronzează în felul lui. Cu gândurile lui…

GAZETA NOASTRĂ

A apărut acolo, pe peretele din hol, între copia după *Carul cu boi* a lui Grigorescu și fotografia mărită reprezentându-mă pe mine în costum de ginere alături de nevastă-mea în rochie de mireasă. Tocmai mă grăbeam să ies pe ușă când mi-au căzut ochii pe panoul înrămat pe care scria: *„Avântul familiei”.* Firește, am descoperit dintr-o ochire că era vorba de o gazetă de perete. „Ia te uită, ce bazaconie!” mi-am spus și, ca să fiu sincer, nu mi-am putut reţine un zâmbet. Dar (așa-i temperamentul meu)

zâmbetul s-a evaporat repede și am simţit că încep să mă enervez. Am trecut rapid cu vederea peste cuprinsul gazetei (eram grăbit să nu pierd condica) și am spicuit din articolul de fond că „s-a iniţiat această gazetă în care membrii familiei îşi vor putea exprima liber părerile despre problemele care-i preocupă”, că vor putea aduce critici pentru îmbunătăţirea activităţii și propuneri pentru înlăturarea lipsurilor.

Articolul de fond era semnat *Redacţia.* Alături mai erau lipite două articole: unul semnat de Sanda (care trecuse de curând într-a treia) și purta titlul „împotriva uniformizării”. Scris îngrijit, cu foarte puţine greșeli de ortografie, în articol se arăta „că nu este just că tata, de trei ani! rând, de ziua mea, ca și de Anul nou, îmi cumpără mereu aceeași păpușă care spune „Mama”, când, se știe, copiii de astăzi, chiar și fetiţele, mu mai sunt copiii de altă dată”. Celălalt articol era semnat de fiică-mea cea mare.

Liliana, care se pregătea să dea treapta și care purta titlul „De ce?” Cuprinsul era concis: *De ce trebuie să mă pregătesc pentru medicină, când mie nu-mi place această profesiune? De ce părinţii nu discută cu copiii despre profesiunea pe care vor să şi-o aleagă?* În colţul din dreapta jos era un mic anunţ: „Cei doritori să colaboreze) la *Gazeta noastră* se vor adresa pionierului Stănculescu Puiu, redactor

șef”.

— Mariana! am strigat furios.

Din camera alăturată îşi făcu apariţia soţia mea în halat de casă.

— Ce e? Ce s-a întâmplat, ce ţipi așa?

— Ce-i cu povestea asta? am arătat cu un gest panoul de pe perete.

— A, vorbești despre gazeta noastră?

— *Gazeta noastră?!* Vasăzică ai știut? Și un de sunt, mă rog, domnii ziariști? mi-am rotit eu mina prin cameră.

— Azi au plecat mai devreme la școală. Spune-au că au nu știu ce activitate la prima oră, îmi răspunse Mariana cât se poate de firesc.

Hotărât lucru, pierdeam condica!

— Te rog să dai imediat jos obrăznicia asta!

Și la prânz o să discutăm! am spus amenințător.

Soţia mea ridică din umeri și zâmbi:

— Am pariat că exact asta va fi reacţia ta.

Culmea, știi cine ţi-a luat apărarea? Mama.

Soacră-mea! Mi-am scos batista și mi-am șters meticulos ochelarii, ca să mai atenuez prima reacţie.

— Oricum, era cazul să discutaţi și cu mine… Nu să mă puneţi în faţa unui fapt în plinit…

Am făcut un gest vag cu mâna și am plecat la birou, închizând ușa cu energie.

La serviciu am încercat să fiu mai rezonabil.

M-am înfuriat degeaba! Ce-i rău în asta? E o strengărie și chiar una foarte simpatică. Era chiar cât pe-aci s-o povestesc colegilor, dar m-am abţinut. Aș fi devenit, mai mult ca sigur, ţinta ironiilor lor. Pe urmă mi-a trecut prin minte o altă idee. Dacă primiseră sarcina de la școală să facă gazete de perete și acasă?! Trebuia să recunosc că dădeam foarte rar pe la ședinţele cu părinţii și nu mai știam cu ce se ocupă pionierii. Am tatonat terenul la o ţigară cu Balaban, care are și el un băiat în aceeași clasă cu Puiu. Nu, nu știa nimic despre forme noi de muncă obștească” acasă…

Masa s-a desfășurat, ca de obicei, într-o discuţie generală animată. Cu aerul meu obișnuit i-am întrebat pe copii ce e nou pe la școală (de data asta încercând să fiu ceva mai atent la răspunsuri). Soţia mă întrebă ce planuri aveam pentru concediu. Nu, nu aveam încă planuri.

Socrii mei o certau pe Sanda că nu mănâncă tot din farfurie… Desigur însă nu mi-a scăpat faptul că se schimbau priviri furișe și, mai ales, Puiu semnaliza mereu cu socrul meu.

— Săru’ mâna pentru masă, am spus și, ridcându-mă, am adăugat: și acum aș dori să stau de vorbă cu redacţia gazetei de perete „Avântul familiei”…

— Foarte bine, atunci duceţi-vă chiar în camera lui Puiu, unde este sediul redacţiei, propuse Mariana.

Spre mirarea mea, în afară de redactorul șef, pionierul Stănculescu Puiu, din redacţie mai făceau parte Liliana și socru meu (de fapt, în ce-l privește, trebuia să mă aștept!).

— În cazul acesta, am spus cu un zâmbet ironic, poate e mai bine să facem o ședinţă lărgită, să participe toţi membrii familiei.

— Asta am vrut să propun și eu, exclamă vesel soacra mea. Doar nu avem nimic de ascuns.

Puiu aranjă scaunele în cameră (mai aduse câteva din sufragerie) și-mi oferi mie locul ceatral la masă. Am scos maşinal pachetul cu ţigări și am pus una în gură.

— Te rog să nu te superi, tată, spuse Puiu, dar la noi în redacţie nu se fumează…

Am zâmbit (cam strâmb), dar am pus ţigara înapoi în pachet.

— Da, ce e corect, e corect! am spus vesel.

Apoi mi-am dres glasul și am continuat: Mai puţin corect mi se pare însă că aţi luat o iniţiativă fără să-i consultaţi întâi pe toţi cei interesaţi. Și ca să fiu cum se spune concret, am luat eu o intonaţie spirituală, uite, de exemplu, eu n-am știut nimic…

Puiu ridică două degete:

— Tăticule, te rog să-mi dai voie să râs pune eu în calitatea mea de redactor șef. Noi am vrut să vorbim și cu tine, dar de fiecare dată ai amânat discuţia. „Azi n-am timp, vorbim duminică!”

Da, într-adevăr, așa spusesem. Dar nici prin cap nu-mi trecuse ce anume voiau să discute cu mine!

— Și ce, nu se putea aștepta până duminică?

— Ba da. Chiar am așteptat. Dar duminică ne-ai spus că mergi pe stadion că e cuplaj în campionat și, când ai venit seara, erai prea obosit…

— De parcă jucaseși tu, punctă nevastă-mea profitând de ocazie.

— Așa că ne-am spus: pentru înfăptuirea unei iniţiative trebuie și curaj, încheie Puiu și în glasul lui se simţea o undă de emoţie.

Din fotoliul în care ședea, socrul meu îşi drese glasul.

— Dacă-mi permiteţi, cer și eu cuvântul…

Socrul meu fusese un inimos corespondent voluntar și continua și acum să se facă util la tot felul de activităţi obștești ale cartierului. De altfel și în casă era nepreţuit, ajutându-ne la cumpărături sau alergând cu diferite cereri sau acte la ghișeele aglomerate.

— Să știi, George, că Puiu a pus foarte mult suflet la scoaterea primului număr. A făcut pa noul, l-a vopsit frumos, l-a înrămat și a tăiat la traforaj literele titlului. Dar — tuși el – ideea a fost a mea. La urma urmei, dacă e firesc să scoatem o gazetă de perete în clasă sau ia birou, cu ce poate fi ea nepotrivită într-un cadru familial. Ba, mai mult, să zicem că la școală te mai ferești de colegi sau la serviciu, scrii o critică mai pe ocolite să nu se supere nu știu cine, dar în familie? Suntem ocupaţi și nu totdeauna putem să ne vedem chiar toţi laolaltă, dar, dacă avem ceva pe suflet, scriem acolo un articolaș și sunt sigur că se pot obţine rezultate nebănuite.

— Am și eu ceva de spus, interveni Liliana.

Eu cred că mai ales pentru noi ăștia, tinerii, va fi cât se poate de educativ să știm că putem să ne spunem cuvântul la gazetă. Iar voi, părinţii, în loc să ne faceţi morală în cutare sau cutare chestiune, vă puteţi susţine părerile cu argumente. Uite, eu chiar aștept răspuns la articolul pe care l-am semnat la gazetă.

— Și matale nu ai nimic de spus, mamă-mare? am întrebat-o pe soacră-mea.

— D-apâi eu ce să zic, Georgele, dacă toţi zic într-un fel, eu de ce să zic altfel? Eu n-am scris niciodată la gazetă, dar poate acu' o să scriu…

Am înţeles că nu era pedagogic să manifest vreo opoziţie. În fond, dacă era o joacă, după un număr, două, toţi se vor plictisi și gazeta o să dispară de la sine. Gogea-mi-te gazeta de la serviciu, cu oameni serioși, care au sarcina s-o schimbe lunar, și tot stă neschimbată câte trei luni!

— Foarte bine! în cazul acesta voi colabora și eu. Am de pus o singură condiţie.

Toţi mă priviră cu atenţie.

— Gazeta să nu fie așezată în hol. În fond, astea sunt problemele noastre interne, nu? Nu trebuie ca oricine vine la noi în vizită să citească ce avem noi de discutat. Așa că să fie mutată pe săliţa dinspre bucătărie.

Cu aceasta ședinţa lărgită s-a încheiat.

Abia seara, în dormitor, am redeschis discuţia în șoaptă cu soţia mea.

— Mă mir de tine, că ești om în toată firea, cum ai putut să intri în jocul ăsta copilăresc…

— Am înţeles că ai acceptat fiindcă n-ai avut încotro, dar spune-mi și mie ce anume nu-ţi convine.

fl-am explicat nevesti-mii că familia nu este nici clasă, nici atelier, nici birou. Că relaţiile de familie se bazează în primul rând pe autoritatea indiscutabilă a părinţilor și că n-o să procedăm în familie ca la sindicat.

— Te contrazici, ripostă nevastă-mea, arătându-mi în treacăt că prinsese aluzia la tatăl ei. În primul rând însă, și la școală și la serviciu, de fiecare dată afirmăm că suntem ca într-o „adevărată familie. Și chiar așa și este.

În al doilea rând, dacă prin „sarcini sindicale" înţelegi formalismul care mai domnește în unele locuri, asta nu înseamnă că în familie nu putem elimina tocmai formalismul și să facem un lucru și amuzant și util. Și-mi explică pe larg efectul educativ pe care-l va avea dezbaterea unor probleme pe această cale a „presei de familie".

Eram obosit și voiam să dorm.

— Și tot e mai bine să scrie la gazetă, decât să tacă și să nu știi cum văd lucrurile, a mai adăugat din întuneric.

A doua zi m-am prezentat la Puiu eu nu articolaș frumos bătut la mașină.

— Te rog să-l publici, i-am spus.

— Cu plăcere. Dar să știi, tăticule, că abia peste trei numere o să fie loc pentru el. Am până acum patru articole și le afișez în ordinea primirii.

Așa vasăzică, foarte bine!

— Te rog însă să nu-mi schimbi nimic în cele ce-am scris, am spus autoritar.

Peste câteva zile numărul a fost înlocuit și, într-adevăr, erau alte colaborări. Un articol scris de socrul meu și unul de Mariana.

Din articolul socrului eu am aflat că Puiu primise doi de zece la școală și că fusese evidenţiat în activitatea pionierească la strânsul borcanelor și sticlelor goale. În finalul articolului, bunicul îşi mustra nepotul că nu se ocupă de loc de Sanda, ba chiar o bruftuie de câte ori ea roagă s-o ajute.

Articolul Marianei era un program al sarcinilor ce reveneau Li lianei. Sandei și lui Puiu pe plan gospodăresc. Cine cumpără pâine, cine se duce după lapte etc.

Într-adevăr, nu aveam nimic de obiectat. Aşteptam cu nerăbdare să apară și primul meu articol intitulat: „De ce are tata dreptate", în care arătam — cu deplin temei, după părerea mea — că tata este persoana cu cea mai mare răspundere în familie, că sarcinile cele mai grele apasă pe umerii șefului familiei, că toţi îi datorează afecţiune și, pornind de la marea lui experienţă de viaţă și de la bunele lui intenţii, de la dragostea pe care o poartă copiilor săi, trebuie să fie ascultat chiar spre binele lor.

Am fost convins că articolul meu va face o impresie deosebită. Dar n-a făcut. Mai mult, redactorul șef mi-a spus:

— Ţi l-am publicat așa cum ai cerut, tăticule, fără să-ţi schimb nimic. Dar te rog ca în ar ticolele viitoare să nu mai vii cu generalităţi.

Ne-ar ajuta mai mult opinii concrete și mai ales răspunsuri la problemele pe care le pun tinerii cititori…

Sfiala de la prima noastră ședinţă de redacţie dispăruse din tonul redactorului șef. L-am privit surprins, dar m-am abţinut de la orice comentariu.

Un timp n-am mai scris nimic la gazetă. Mă mulţumeam s-o citesc. Gazeta era vioaie și de venea tot mai atractivă. Acum avea și ilustraţii cu tăieturi din reviste și, pe lângă articolașe incisive sau idei practice, mai publica epigrame și ghicitori. Ghici torile, am observat, deveniseră specialitatea soacră-mi. *„Ghici ghicitoarea mea / Cine ieri în dormitor / A dat scrumul pe covor? Cioc-boc, treci la loc / Cine n-a plătit întreţinerea la bloc?*

…Și așa au apărut vreo cinci sau șase numere. Acum aveam destule argumente ca să iau hotărârea care dospea de mult. Dar mai întâi trebuia să am o explicaţie cu Mariana:

— Crezi că n-am înţeles toată strategia cu gazeta de perete? Uită-te și tu, nu o număr ca, într-o formă sau alta, de fapt principalele critici să nu fie îndreptate împotriva mea! „Ar fi bine ca și tata să mai vină pe la școală. Puiu".

„De ce mă pune tata să spun că nu-i acasă când e chemat la telefon de la serviciu?" Sanda.

„De ce nu suportă tata când vin pe la mine colegii mei de clasă?" Liliana. „Când l-am întrebat pe tata cum se extrage rădăcina pătrată, mi-a răspuns că nu știe, că el nu e dentist" – din nou Puiu.

— Până și tu te-ai găsit să mă critici la gazetă că fac demagogie susţinând că merg pe jos când, de fapt, nu mă dau jos din mașină. Tu nu-ţi dai seama că în felul acesta îmi știrbești prestigiul?

Mariana n-a ripostat. Mi-a spus doar că „n-am înţeles nimic”. Eu!

A doua zi la prânz am anunţat că vom ţine din nou o ședinţă de redacţie.

— La cererea cititorilor, am precizat eu zâmbind (cam neconvingător, cred).

După ce ne-am adunat, am spus:

— După perioada de rodaj a gazetei noastre, am desprins unele învăţăminte din experienţa acumulată. De aceea, în calitatea pe care o am, mi-am rotit privirea asupra asistenţei, subliniind prestanţa rolului meu, preconizez următoarele măsuri ce se vor lua imediat. Unu – gazeta îşi schimbă numele din „Avântul familier în „Ariciul vesel”, nume mult mai potrivit și care e și în acord cu aspectul ci actual. Doi. În articolele pe care le veţi scrie, vă veţi referi *numai* la problemele care-i interesează pe Puiu, Sanda și Liliana, principalii beneficiari ai gazetei. Trei: Se interzice orice fel de menţiune la adresa celor vârstnici.

Socrul meu s-a ridicat din fotoliu și, tușind adânc, ca un om care a fumat toată viaţa, a spus cu ciudă:

— Hai, măi George, și eu care credeam că știi și de glumă! Și a ieșit din cameră.

Eu însă am rămas ferm pe poziţie.

„Ariciul vesel* continuă să apară. Copiii s-au adaptat și se conformează deciziei luate. Știu că, dacă o încalcă, le suspend și „Ariciul vesel.

În ce mă privește, citesc acum gazeta mult mai rar.

Acolo, pe sală, lângă bucătărie e și cam întuneric.

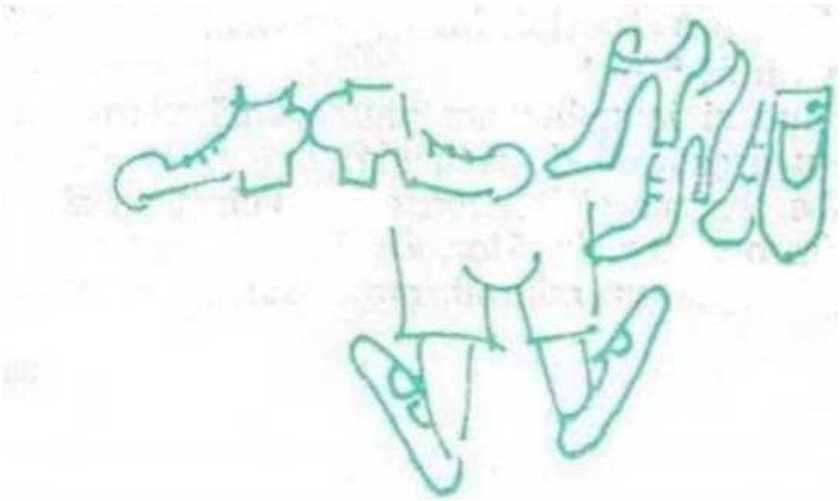

UN DISCURS DESPRE METODĂ

Toutes fois il se peut faire que je me trompe…[1]

DESCARTES

Am avut o întâlnire cu cititorii și, așa cum se obișnuiește — mai ales când se pleacă în provincie — după lansarea cărţilor nou apărute și după dialogul viu și interesant cu publicul, ne-am retras la o cofetărie unde să putem continua discuţia. S-a vorbit despre eroi, despre subiecte, despre inspiraţie, despre drepturi de autor și despre directori de editură. Cum se întâmplă uneori, se fac și profesiuni de credinţă.

Fiecare explică *cum* scrie, *de ce* scrie, chiar și *când* scrie.

La un moment dat, prozatorul F.L., cunoscut pentru romanele sale de acţiune, spune zâmbind:

— Am și eu metoda mea de lucru, care dă rezultate dintre cele mai bune…

Ne întoarcem spre el așteptând confesiunea.

— Iată, aveam în proiect un nou roman, a cărui acţiune se desfășoară la Brașov. Frumos oraș, nu? Ei bine, ce face un scriitor care vrea să oglindească realist faptele pe care le descrie?

Am plecat deci la Brașov și m-am dus la un hotel. Nu, nu la *Carpaţi,* nu. Unul mai modest. M-am prezentat la directorul hotelului și i-am spus: „Sunt cutare (numele i-a sunat cunoscut) și am venit în orașul dumneavoastră să scriu un roman. Omul dintr-odată zâmbește, mă invită să iau loc, sună după cafele. Eu îi povestesc în câteva cuvinte subiectul. Omul mă ascultă politicos, atent chiar. Apoi vine între barea pe care o așteptam: „Și eu, cu ce vă pot fi de folos?" „A, să vedeţi, tocmai aici e *clou*-ul, cum spun francezii, că Adela îl cunoaşte pe Ştefan chiar aici, în hotelul dumneavoastră. Îl văd că privește foarte concentrat și așteaptă. „De aceea, continui eu, ca să pot descrie veridic viaţa din hotelul acesta, oamenii, personalul, chiar pe dumneavoastră la urma urmei — spun cu zâmbet complice — ar trebui să stau aici mă car două săptămâni." Directorul nu e tâmpit, înţelege. Un gest vag cu mâna, strânge buzele, apoi spune: „Știu eu, poate am putea să vă ajutăm „Mă asigură că a avut totdeauna o mare stimă pentru scriitori. „Uitaţi-vă ce vom face: vă ofer o cameră cu un pat la etajul patru. E foarte bună. Nu e lux, dar…" Eu fac un gest că luxul nu mă interesează. Omul îmi spune cu sinceritate că, dacă va interveni un caz de forţă majoră, va trebui să dea și camera *mea,* dar va da dispoziţie să fiu mutat în camera conducerii, unde este un studio. Apoi în cheie ceremonios: „Dacă o să vă simţiţi bine la noi, s-ar putea să rămâneţi și peste cele două săptămâni"… Nu pot să-l asigur, totul e în funcţie de faptul dacă voi avea spor la lucru.

---

[1] Cu toate acestea este posibil să mă înșel (fr.).

În încheiere, directorul are și el o mică rugăminte. Îl ascult cu multă bunăvoinţă. (Prevăzusem totul.) Dacă descrierea hotelului va fi pozitivă (va fi, desigur! dau din cap), m-ar de ranja să-i scriu și denumirea exactă? în felul acesta (cine știe, dacă-l întreabă cineva), va pu ca spune că a trecut regia camerei la fondurile pentru reclamă (și râde satisfăcut). Îl încredintez nu numai că nu mă deranjează, dar voi rece și numele directorului, firește, cu iniţiale…

Colegul povestește „pitoresc" și-l ascultăm curioși.

— Vreţi să știţi ce-a fost mai departe, nu?

Ei bine, m-am dus la cel mai apropiat restaurant.

— La director! exclamă poetul R. P.

— Ai ghicit! I-am spus cine sunt, ce caut la Brașov și ce-am aranjat la hotelul din apropiere. Apoi i-am explicat că trebuie să mă hrănesc dietetic și că am toată încrederea că el mă a sprijini. Sigur, eu vreau să plătesc, am spus. „Vai, lăsaţi, parcă despre asta e vorba, a spus omul. (Replică scontată. Adică, hotelul mă găzduiește gratuit, iar el îmi cere bani?!) M-a întrebat însă, așa, ca din întâmplare, dacă n-aș putea menţiona pe undeva în roman — poate la o scenă…

— Dietetică, sugerează cineva și râdem.

— … Și numele restaurantului său, contiuă F.L. „Vai de mine! Dar restaurantul are un nume toarte amuzant, „La capra cu trei iezi. Dar să nu-l trecem chiar așa în carte!" Firește, am luat și masa, rugând să fiu notat. Am primit să revin seara. Am spus (intenţionat) că buletinul de identitate l-am lăsat la hotel. Știam că omul mă va verifica. Și am plecat.

— Unde? am întrebat eu.

— Unde?! Am zis că, dacă tot sunt singur, hai să dau o raită pe la teatru. Aici, îmbulzeală, ceartă, lume multă. Aţi înţeles că nu sunt eu omul să stau la coadă la o casă sau să casc gura după un bilet în plus. L-am căutat pe regizor. Îmi cunoștea numele și m-a invitat într-o lojă. Mi-a promis că după spectacol va veni să mă întrebe dacă mi-a plăcut, dar acum se scuza: „era în febra premierei"! Evident, l-am scuzat… și l-am aşteptat după premieră, l-am spus și lui că scriu un roman a cărui acţiune se petrece la Brașov și că Ștefan, eroul principal, este actor la teatru. „Ei bine, trebuie să vorbesc despre preocupările lui, despre ceilalţi colegi pe care îi are, despre repertoriu și așa mai departe. „A, nimic mai simplu, mi-a spus bunul regizor, veniţi mâine și, după ce vorbesc cu directorul, vă dăm un permis să puteţi intra la ce spectacol doriţi. Cred că ar fi bine să veniţi și la repetiţii, să mai discutaţi și cu acto rii, cu tehnicienii…" Am promis și chiar m-am ţinut de cuvânt.

— Și ai folosit metoda asta în toate împrejurările? întrebă A.B., redactorul editurii.

— Nici nu știţi ce eficientă este! Am avut la un moment dat un necaz cu mașina. M-am dus la *service* și le-am spus că soarta a vrut să le trec pragul. „Scriu un roman…" etc. etc. „Și eroul meu, Ștefan, are o pană de motor"… Este un moment esenţial, pentru că exact în cele două ore cât stă la *service* se petrece o infracţiune și el are, în felul acesta, un alibi perfect. Dar, ca să fie veridică povestea lui, trebuia să mă documentez, să relatez în amănunţime cu ce mecanic a vorbit, ce defecţiune

a avut, cine a mai fost în preajmă și altele. Ei bine, vă asigur că niciodată vreun mecanic nu fost atât de conștiincios, un electrician atât de pompt, un tinichigiu atât de atent, cum au fost şi cu mine! Am făcut un gest necugetat și le-am ferit o ţigară din pachetul meu. S-au jurat că nu fumează. Niciunul! Iar nota a fost mai mult simbolică. „Verificări”.

— Și ai descris *service*-ul ca cel mai bun din ţară!

— Firește. Pentru mine așa a fost! spuse colegul F.L., scuturând ţigara (mai avea rămase la garderoba hotelului). Am stat în total trei săptămâni. A fost un vis. Era suficient să intru într-un magazin, să spun cu ce ocazie sunt acolo, că…eroul meu, Ștefan, trebuia să poarte un pantof sport, care se vede mai rar în vitrină, deși fabrica din localitate îl produce, ca pantoful să apară. „Despre acesta e vorba?” mă întreba fericit vânzătorul. Bineînţeles, pantoful la-m plătit și am promis să trec numele vânzătorului în roman. De ce să fie un nume fictiv? Poate fi foarte bine unul real! Lucrurile au mers atât de departe încât, ca să mă amuz, am intrat odată la un Loto-Pronosport. Aici dau peste o blondă superbă. Îmi zic să folosesc ca pretext de conversaţie povestea mea cu Romanul. Și punctez cu mâna că Ștefan câștigă 50.000 de lei la loterie. Fata mă asculta cu ochii mari, visători. Și, ce credeţi? blonda izbucnește în plâns. Speriat, o întreb: „Domnișoară, ce aveţi, ce s-a întâmplat?” Și atunci îmi spune printre lacrimi: „Dar bine, tovarășe scriitor, eu nu știu care sunt lozurile câștigătoare!”

Am râs cu toţii, apoi s-a făcut liniște. Colegul n-o privea, lăsat pe spătarul scaunului, pe de plin satisfăcut de succesul său. Pe neașteptate, V.M. a izbit cu pumnul în masă de au sărit și cești în sus:

— Să-ţi fie rușine!

Dar F. I, Nu s-a tulburat. A întrebat calm:

— Și de ce, mă rog? Mai întâi și mai întâi că eu nu am cerut nimănui nimic. Am spus adevărul gol goluţ, că am venit la Brașov să scriu un roman. Trebuia să-mi plătesc camera. Corect. Dar n-am plătit-o, pentru că ea figura ca liberă. Odată chiar directorul mi-a propus să dorm în camera conducerii, că avea un oaspete neprevăzut, dar n-a fost nevoie că în seara aceea am fost la Poiana. N-am plătit la restaurant? O să râdeţi, dar am plătit. Am constatat că e cel mai ieftin restaurant din oraș și unde se servește admirabil. Acolo ar trebui să-i ducă O.N.T.-ul pe străini. Ar rămâne cu o impresie extraordinară. Am obţinut o pereche de pantofi pe care altfel puteam s-o cer mult și bine? Dar de ce, adică, eu n-aș putea purta astfel de pantofi, ia uitaţi-vă ce minunaţi sunt! Şi-şi întinse piciorul ca să-i admirăm pantoful de piele cu talpă de crep.

— Bine, dar romanul promis unde e?

— Pardon! Am anticipat și replica voastră. Romanul l-am scris. Și puteţi să mă controlaţi, m-am ţinut de cuvânt. Hotelul, restaurantul, service-ul, teatrul cu repertoriul lui, toate sunt exacte. Recunosc, laudativ. Le-am dus câte un exemplar și oamenii nu numai că au fost mulţumiţi, dar m-au rugat să mai poftesc.

Prozatorul V.M. s-a ridicat în picioare și i-a aruncat cu dezgust:

— Ești un cinic, lipsit de scrupule!

F.L. s-a uitat distrat în zaţul din ceaşcă, apoi spus cu o notă de ironie în glas:

— De ce, numai pentru că am scris pozitiv despre ei?

Ne-am privit unii pe alţii. Am terminat cafelele în tăcere. Apoi am cerut nota și am plecat. Orice discuţie despre „metoda de creaţie” nu mai avea niciun rost…

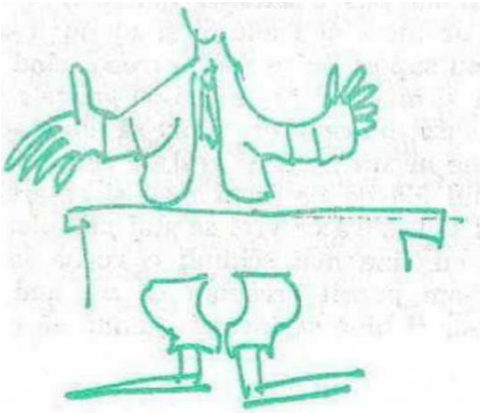

TREI FEMEI

I

— Fii atent, dragă, pe unde mergi, ai luat toate valizele, aia mare cu rotile o văd, dar aia mică cu husă verde unde e, ce-ai făcut cu sacoșa, vezi dacă nu ești atent aoleo ai pierdut punga cu sandviciuri și geanta de voiaj pe care ne-a adus-o tanti Luţa când a fost la Viena ai uitat-o linie vine Predealul ăsta că nu se înţelege nimic ce zice leșinată aia bine că ne-am urcat că am crezut că rămânem în gara aia dar e nemaipomenit au pus trenul cu faţa invers faţă cu sensul de mers al trenului și tu nu le-ai spus că eu nu suport de ce n-ai întrebat când ai luat biletele și mai uită-te ce faci cu valizele alea că incomodezi lumea și nu vreau să am scandal cu persoane necunoscute și vezi de ce nu se scoală individul ăla de pe locul meu și ce-are-a-face că e al tău adică ce vrei să stai pe culoar și eu atunci cu cine mai schimb o vorbă în sfârșit bine c-am pornit credeam că nu mai pleacă auzi n-ar fi bine să închizi geamul că e curent, nu ăsta din compartiment că e prea cald cel de pe culoar nu cel din faţă cel de-alături că e nesănătos să fumezi unde e multă lume nu cu dumneavoastră vorbeam, vorbeam cu soţul meu așa că vă rog să nu vă amestecaţi în căsnicia noastră c-au mai încercat și alţii dar închide frate geamul ăla că n-am de gând să alung în staţiune bolnavă și unde ai pus dragă tirbușonul că-mi trebuie să tai pâinea și nu știu unde e și cheia de deschis conserve și nici nu știi ce fericită sunt că în sfârșit am plecat în concediu şi o să fim împreună noi doi

așa cum n-am mai fost de când am făcut prima noastră călătorie de nuntă că nici nu mai ţin minte câţi ani au trecut de atunci nu-i așa Păvălache?

— Păi, da…

II

— Pur și simplu nu știu cum m-am însurat cu tine! Ești nepăsătoare și egoistă, n-ai niciun pic de responsabilitate familială. Nu te interesează decât ceea ce te interesează și nu ești de acord decât cu ceea ce ști de acord. Nu se poate avea un dialog cu tine. Dacă te rog ceva, e inutil, uiţi în secunda următoare dacă cumva urechile tale au perce put o frază care nu te privea în mod util pe tine. Despre tandreţe sau căldură sufletească ce să mai vorbim! ești rece ca un sloi de gheaţă. Sinceritatea ta, daa! pentru că de sinceritatea ta nu pot să mă plâng, nu este decât un permanent rechizitoriu, un permanent inventar de reproșuri și cerinţe exorbitante pe care chiar dacă aș putea, ar fi total deplasat să le satisfac pentru că nu sunt altceva decât niște mofturi, niște capricii. Nimic rezonabil, nimic judicios, nimic întemeiat pe un criteriu oarecare! încă o dată afirm aici că nu știu, nu înţeleg cum am putut să fiu atât de orb. Atât de lipsit de simţul realităţii, atât de inconștient ca să mă însor cu tine! Ai o singură calitate, aceea că, indiferent ce-ţi reproșez, recunoști.

— Recunosc…

III

— Da, căsnicia noastră e în impas. Serios. Nu, de data asta cred că nu mai e nimic de făcut. Am cedat de fiecare dată, dar am ajuns la limită. Gândește-te și tu, muncim amândoi, venim amândoi de la serviciu. Obosiţi amândoi. Și. Ce crezi că spune? „Vezi ce mai o pe-acolo prin frigider să mâncăm ceva repede că am treabă.” Mereu are treabă, mereu pe grabă. Eu nu contez! Pune masa, strânge masa, spală va sale! Spăl și rufe. Nu m-am plâns niciodată. Am zis că o să se aranjeze cu timpul. În fond, pe fiecare partener dintr-o căsnicie îl apucă, la un moment dat, câte o dambla. Dar trece. Ei. Nu, asta ţine de câteva luni bune. A prins rădăcini. Una, două, are de lucru! Se duce în camera de dincolo, se încuie și bate la mașină. Când mai iese să-și ia un pahar cu apă, să vezi ce fumăraie e acolo, că zici că-s zece fumători, nu unul! De copil, ce să mai vorbim, nici nu-i pasă! Și doar e lucru știut că, mai ales la vârsta asta, are nevoie de amândoi părinţii. Din ce se trage toată povestea asta? Ei bine, n-ai să crezi. I-a băgat nu știu cine în cap să se facă scriitoare!

FABULA FABULEI

— Tata, de ce matale scrii numai povești cu animale, de ce nu scrii povești cu oameni?

— Pentru că, fiule, eu scriu fabule.

— Și de ce scrii, tăticule, fabule?

— Pentru că, sub chipul animalelor se ascund, de fapt, oameni, înţelegi?

— Înţeleg, dar matale le faci animalelor o mare nedreptate.

— Serios, cum așa?

— Uite, de exemplu, ai scris o fabulă în care arăta! că leul se poartă urât cu supușii lui…

— Ăă, da. De fapt voiam să spun că De exemplu, un director sau un alt responsabil mare profită de puterea lui…

— Las că asta am înţeles eu! Eu îţi spun însă că ai făcut leului o mare nedreptate. Noi am învăţat la școală că leul este un animal foarte preţuit și foarte frumos. Leul atacă rareori și numai când este ameninţat. Leul duce o frumoasă viaţă de familie cu leoaica lui privind cu drag puii de leu care se joacă ca niște pisoi.

Leul este mândria junglei. În afară de asta, leul este pe cale de dispariţie. Directorii ăia ai tăi sunt și ei pe cale de dispariţie?

— Nu, sigur, clacă pui așa problema…

— Sau, să zicem, lupul. În toate fabulele tale ai scris numai lucruri rele despre lup.

— Te rog, aici n-ai nimerit-o. Lupul e un animal foarte periculos.

— Da, dar numai în iernile grele. Atunci lupul atacă în haită. Altfel, ne-a explicat tovarășul profesor, lupul este chiar un animal fricos și care aduce numai foloase. Este numit *sanitarul pădurii,* pentru că se hrănește cu stârvuri.

Datorită faptului că mulţi au citit fabulele tale, lupul este acum pe cale de dispariţie și pădurile trebuie repopulate cu lupi. Să zicem vulpea…

— Ce, e și ea pe cale de dispariţie?

— Ba bine că nu! Ce, matale nu i-ai cumpărat mamei o blană de vulpe din drepturile de autor? Dar să discutăm aspectul moral. Totdeauna ai prezentat vulpea ca pe o lingușitoare prefăcută și perfidă care ba îl păcălește pe urs, ba se bagă pe sub pielea leului, ba îl minte de la obraz pe tigru! Nu te supăra, dar toate sunt numai minciuni! Întâi și-ntâi, vulpea nu se poate întâlni cu leul și cu tigrul decât în grădina zooogică, iar povestea cu coada ursului e o scornire curată. Nici strămoșul cel mai îndepărtat al ursului, *ursus speleus,* n-a avut coadă. Cât de spre vulpe, nu e mai șireată decât orice alt animal al pădurii. Pur și simplu, selecţia naturală, așa cum ne învaţă Darwin, o obligă să lupte ca să supravieţuiască. În schimb șoarecii…

— Ei, n-ai să-mi spui că și ăștia sunt pe cale dispariţie!

— Nu, dimpotrivă! Darmatale, ca și colegul matale, Walt Disney, ai făcut din șoarece un personaj simpatic, plin de haz și inteligenţă, care e întotdeauna persecutat de cei din jur.

Știi, tăticule, ce pagube uriașe aduce economiei șoricelul ăsta al dumitale? Ar trebui stârpit fără milă! Nu să-l mai lauzi prin povești. Sau să zicem iepurii. Trebuie să recunoști că și cu iepurii ai fost nedrept.

— Și cu iepurii?!!

— Mereu îţi baţi joc de ei că sunt fricoși.

Cred și eu, niște bieţi iepuri fără apărare e mai ușor să-i ironizezi. Mai bine i-ai ironiza pe în divizii ăia fără scrupule care-l vânează ca să le ia blana ca, pe urmă, s-o vândă ca… blană de vulpe!

— Mda, recunosc, într-un fel ai dreptate. Dar și tu trebuie să înţelegi că și eu am preluat de la alţii tiparele fabulei. Așa a fost de când lumea: leul îngâmfat și prost, vulpea șireată, lupul fioros, iepurele fricos și șoricelul persecutat. Așa au scris Esop, La Fontaine, Grigore Alexandrescu…

— Aaa, eram sigur că o să ajungem aici! Dar, tăticule, ei au scris în alte timpuri. Viaţa merge înainte, știinţa progresează, astăzi nu mai putem face aceleași afirmaţii numai pentru că Esop și La Fontaine…

— Stai, fiule, dar morala…

— Auzi, tată, să-ţi spun eu care e morala: când nu înţelegi viaţa contemporană, nu mai da vina pe clasici!

DIN EXPERIENŢA VIEŢII

Era la noi în clasă o fată drăguţă foc, Monica.

Cu cât mă uitam mai mult la ea, cu atât eram mai convins că sunt îndrăgostit.

Și, ca orice în drăgostit, făceam planuri de viitor. Într-o zi, pe când o conduceam acasă, i-am spus, așa, ca în glumă:

— Știi, Monica, eu te iubesc…

Monica a râs ca de o glumă, apoi mi-a răspuns serios:

— Îmi pare rău, dar ai venit târziu. Sunt prietenă cu Gelu. După bacalaureat ne căsătorim. El a și vorbit cu părinţii.

I-am urat fericire eternă și am încercat s-o uit. Am reușit. În anul doi de facultate m-am îndrăgostit de Livia. Purta ochelari și, dincolo de lentilele groase, se vedeau doi ochi verzi, inteligenţi și maliţioși. Ne-am plimbat un timp (între cursuri și seminarii) și, într-o seară, după o dispută pe tema perspectivelor aluminiului în industria electronică, i-am spus:

— Știi, Livia, eu te iubesc…

Livia s-a încruntat, și-a așezat mai bine ochelarii pe nas, apoi mi-a spus cu un gest vag:

— Îmi pare rău… dacă știam… Dar i-am promis lui Sandu că la anul ne căsătorim. El spune că vom fi repartizaţi în aceeași unitate.

M-am consolat. De fapt, oricum nu aveam altă soluţie. Un timp m-am plimbat cu colegii de grupă, cu care poţi discuta liber, fără să-ţi faci probleme, fără false reticenţe. Apoi am cunoscut-o pe Marina. Era studentă la limba hindi, în secundar, engleza. Pur și simplu mi-am pierdut capul. Ochi negri, păr negru, temperament mediteraneean. Dansa cu pasiune, îi plăceau plimbările prin parc, versurile clasice și contemporane.

Într-o seară, pe când o conduceam la cămin, i-am reţinut, ca din întâmplare, mâna și i-am spus:

— Marina, eu te iubesc… dacă tu ai vrea, mi-ar plăcea să ne căsătorim.

M-a privit blând, chiar cu părere de rău și a spus:

— Tu ești un băiat bun. Ai făcut chiar eforturi să dansezi. Cât despre partea cu căsătoria, îmi pare rău, dar nu pot. O să mă mărit cu Gicu.

— Gicu Plăcintă de la Asociaţie? am exclamat îngrozit.

— Ce-are-a face, mi-a zis Marina și ochii ei negri s-au aprins semnificativ. Când iubești pe cineva, nu contează cum îl cheamă.

Am uitat-o cu timpul și pe Marina. Mi-am spus că o fată care nu se revoltă să poarte numele de Plăcintă (chiar dacă se scrie cu majusculă), trebuie uitată.

Apoi a apărut Sandra…

Vă scutesc de detalii. Când, dând glas sentimentelor ce se nășteau în mine, i-am propus să-mi fie soţie, am aflat că iar sosisem prea târziu…

…Astăzi sunt inginer stagiar, am leafă bună, serviciu bun, perspective bune. Vreau să mă căsătoresc, să întemeiez o familie. Dar n-o a reușesc, dacă nu mă programez din timp.

Nu de mult a venit la noi, prin transfer, o desenatoare tehnică. Mara. Am ajutat-o să-și plaseze planșeta la fereastră. La prânz am invitat-o la cantină. După masă, la cinema. Când am condus-o acasă, am întrebat-o:

— Spune-mi, Mara, ești logodită?

— Eu?! s-a mirat ea.
— Ai vreun prieten?
— Am mulţi, dar au rămas la vechea unitate… a spus pe ton de glumă.
— Te-a cerut cineva în căsătorie până acum?
— Nu… dar de ce mă întrebi?
— Nu… nimic. Așa…
Am ajuns la casa ei și mi-am luat la revedere.
Din seara aceea ne vedem des. Mergem la cină împreună. Sâmbătă plecăm pe munte…
Nu. Încă n-am cerut-o de soţie. N-am de ce a mă grăbesc. De data asta locul este reţinut.

PE ADRESA MEA

Tovarășe scriitor,
după ce am citit frumoasele dv. povești despre cât este de folositor să dai *bună ziua* sau despre ce se poate face cu un hârleţ în grădina de legume, m-am hotărât să vă scriu pentru a vă arăta câte necazuri am avut eu ca mamă, de pe urma unor povești scrise de alţi colegi de-ai dumneavoastră. Trebuie să vă spun că am doi copii, un băiat, Mihai, de șapte ani, și o fetiţă de nouă, Mihaela. Cum este și normal, încerc și eu să mă ajut în opera de educaţie, pe care o fac în timpul liber, cu filmele de la televizor și cu cărţile care apar în librării.
Dinspre partea televizorului e bine că-i mai adună de pe drumuri, chiar dacă ei nu înţeleg totul și mă mai întreabă pe mine dacă se poate ca mâncând numai spanac să te faci atât de puternic cum e Popey-marinarul. Dar în ce privește cărţile, de aici mi s-au tras o mulţime de neajunsuri și lipsuri în comportarea și atitudinea copiilor mei, așa cum am să vă arăt mai departe. De exemplu, m-am pomenit într-o zi cu Mihaela, care este o fetiţă cuminte și foarte silitoare la școală, că-mi vine din oraș cu un singur pantof și cu celălalt picior desculţ. Cât am întrebat-o și cât ani certat-o, n-a vrut să-mi spună cum și unde a pierdut pantoful. Am crezut că a fost o simplă întâmplare, dar iată că, după un timp, iar îmi vine acasă cu un picior desculţ și cu un pantof lipsă. Nici de data asta n-a vrut să-mi spună ce s-a întâmplat. Dar aducând cu vorba cu Mihai, am înţeles de la el că Mihaela a citit basmul cu *Cenușăreasa* şi de atunci tot îşi lasă câte un pantof în diferite locuri. Chiar el, Mihai, i-a adus înapoi vreo doi lăsaţi în parc și în holul blocului. Am socotit că e mai pedagogic să n-o cert, gândindu-mă că va înţelege ea singură că toată chestia cu pantoful e o prostie şi c-o să ajungă să n-aibă cu ce să se încalţe. Din păcate lucrurile s-au agravat atunci când. Așa cum e firesc, am în sistat să-și coasă singură gulerașul de la un forma școlară. A refuzat cu încăpăţânare să pună mâna pe ac. Am bănuit că și aici se ascunde o explicaţie specială și chiar așa a fost. Pentru că de data asta chiar Mihaela mi-a mărturisit că se teme să nu se înţepe și să adoarmă ca *frumoasa din pădurea adormită.* Am început să iei și i-am spus că nu e nicio primejdie să adoarmă, la care fata mi-a spus că, din contra, primejdia e mare pentru

că, așa cum li s-a explicat și la școală, astăzi nu mai există prinţi și atunci cine va veni s-o trezească din somnul ei adânc? Nu mi-a fost deloc ușor să o fac să înţeleagă cum stau lucrurile. E drept însă că am liniștit-o puţin, dar mâna pe ac tot n-a vrut s-o pună.

Cu un alt prilej era cât pe-aci să se întâmple o nenorocire. Mihaela a luat un covor din ea să l-a pus pe balustrada balconului, s-a urcat pe el și a sărit în gol. A fost un mare noroc că, jos, în stradă, staţiona un camion cu prelată, așa că Mihaela nu s-a ales decât cu spaima. Am certat-o rău de tot, dar ea mi-a spus că n-a vrut decât să zboare cu covorul ca în poveste. Degeaba am încercat s-o conving că nu e adevărat ce se întâmplă în povești. Mihaela nu m-a crezut. Văzuse cu ochii ei la televizor cum a zburat *hoţul din Bagdad* pe un covor exact ca al nostru!

Să nu vă închipuiţi că n-am avut dificultăţi și cu Mihai. Cu el întâmplările au început la ţară, când am fost la părinţii mei. Bătrânii au o livadă foarte frumoasă și ne-am pomenit că băiatul s-a furișat câteva nopţi la rând și a dormit în livadă. Când l-am luat la rost mi-a spus că a vrut să păzească merele, să vadă cine le fură. Auzind, bunicu-său a râs din toată inima.

Și, în loc să-l certe, l-a mai și încurajat, zicându-i că s-au făcut în livadă adevărate mere de aur! Ce să le fac, oameni bătrâni, cu mentalitate din alte timpuri! Dar până și taică-meu a înţeles în cele din urmă că nu e de glumă atunci când Mihai s-a strecurat în grajd cu un făraș plin de jăratic pe care l-a pus dinaintea unui armăsar. Din fericire, calul nu s-a speriat și „povestea” asta s-a terminat cu bine. Dar, pentru că am pomenit de jăratic, nu credeţi că Mihaela, deși nu mai e copil, s-a apucat să se joace cu chibriturile (deși li se face și la şcoală instructaj contra incendiilor), după ce a citit basmul cu Fetiţa cu chibrituri? După cum se susţine în general, poveștile astea pentru copii ar trebui să-i înveţe și să vorbească frumos cu părinţii, cu cei vârstnici. În schimb, eu cu ai mei, m-am pomenit într-o zi când plecam de acasă, că-mi zic în cor: „Mamă-capră, mamă-capră, ce ne-aduci tu nouă când te-ntorci acasă?”

Nu le-am zis nimic, fiindcă am considerat că nu e bine să le creez confuzii. Mă gândeam că cel puţin în felul acesta n-or să-i deschidă ușa vreunui străin cât voi fi plecată de acasă.

Nu vă mai spun însă ce s-a întâmplat după ce le-au căzut în mână cărţile „Aventurile baronului Münchausen” și „Păcală. Din ziua aceea și Mihai și Mihaela nu fac altceva decât să scornească tot felul de năstrușnicii. Ce să mai zic, minciuni și păcăleli! Așa mi-au spus că dulceaţa din bufet a mâncat-o încasatorul de la lumină, care a intrat în casă prin ţeava de la baie și că ei amândoi l-au văzut pe motan când se spăla pe mustăţi cu colonia mea străină din dulap. Sunt pur și simplu înspăimântată.

În fiecare zi e tot mai rău. Deunăzi, când l-am chemat pe Mihai la masă și i-am spus că am pregătit special pentru el friganele, ce credeţi că mi-a strigat? „Da’ muieţi-s posmagii, mamă?”

Iată de ce, stimate tovarășe scriitor, vă trimit prezenta scrisoare cu rugămintea să compuneţi dumneavoastră povești mult mai potrivite pentru copii decât cele pe

care vi le-am citat mai sus. De altfel, chiar cu, cu experienţa mea, aș putea să vă dau suficiente idei și subiecte despre care dumneavoastră v-ar rămâne numai să le așterneţi pe hârtie. Ca, de exemplu, o poveste despre „Cum să ne curăţăm singuri pantofii” sau „Mihaela și Mihai, doi copii fruntași la învăţătură”.

Cu deosebită stimă.

Eulampia Piţigoi.

P.S. Dacă veţi crede de cuviinţă, aș putea să vă trimit chiar eu prima formă a propunerilor de mai sus, pe care dumneavoastră, care aveţi mai multă experienţă, să le duceţi la editură.

BĂNUIALA

Nu pot să-i sufăr pe suspicioși! Oameni care în dosul fiecărui gest, dincolo de orice fapt îşi construiesc o explicaţie proprie, uneori împotri va oricărei logici, dar de care se agaţă cu încăpăţânare. Nu pot să-i sufăr pe suspicioși, dar uneori în faţa unor evidenţe nu pot să nu de vin și eu bănuitor. A nu bănui nimic, a nu fi în stare să elaborezi un raţionament cât de cât plauzibil demonstrează o foarte slabă construcţie mentală (prostie curată!). Și, pe cuvânt – nu știu dacă aţi observat — viaţa zilnică e alcătuită din tot felul de detalii care, neînsemnate în aparenţă, te fac bănuitor.

— Paulina, nu mi-ai văzut bricheta?

Întrebarea aceasta o adresez cel puţin de șapte ori pe zi soţiei mele, care trebuie să știe în fiecare clipă unde-mi sunt ochelarii, cheile de la birou, cheile de la mașină, stiloul, carne tul de telefon, servieta, mănușile, briceagul, pipa, tutunul de pipă, butonii de manșetă și, în general, toate celelalte obiecte care definesc și certifică

existenţa mea biofizică, ba și psihosocială (buletinul de identitate, contractele cu editura, fișa de la policlinică ș.a.).

— Era lângă televizor…

Era. Din păcate, de data aceasta, spre deosebire de milioanele de dăţi anterioare, bricheta nu mai *era* acolo. Nu era nicăieri!

— Ia vezi, poate a luat-o fi-tu, zice nevastă-mea.

— Ce să facă cu ea, că doar nu s-a apucat de fumat la zece ani…

— Poate a luat-o pentru experienţele alea ale lui…

L-am întrebat, dar Silviu n-o luase. Și, dacă spune fiu-miu că n-a luat-o, e sfânt. Mai curând Ruxandra…

— Paulino, tu n-ai băgat de seamă că fi-ta a început să fumeze?

— N-am observat. Dar, la cei 18 ani ai ei, n-ar fi cea mai mare crimă.

N-aveam acum dispoziţie pentru o discuţie de genul acesta. Mă preocupa cu totul altceva:

— Oricum, n-ar fi un motiv să-mi folosească bricheta!

— Ruxandra n-ar face una ca asta…

— Tocmai. Și atunci, unde e bricheta?

Ne uităm unul la celălalt necăjiţi. Să dispară un astfel de lucru din casă, încă nu ni s-a întâmplat.

— Când ai avut-o ultima dată? mă întreabă nevastă-mea, care uneori se credo Agatha Christie.

— Știu și eu? Parcă ieri…

Amândoi cădem pe gânduri și știm și de ce.

Aseară trecuse pe la noi unchiul Anton. Inexplicabil, dar toată viaţa am avut o antipatie sinceră pentru acest om despre care nici mă car nu știam exact dacă ne era unchi dinspre partea mea sau dinspre partea nevesti-mii.

— Crezi că Anton ar fi capabil de un lucru atât de mărunt? lansează nevastă-mea, socotind c-o prinde bine să facă pe generoasa. În fond bricheta era a mea!

— Niciodată nu mi-a plăcut individul ăsta!

Ţii minte că a avut un proces pentru partaj de casă? Dacă s-a pretat să calce pragul justiţiei, înseamnă că e capabil și de un furtișag mărunt.

M-am enervat de-a binelea. Îmi făcea impresia că îl și văzusem — fără să acord faptului vreo atenţie specială — examinând „Ronsonul” meu nichelat, îmbrăcat în piele de crocodil.

— A calculat-o bine, nemernicul. Știe bine, fiind din familie, întâi și întâi n-o să-l bănuim, și pe urmă n-o să-l reclamăm. Să-i fie rușine!

Nevastă-mea mă urmărește gânditoare.

— Auzi…

— Aud. Ce să aud?

— Azi-noapte nu te-ai sculat să bei lapte?

— Ba da.

— Și nu m-ai întrebat tu unde mai ai niște ţigări?

— Hm, parcă…

— Și nu ţi-ai aprins o ţigară în bucătărie?

Avea dreptate. Îmi aminteam și eu. Ba mai mult, îmi aminteam că mi-am aprins ţigara cu bricheta. Deci noaptea bricheta mai fusese! Trebuia să-i tai de pe listă pe unchiul Anton. Cu regret, dar asta era situaţia! Atunci, cine?

— Ia spune-mi, draga mea, n-a venit azi-dimineaţă la șapte Adelina, s-o împrumuţi cu făină?

Tocmai mă bărbieream și auzisem discuţia cu simpatica noastră vecină.

— Și ce-i dacă a venit? N-a intrat decât în bucătărie…

— Exact. Am sărit ca un leu. N-am stabilit împreună că am fumat noaptea o ţigară în bucătărie? în timp ce tu cotrobăiai în cămară după făină, dumneaei a înșfăcat frumușel briche ta. Ce mai, e totul foarte clar!

— Imposibil!

— De ce imposibil, dragă? Pentru că e prietena ta? Ai uitat că tu singură mi-ai spus odată că ţi-au dispărut din casă niște bani și, numai după ce te-ai plâns de nu știu câte ori, a zis și Adelina asta: cum, ai uitat că i-ai împrumutat ei?!

— Da, mă rog, nici acum nu știu care e adevărul. Oricum, dacă nu voia să mi-i dea, putea să tacă…

— Dacă… dacă… dacă… Vorba e că de data asta nu mai încape nicio îndoială. Cine altcineva putea să intre în bucătărie și să ia bricheta?

— Tu.

Mi se părea cu totul deplasat să mai fiu și obiectul spiritelor soţiei mele când eram victima unui furt calificat.

— Nu fac niciun fel de spirite, dar cel puţin la ora 10 și jumătate, când ai stat de vorbă u redactorul tău de la editură, aveai bricheta pe birou.

— Ești sigură?

Soţia mea era absolut sigură. Când mă sunase omul la telefon, i-am cerut prin semne un chibrit să-mi aprind pipa, dar, negăsind nici inul, mi-a adus bricheta. Deci la 10 și jumătate bricheta încă nu fusese furată. Am tăiat-o cu regret de pe listă pe Adelina. Brusc, mi-am adus aminte:

— Jean!

— Ce-i cu Jean? făcu ochii mari nevastă-mea.

— El a luat-o!

Jean era prietenul fiicei mele. Student la eleconică, băiat serios și cu intenţii serioase. Nevastă-mea se supără. Cum putea să-mi treacă în minte o asemenea absurditate. Putea! Generaţia asta de astăzi făcea lucruri și mai rele. Dacă ar fi văzut bricheta asta a mea pe bordul mașinii, ce i-ar fi împiedicat să forţeze portiera? La asta se pricep! De altfel nu trecuse Jean după-amiaza pe la noi ca s-o ia pe Ruxandra în oraș? Nu l-a poftit soţia mea în birou, să aștepte câteva minute? Nu i-am oferit o ţigară și băiatul m-a refuzat sub pretext nu fumează? De ce oare? Nu pentru ca bănuiala să nu cadă asupra lui? La ce să-i trebuiască bricheta dacă nu fumează?! Jean ăsta nu e prost deloc!

— Aristide!

Striga nevastă-mea. Era în vocea ei un amestec de bucurie și supărare și mai

era și un fel de chemare imperativă. Nota asta din urmă i-o cunoșteam foarte bine. M-am dus în sufragerie să văd ce s-a întâmplat. Paulina stătea încremenită ca o statuie indiană și arăta cu degetul spre podea, asemeni unui indicator de pe șoselele internaţionale. I-am urmărit direcţia și, la marginea covorului, asortându-și pielea de crocodil cu cafeniul persan, stătea tolănită bricheta mea! Am ridicat-o cu nespusă bucurie. Pentru mine obiectul acesta nu avea numai funcţionalitate, era și o amintire de familie. Chiar, ci ne mi-o dăduse? Cu multă satisfacţie mi-am aprins o ţigară, m-am așezat în fotoliu, dându-mi abia acum seama cât mă obosise căutarea. Și câte nu-mi trecuseră prin cap! Silviu și Ruxandra, proprii mei copii, educaţi de mine!

Unchiul Anton, un monument de bunătate și dăruire familială. Omul care era în stare de orice sacrificiu ca să-mi vină în ajutor. Adelina, cea mai bună prietenă a soţiei mele. Păi, dacă nu mai putem avea încredere nici într-un prieten apropiat, înseamnă că trăim în cel mai nefericit secol din câte au fost de la Giordano Bruno încoace. Despre băiatul acela simplu și serios, cu mare viitor științific (Jean), ce să mai zic?! Și nefumător pe deasupra! Cum de putuseră să-mi vină în minte toate aceste absurdităţi? Paulina, care-și asuma întotdeauna rolul conștiinţei mele culpabile, bombăni de pe undeva pe-aproape:

— Chiar dacă n-o găseai, cum ai fost în stare să-ţi treacă toate astea prin cap! Puteai foarte bine s-o pierzi pe undeva…

Mda, la asta nu mă gândisem.

“CAUT PARTENER DE EXCURSIE”.

— Bună ziua, dumneavoastră aţi dat anunţul cu, “Caut partener de excursii cu mașina, după orele 17”, adresa…asta de aici?

— Da, eu.

— Îmi daţi voie, Grigoriu.

— Panaitescu. Poftiţi, intraţi! Sunteţi interesat de propunerea mea?

— Da. Aţi avut o idee foarte bună. Nu e plăcut să mergi în excursii singur.

— Asta așa e, nu ai nicio plăcere. Trebuie să fii cu cineva cu care să comentezi ceea ce vezi…

— Exact. Cel mai neplăcut lucru e să vezi un răsărit superb de soare la mare sau un apus, pe munte, și să n-ai cui să-i spui, uite, măi Panaitescule — așa aţi spus…

— Puteţi să-mi spuneţi Gică.

— Și mie, Bebe. Uite, măi Gică, ce răsărit!

— E drept. Sau, dacă ești la un motel, să spui, măi Grigoriule, adică, măi Bebe, uite la ăștia, nu curge apa la duș!

Cei doi râd amical. Ce repede s-a realizat prietenia! Așa e în excursie. Panaitescu îl poftește pe Grigoriu în apartament.

— Spune-mi, Gică, ai concediu de odihnă chiar în perioada asta?

— Da, chiar peste câteva zile.

— Atunci e perfect, că și eu sunt în concediu. Înseamnă că ceea ce trebuie să discutăm, ca să ne punem de acord, este itinerarul.

— Chiar așa. Un itinerar bine făcut asigură întotdeauna succesul unei excursii. Eu zic că mai întâi să mergem la mare. Stăm câteva zile acolo…

— Staţi, adică stai puţin. Nu e bine. Marea obosește. Doctorii spun că enervează. Să mergem întâi la munte. Muntele relaxează, odihnește…

— În cazul acesta, întâi ne relaxăm și abia pe urmă ne enervăm? Nu crezi că invers e mai bine?

— Eu cred că cel mai bine e să luăm o hartă, un creion și o hârtie. Să facem totul ştiinţific.

În felul acesta vom potrivi totul cum e mai bine. Ai o hartă, Bebe?

— Am. Una turistică, specială pentru automobilist!

— Atunci e minunat.

— Ia uite, ce hartă bună!

— Ei, da! Ne-așteaptă munţii, câmpiile, lacurile, marea…

— Ne-așteaptă hotelurile, motelurile, campingurile…

— Așa e, toţi ne așteaptă pe noi! O să fie o excursie strașnică. Cel mai bine ar fi să plecăm chiar luni de dimineaţa, la ora șase, pe răcoare, o pornim mai întâi spre Predeal. Dacă vrei, notează *Predeal,* spune Panaitescu, împingându-i în faţă un bloc-notes.

Grigoriu îşi scoate pixul și scrie:

— Predeal. S-a notat. Aici am putea să luăm prima gustare…

— Da, sigur, dar nu stăm mult, pentru că trebuie până pe seară să fim pe drumul Clujului. Au acolo niște moteluri și campinguri clasa întâi!

— Am notat și asta, Gică. Dar vreau să te previn că de la Predeal încolo nu vreau să gonim, sunt niște locuri unde mai oprești cinci minute, mai faci o fotografie…

— Mai bei o cafea din termos, ai dreptate!

De la Cluj, spune Panaitescu, urmărind cu creionul traseul pe hartă, continuăm drumul spre Vatra Dornei… Peisajul e formidabil. Pe urmă…

— Pe urmă coborâm spre sud și ne îndreptăm spre litoral. Aici putem să stăm câteva zile, după care ne întoarcem la București, cu un ocol pe la Văleni și Cheia. Dacă mașina merge bine… Chiar, voiam să te întreb, ce mașină ai?

— Cum ce mașină am? Eu n-am nicio maşină…

— Cum n-ai mașină, nu se poate! Atunci pentru ce ai dat anunţ „caut partener de excursii cu mașina”?

— Pentru că am carnet. Mașina am vândut-o și sunt persoane care vor să meargă în doi șoferi, că e obositor să fii mereu la volan. Da’ tu, Bebe?

— Și eu, Gică, am tot carnet. Mașina mea am lăsat-o într-un pom… și, până mi-o face, pierd concediul. Oo, ce păcat! Acu’ trebuie să-mi încarc toată familia în tren și să mă duc la mare…

— A, în niciun caz! Du-te neapărat la munte. Marea enervează.

— Mersi, Gică.

— N-ai pentru ce, Bebe.

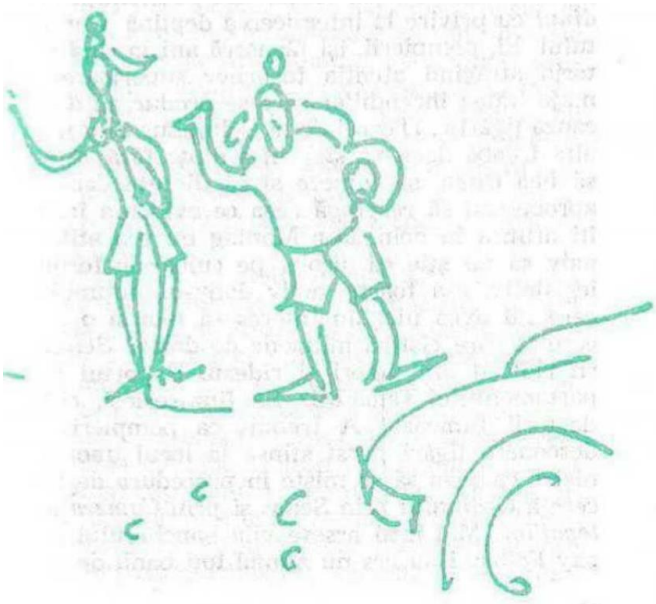

451° FAHRENHEIT

de Ray Bradbury

Parodie

451°F. temperatura la care se aprinde ţigara.

Pompierul Guy Montag veni foarte bine dispus acasă. În sfârșit, fusese dat publicităţii *Ordinul* cu privire la interzicerea deplină a fumatului. Ei, pompierii, îşi făcuseră ani la rând datoria atrăgând atenţia forurilor superioare că majoritatea incendiilor care se produc au drept cauză ţigările. Dar cei de la Columbus City n-au altă treabă decât să stea în ședinţe fără sfârșit, să bea cafea, să fumeze și să discute dacă să aprobe sau să respingă ceea ce evidenţa însăși îţi arunca în ochi. Dar Montag nu era atât de naiv să nu știe că, acolo, pe culoarele forului legislativ, era foarte activ loby-ul tutunului, care nu avea niciun interes să piardă o afacere la care câștiga milioane de dolari. Senatorii ridicau din umeri și râdeau. Raportul Departamentului sănătăţii? Să fim serioși, chiar doctorii fumează! A trebuit ca pompierii să descopere ţigări prost stinse la locul unor sinistre ca ceva să se miște în procedura de trecere a *Ordinului* prin Senat și prin *Camera delegaţilor.* Mai întâi arsese vila bancherului Rocky Feller. I-au ars nu numai toţi banii de hârtie pe care îi avea în casă, dar și niște diamante cât oul de găină. Acum se convinsese și bătrânul Rocky că fiu-său nu învăţa la școală numai prostii, căci puștiul îi spusese că diamantele și briliantele sunt tot cărbune.

— A, știam că ticălosul de Butcher (servitorul) îmi fumează trabucurile, dar să și adoarmă cu unul aprins în faţa televizorului, asta e prea mult!

Și a votat pentru aprobarea *Ordinului.*

Un alt sinistru s-a produs la un liceu de băieţi. N-au fost victime, dar, găsindu-se ţigări în clase, s-a înţeles că problema fumatului nu este nocivă numai pentru sănătate sau numai pentru averea omului, dar face ravagii și în instituţiile de educaţie. Ce fel de cadre vor ieși din aceste tinere vlăstare (are, în loc să înveţe și să joace base-ball, fumează în clasă, în timpul recreaţiei?! A fost destituit și directorul, el însuși un prost exemplu pentru copii pentru că fuma pipă.

Montag avea un motiv în plus să fie bine dispus. El nu era fumător. La cazarmă fumatul era interzis, așa că se lăsase de fumat odată cu aranjarea în corpul pompierilor. Dar nevastă-sa, Mildred, fuma ca o șerpoaică. (Așa îi spunea el, gândindu-se de fiecare dată la semnificaţia acestei ciudate expresii). Acasă, toate scrumierele erau pline cu ţigări stinse la jumătate sau cu mucuri cu ruj, fumate până dincolo de filtru, în funcţie de starea de nervi în care se găsea doamna Montag. Ea singură recunoștea că, după ce lua niște pastile calmante, obișnuia să le înghită cu puţin whisky, și un whisky e de neconceput fără ţigară. Rezultatul „calmant” se termina cu spargerea de farfurii sau vaze de flori.

Acum însă, gata, s-a zis! Vorba șefului său, căpitanul Beatty, „unde-i-lege, nu-i-tocmeală, faci-întocmai-ce-se cere, dacă-i-ordin, cu-plăcere”. Abia aștepta să-i spună mica poezie și lui Millie, să vadă ce figură o să mai facă.

O găsi fumând.

— S-o creadă *ei* că o să mă las de fumat!

Acu' ce-și închipuie, că o să se bage în viaţa mea și în problema asta?!

Îi explică furioasă că adineaori se terminase emisiunea de pe *peretele video* în care un medic, un jurist, un specialist în protecţia muncii și un ofiţer de pompieri au arătat amplu și documentat toate foloasele care decurg din aplicarea întocmai a *Ordinului* de interzicere a fumatului. Medicul le-a prezentat niște radiografii color, ca să vadă că plămânul unui fumător e negru. Juristul a lămurit în amănunţime întreaga legislaţie, de la contravenţie până la situaţii care se încadrau în codul penal, specialistul în protecţia muncii a demonstrat că fumatul era și mai păgubitor decât consumarea de băuturi alcoolice la locul de muncă. Aici a intervenit și ofiţerul de pompieri, care a spus că un bău tor, în general, „pune bila pe cinci" și se cul că, în timp ce un fumător întotdeauna aruncă chiștocul fără să se uite unde. De obicei lângă o canistră cu eter sau pe lângă conducta de ga ze. După *masa rotundă* — îşi continuă relata rea Milldred — au fost prezentate mai multe interviuri cu diferite persoane care aprobau din toată inima interzicerea fumatului. O mamă spunea că nu reușise să-și împiedice băiatul să fumeze și că *Ordinul* este un act părintesc. Un scafandru explica vesel că până acum, când era pe fundul mării, abia aștepta să revină la suprafaţă, ca să „tragă o ţigară! Un elev spera a și părinţii săi se vor lăsa acum de fumat pentru că nu făceau altceva toată ziua decât să-l trimită după ţigări și nici măcar nu-i respectau dreptul la aer curat în camera lui.

— Ei bine, cu toate amenzile lor, eu tot o să fumez! spuse verde de supărare Milldred. Chiar dacă va trebui să fumez din nou în closet, ca pe vremea când de educaţia mea se ocupa *dady.* Și avea o mână grea, mamă-mamă!

Montag n-avea chef să se certe cu Milldred. Știa că replica firească pe care i-ar da-o: „dar a obligaţiile mele de pompier nu te gândești? *, ar scoate-o din sărite. Își luă o conservă de bere un frigider, o deschise și o bău cu sete. Ce bine a nu se dăduse încă niciun ordin prin care să fie interzisă consumarea berii…

A doua zi detașamentul de pompieri de sub omanda căpitanului Beatty primi însărcinări speciale. Vor începe prin a aduna scrumierele stradale din tot orașul. Apoi vor verifica în loalurile publice și instituţii dacă s-au strâns, pentru a fi predate la centrele desemnate, scrumierele de masă (pe sorturi: metalice, de sticlă sau de piatră, urmând ca ele să fie reciclate în obiecte utile). Echipe speciale (alcătuite din pompieri și cetăţeni conștienţi) vor face controale în holuri de hotel, gări, anticamere, săli de așteptare, pisoare, urmărind dacă nu se produc încălcări ale noilor dispoziţii. Montag afla se că locuitorii vor fi obligaţi să se prezinte la controale pulmonare și, pentru că există şmecheri care nu trag în piept, se vor lua și probe dactiloscopice, pentru a se detecta urme de nicotină impregnate în piele. Și, pentru că sunt și din cei care fumează cu șpiţ, se va lua amprenta dentară pentru că, așa cum s-a dovedit, pirolizina din hârtia de ţigară lasă urme detectabile atât pe smalţul dintelui cât și pe lucrările metalice. Câini lupi au fost dresaţi (asemeni celor specializaţi în detectarea drogurilor sau a explozibililor) să descopere ţigări și tutun.

Acum, pe lângă kilogramele de marijuana, vor fi arse și tone de tutun. Să dispară o dată pentru totdeauna această iarbă a dracului care otrăvește populaţia!

După vreo lună veniră instrucţiuni noi. Se procedase bine și eficient distrugându-se culturile de tutun. Acum trebuia distrus și tutunul din cultură! S-au văzut destule cazuri de persoane care s-au lăsat de fumat, dar după șase luni, după un an, sau nici după o săptămână au reluat ţigara, căzând din nou pradă acestui viciu. Trebuia extirpat fumatul și din memoria oamenilor. De aceea se vor alcătui imediat comisii care vor viziona piesele de teatru, filmele, vor citi cărţile, se vor superviza expoziţiile de pictură și fotografii, se vor viziona preventiv misiunile de televiziune. (S-a atras atenţia că ici la radio să nu fie lăsată ţigara, deoarece puterea de sugestie a imaginii sonore se pare că e și mai incitantă decât cea vizuală). Le-au unit liste lungi cu lucrări puse la index. Nu se or mai prezenta (nici la cinematecă) filme cu Humphry Bogard. După cum se știe, personajul său legendar era de neconceput fără eterna ţigară în colţul gurii. Se vor scoate filmele (sau scenele) în care Marlene Dietrich fumează cu odiosul ei șpiţ lung. Au fost scoase numeroase filme, de toate genurile, cu actori consacraţi sau cu actori necunoscuţi. (Se făcea și specifiaţia „atenţie la filmele de război: totdeauna s-a abuzat de scena *ultima ţigară înainte de atac,* ca și când oamenii mergeau să moară ca a poată să fumeze!) Dacă în unele cărţi prezenţa ţigării era legată de vreo necesitate obiectivă (motivaţia trebuia să fie serioasă) se cerea prefaţarea ei cu un text care să explice și să îndemne la o atitudine critică. Sigur, Mark Twain fusese fumător și încă de pipă, dar pe temea lui mai circulau încă multe concepţii nocive și societatea nu avea toate mijloacele de luptă contra tuturor relelor.

Montag nimeri și el într-o astfel de comisie. Situaţia lui era dintre cele mai dificile. Mergeau la câte un teatru care punea în scenă nu știu ce piesă. Trebuiau s-o vizioneze după care începea târguiala cu regizorul, cu scenograful, a directorul, fiecare încercând să salveze ce se mai putea salva. Cum în comisie se mai nimerea câte un profesoraș sau un critic dramatic, acesta se lăsa influenţat de argumentele celor din teatru și atunci obișnuia să facă un gest de neputinţă și să spună:

— Să se pronunţe pompierul! și arătau spre Montag, de care acum depindea verdictul.

La teatrul „Atlantic” se punea în scenă *Anna Christie* de Eugene O’Neill, un autor aproape uitat. Primul tablou are drept cadru o cârciumă dintr-un port. Cei ce intrau și beau erau marinari și muncitori. În viziunea lipsită de experienţă a tânărului regizor, toţi acești bărbaţi ar fi apărut mai puţin „dintr-o bucată” dacă n-ar fi avut câte o ţigară storcită mocnind în colţul buzelor.

— Bine, dar uitaţi-vă, striga deznădăjduit regizorul, așa e textul!

Larry (cu aer profesional) Ce doresc domnii?

Johnny: O bere mică, Larry.

Chris: Mie un whisky numărul doi.

Larry (în timp ce le toarnă de băut) Cu restul îmi cumpăr o havană.

— Se taie, spuse sec o persoană de sex feminin cu ochelari pe nas, având mai curând aerul unei profesoare de latină, dacă s-ar mai fi învăţat latina în școlile nord-

americane ale acestui secol XXI.

— Nu se poate tăia, interveni diplomatic secretarul literar. Vedeţi că autorul nu a pus gratuit această replică. Larry este ajutorul cârciumarului și faptul că declară că-și „oprește restul” îl definește, îi conturează caracterul…

— Se taie, spuse imperturbabil profesoara de latină.

Pentru Montag toată vorbăria asta era chinuitoare. Citise undeva că pe vremuri pompierul stătea totdeauna sus la galerie și avea grijă să nu se producă vreun incendiu. Acum însă pompierul trebuia să stingă ţigările din texte lite rare! Căpitanul Beatty, care primise și instrucţiuni verbale suplimentare, le atrăsese atenţia să nu se lase păcăliţi de formulele abile ale scriitorilor care folosesc metafore ca să strecoare ideile lor dăunătoare.

— Eu, de exemplu, explică Beatty cu un zâmbet superior, am găsit la unul o chestie ca asta „viaţa e ca o ţigară, cu cât fumezi mai mult, cu atât te alegi cu mai mult scrum. Adia, vedeţi dumneavoastră unde bate dumnealui!

Sunt daţi naibii! Aveţi grijă ca și așa numitele expresii *colocviale* să fie eliminate. Fără „astea-s bancuri Jumate”. Evident, cuvintele nu sunt decât niște semne convenţionale, dar, din păcate, indivizii mai gândesc și azi în cuvinte și nu ajung la sensul lor. Vedeţi, europenii nu degeaba insinuează cu perfidie că tutunul a fost adus din America, în schimb se fac a uita că și cartoful a fost adus tot din America!

Singurele momente în care Montag îşi regăsea liniștea interioară și când o nedefinită stare de bine îl învăluia, era atunci când (seara târziu) o întâlnea pe Clarisse Clellan, fata aceea nebună, care se plimba noaptea și vorbea despre flori, stele și răsărituri de soare. El, Guy, nu-și înșelase niciodată soţia, cu care se căsătorise din dragoste, dar, în ultima vreme, nu se mai putea înţelege cu ea. Îi devenise limpede faptul că ea îl luase clin interes și nu era decât o fiinţă egoistă, profitoare…

Se plimba cu Clarisse și-i povestea tot ce i se întâmpla în timpul zilei. El încerca să rămână ceea ce fusese întotdeauna, un pompier disciplinat, dăruit profesiunii care-i dădea autoritate și siguranţă.

— Înţelegi, azi de exemplu, am fost la pinacoteca orașului. Am trecut în fondurile speciale, care nu se mai prezintă publicului, un tablou de Walt Kuhn din 1931, intitulat „Călăuza”. Pânza prezintă un bărbat cu pălărie de cowboy și cu o mustaţă enormă. Are o privire pătrunzătoare și degajă forţă lăuntrică, dar nu fără o licărire de maliţiozitate în priviri. Motivul? Pictorul a avut nefericita idee să-l imortalizeze cu o pipă de lemn în gură. Tot așa, un tablou de John Sloan din 1910 a fost și el scos din sălile de expunere pentru că două din personajele așezate în jurul unei mese au ţigări în gură! Te rog să mă crezi că s-a ajuns pur și simplu la niște aberaţii pe care nici măcar un pompier conștiincios ca mine nu le mai înșele ge. A ieșit un scandal la N.B.C. pentru că într-o reclamă, în care o gospodină pune nu știu ce cratiţă la fiert, ea îi spune lui bărbat-su – din spotul publicitar — „Mike, dă-mi un foc. Deși se vedea clar că-i trebuie să aprindă becul de gaz, s-a reproșat că expresia s-a încetăţenit pe timpul fumatului…

Clarisse râdea. Ce mult îi plăcea lui Montag râsul acesta plin de voie bună. Nu

voia să-și mărturisească, dar era pe deplin conștient că se îndrgostise de fata asta năstrușnică. Și totuși, niciodată până în seara asta nu-i făcuse vreo aluzie la sentimentele lui. Se întreba (ba întrebase chiar pe Clarisse) ce-o făcea pe ea a vină serile să se plimbe împreună, când de fapt totul îi despărţea…

Mergeau de la o vreme în tăcere. Există uneri în viaţă clipe unice când fiecare știe cu precizie ce gândeşte celălalt. Și, chiar dacă se înșală, lucrul nu are nicio importanţă. Montag a-şi dădu seama când o luase pe fată de mână, încercând în acea strângere de mână să-i spună mai mult decât ar fi izbutit prin viu grai. Fata îşi azvârlea din când în când cu un gest brusc părul pe spate…

La un moment dat Montag se opri. O prinse pe Clarisse pe după umăr și o trase spre el. Fata nu opuse nicio rezistenţă. Se aplecă și-i căută buzele. Întunericul învălui cu discreţie sărutul lor prelung în care se topiră toate declaraţiile de dragoste. În sfârșit îşi regăsiră respiraţia. Deodată prin trupul lui Guy Montag trecu un curent electric. Era într-adevăr zguduit. Zile și nopţi se gândise la fata asta, spunându-și că ar fi gata să facă orice pentru ea…

Clarisse intui că se petrecuse ceva.

— Guy, ce e, ce s-a întâmplat? şopti ea speriată.

— Clarisse… tu fumezi! spuse Montag cu tremurat.

ALE VERII VALURI

— Bună ziua.

— Bună ziua. Ce doriţi?

— Crocodili aveţi?

— Avem.

— De care?

— De plastic.

— Nu asta întreb. Ce culoare?

— Verzi, galbeni și mov.

— Crocodili mov?

— Se cer.

— Un crocodil mov nu e veridic.

Vreţi să-mi arătaţi unu verde?

— Da, vă rog! Poftim. Aveţi unu' verde.

— Nici ăsta nu seamănă.

— Vă rog să nu vă supăraţi, dar eu vă eticheta. Pe cutie scrie „Crocodil plastic, arăt stas nr. 17838, preţul etc."

— Îmi pare rău, dar eu mă pricep la crocodili. Ăsta seamănă mai mult cu un șoricar botul lung.

— Un șoricar cu coadă de crocodil? Că doar n-o să susţineţi că există câini cu coadă din asta!

— Și pe urmă e mic. Șoricari… asta, crocodili mari nu aveţi?

— Mari… avem pinguini. Uitaţi-vă acolo, în raft!

— Acela e pinguin?
— Da. Pot să vă arăt și eticheta.
— Nu e pinguin, că eu la pinguini mă princep. Ăla e urs.
— Nu e urs, că nu se fac urși de plastic pentru baie. Urșii se fac de pluș.
— Să revenim la crocodili. Aveţi crocodili mai mari?
— Mi se pare că ne-a mai rămas unu mai mare, galben.
— Vreţi să mi-l arătaţi?
— Numai dacă-l cumpăraţi, că e tocmai acolo, sus, în ultimul raft.
— Cum pot să-l cumpăr fără să-l văd? Să cumpăr crocodilu-n sac?
— Bine, oftează vânzătoarea. Așteptaţi o clipă!

Se urcă pe o scăriţă, răstoarnă niște cutii, întinzându-se până la raftul de sus. În sfârșit, cu el în braţe, coboară.

— Poftim, aveţi un crocodil mare, galben!
— Mda, dar e prea galben. Bate prea spre lămâie. Îţi face gura pungă. N-aveţi un galben… verzui?
— Asta e ultimul, spune ea sec.
— Mda, așa e. Și crocodilii sunt pe cale de dispariţie.
— A, nu! protestează vânzătoarea prompt. Noi am și făcut comanda să ni se mai trimită. Nu știm când îi vom primi, dar…
— Mă iertaţi, ce-i aceea de-acolo?

Clientul arată cu mâna. Fata urmărește direcţia și întreabă mirată:

— Asta? E o raţă cu colac!
— Am auzit de raţă cu varză, dar de raţă cu colac…
— Da, nu e prea reușită…
— Și la ce servește?
— La înot. Se îmbracă colacul și se ţine capul de raţă cu mâinile de după gâtul ei.
— Atunci e perfect. Îl iau: Adică iau raţa.
— Nu mai vreţi crocodil?
— Nu. Iau colacul pentru ăla micu'. Are abia doi ani și nu știe să deosebească raţă de un crocodil.

DINTR-UN CAIET GĂSIT ÎN POD

Ieri scară mi-am luat o carte și m-am așezat în fotoliul din colţ, să citesc. Cred că era unsprezece și ceva… Exact atunci s-a produs un cutremur care m-a băgat în sperieţi. Nu mă mai așez în fotoliul ăla niciodată. Să-l ia naiba!

I-am citit într-o zi lui fiu-miu, de opt ani, povestea lui H. Cr. Andersen despre *Hainele împăratului.* L-a impresionat foarte mult. Un timp a rămas gânditor, apoi m-a întrebat:

— Spune, tăticule, și câţi ani au lucrat croitorii aceia la hainele împăratului?

Azi, la serviciu, L mi-a aruncat în faţă:

— N-am ce discuta cu tine. Nu pot să-i sufăr pe indivizii care poartă ochelari!

Nu mai știu cine a spus: „Viaţa e un lucru mult prea serios pentru a fi încredinţată diletanţilor”. Poate chiar eu.

Mașina e ca omul, clacă n-o ungi, nu merge.

Damian mergea foarte des la bibliotecă. După ce s-a însurat cu bibliotecara, i-a trecut meteahna asta.

H. P., care a umblat prin străinătate, dar n-a ieșit din berării, povestește:

— La Roma e formidabil. Poţi să ceri să vizitezi ce secol îţi place. Dacă alegi, să zicem, perioada lui Nero, numai ce-l auzi pe ghid strigând: „Daţi foc, că vin turiștii”.

Pasiunea asta de a face schimb cu tot felul de lucruri a atins paroxismul. Oamenii schimbă ce nu te aștepţi. Astăzi Moroșanu îmi propune:

— Auzi, nu vrei să facem schimb de biografii?

După ședinţă m-a luat deoparte Vasiliu.

— L-ai auzit pe F. cum „combătea*?

— L-am auzit…

— Și, când ţi-am spus, nu m-ai crezut. Acum l-ai prins chiar tu în flagrant delir.

Am organizat la clubul nostru o dezbatere interesantă: L-am pus pe T.C. să prezinte tema „întâlnirile mele cu Kafka”. După ședinţă, l-a chemat responsabilul și l-a luat la rost:

— De ce până acum n-ai declarat nimic?

El era inginer. Muncitor, bine văzut, a fost promovat. Ea era drăguţă, dar fără studii. La început se iubeau. Pe urmă, pe neașteptate, au divorţat. Divorţul l-a intentat ca întrebată asupra motivului, a declarat:

— Nu-mi mai corespunde. Am evoluat și eu.

Acum sunt cosmeticiană!

Toţi oamenii sănătoși sunt de fapt bolnavi nedescoperiţi. Cine nu crede, să întrebe un medic.

Marţi noaptea, pe la douăşpe jumate, urlete îngrozitoare la etaj. M-am dus să văd despre ce era vorba. Vecinul de sus, un individ grosolan și brutal, îşi bătea nevasta. Am protestat.

— E nevasta mea, ce te privește?! s-a răstit la mine.

Mi-am dat seama că n-am argumente. Mai ales c-o bătea în apartamentul lui.

Conversaţie.

— Cum de s-a însurat, așa deodată, Ștefan cu Nicoleta?

— Nu știi? L-a ameninţat Adela că se mărită cu el. Și atunci a luat-o pe Nicoleta în legitimă apărare.

A fost foarte interesant. Conferenţiarul ne-a vorbit despre cărţi vestite și biblioteci celebre.

Pe drum spre casă, Haralambie mi-a spus:

— Sigur, în mod obiectiv îmi pare rău că a ars Biblioteca din Alexandria. Dar, spune și tu, când le mai citeam și pe alea?

În istoria literară multe lucruri sunt incerte.

Am umblat prin toată Franţa și în fiecare localitate i-am întrebat. În discuţie, pe localnici, unde s-a născut Balzac. Îmi răspundeau de fie care dată:

— Cum, nu știţi? La noi!

Dacă nici ei nu s-au pus de acord…

M-a impresionat mult povestea marelui poet german pe care, odată devenit celebru, unii îl numeau Goethe, iar alţii, Schiller.

Am văzut la Roma stânca Tarpeiană de unde romanii îşi aruncau copiii. Și totuși, unii au scăpat și au ajuns oameni mari.

Camil Petrescu nota în jurnalul său că e îngrozitor să fii surd când totul se aranjează la ureche. Dar ce te faci când ai vederea normală între atâţia care nu văd nimic?

Totdeauna m-am întrebat ce s-ar fi întâmplat cu cutare mare scriitor, compozitor sau inventator celebru, dacă și-ar fi ales altă profesiune.

Ei da, dar oamenii nu renunţă la celebritate!

M-am întâlnit cu Grigorcea. L-am felicitat pentru frumoasele succese obţinute de secţia în care lucrează.

— Care e secretul? l-am întrebat.

— A fost numit un șef nou, total lipsit de experienţă.

Auzită de mine într-o sală de expoziţie. Un critic discuta cu pictorul:

— La El Greco toate capetele oamenilor erau alungite și s-a presupus că a avut o deformaţie la ochi. La dumneata capetele pictate sunt pătrate…

— E adevărat, eu am vederea perfect normală.

— Și, după ce mă vor numi director de teatru, să mai vină fel de fel de Caragiale, Delavrancea sau Alecsandri să-mi spună că oi sunt clasici!

(n.a. Nu l-au numit.)

Două moduri de a privi timpul. Unii sunt filosofi, alţii ceasornicari.

La curtea leului, iepurele scrie fabule cu oameni.

Am un câine extraordinar de inteligent și atașat. Pur și simplu ne înţelegem fără cuvinte.

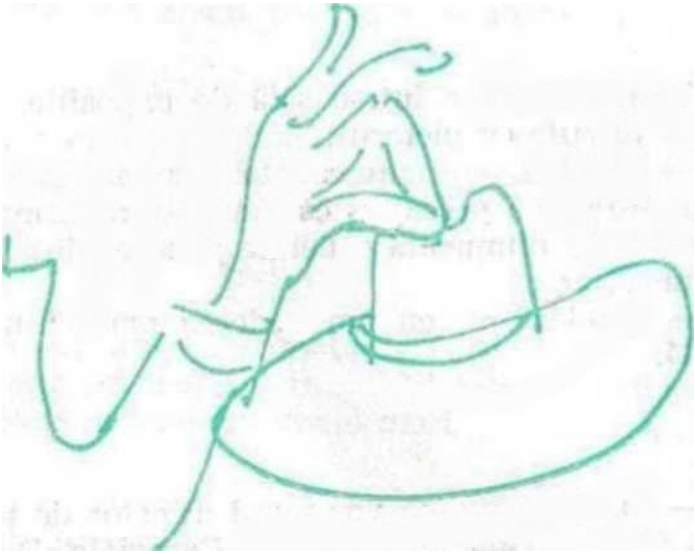

ÎN CĂUTAREA ABSOLUTULUI

Când eram copil și voiam să fiu singur, mă ascundeam în pod, în beci sau într-un canal.

Acolo nu mă găsea nimeni. Azi, oriunde mă ascund, mă găsesc toţi. Dacă nu răspund la telefon, mi se sună la ușă. Dacă nu răspund la sonerie, vine *Salvarea,* vin *Pompierii,* să vadă dacă n-am pus mangal (e interzis în apartamente). Dacă închiriez o cameră într-un sat, vine miliţianul care a reţinut numărul mașinii şi mă roagă politicos să dau un telefon la redacţie că „au mare nevoie de dumneavoastră”.

(aveau și ei dreptatea lor: ultima dată pleca sem cu cheia de la biroul în care era fierbătorul de cafea). Și totuși, omul are nevoie să fie câteodată și singur! Singur, pentru că n-a găsit marea dragoste (sau pentru că a găsit-o). Singur, pentru că vrea să recunoască (cazuri rare) că e un ticălos, dar nu e lăsat de cei din jur.

Singur, pentru că-l doare capul și nu-l ajută niciun antinevralgic. De fapt, e pur și simplu bizar că trebuie să ne scuzăm că uneori (și doar pentru un moment) dorim să ne tragem sufletul cu discreţie, ca apoi s-o luam din nou pieptiș în colectiv.

Eu am să fiu sincer: la mine singurătatea e nevoia de confruntare cu absolutul (nu voi în tra aici în amănunte, oricum diferenţele sunt mici între subsemnatul și ceilalţi căutători de absolut), iată de ce mi-am strâns câteva lucruri într-un rucsac, vreo două cărţi și periuţa de dinţi, și m-am cățărat pe munte. Nu, nu la ho tel. Nici la cabană. E prea multă lume acolo și, deși tu nu cunoști pe nimeni, *ei* te cunosc. Îţi cer foc, te invită să joci șubah, pun tranzistorul să auzi și tu, doresc să te molipsească neapărat de buna dispoziţie care-i stăpânește (irezistibil).

Am evitat deci aceste aglomerări montane, unde numărul de locuitori pe metru pătrat e mai mare ca în Belgia, și m-am ascuns într-un refugiu alpin. O minusculă baracă de bârne, cocoţată între stânci, unde rareori, și mai ales pe timp frumos, pică cineva. Aici, mi-am zis, am șansa să mă izolez câteva zile…

Am ajuns pe costișă, pe seară. Și așa, după cum prevăzusem, în refugiu nu era nimeni. Am mâncat ceva din rucsac, am băut apă de izvor din plosca de la centură, m-am spălat pe dinţi și m-am culcat fericit. Singur! Iată că se poate! De mâine dimineaţă o să mă apuc să meditez… Deocamdată, noapte bună!

Dimineaţa (mai dormeam), numai că aud (ca prin vis) pe careva la ușa barăcii: cioc! cioc! cioc!

— Cine-i acolo? am pus eu cea mai nătângă întrebare.

Și am primit cel mai nătâng răspuns:

— Încasatorul de apă și canal.

— Aici?!

— Aici.

Am ieșit în pijama în pragul cabanei, scărpinându-mă în cap.

— Cât am de plată?

Omul îmi întinse chitanţa. I-am adus banii.

— Ne facem și noi datoria, spuse insul, semnificativ. Eu eram însă încurcat, nu

știam cât să-i dau pentru oboseala lui (de data asta reală). Încasatorul luă banii și plecă. Am reintrat în cabană cam deprimat. Dialogul meu cu absolutul începea prost! Mi-am aprins o ţigară, m-am așezat pe priciul de lemn (pe care dormisem cu atâta încântare în inconștienţa mea), când, iată, din nou: cioc! cioc! cioc! în ușa barăcii.

— Cine-i acolo?

— Plata la lumină!

— Aici?!

— Aici.

Am ieșit cu banii în mână. Omul i-a luat jenat:

— Nu vă supăraţi, ne facem și noi datoria…

Am ridicat din umeri. Apoi, după ce mi-a întins chitanţa, i-am oferit o ţigară. Mi-a mulţumit și a plecat.

Am reintrat în baracă, gândindu-mă că, dacă am noroc, vine și lăptarul. Nu, lăptarul n-a venit. A venit nevastă-mea.

— Vezi că te-am găsit!? îmi sări ea veselă în braţe.

— Văd.

— Mi-ai spus că pleci pe teren, dar eu am înţeles că vrei să fii singur. Am aflat ce bilete de tren ai luat și am intuit că ai să vii aici…

— Cum… ai intuit? m-am mirat eu.

— Chiar tu mi-ai spus că aici ai vrea să stai singur câteva zile. Ai perfectă dreptate, aici e minunat! O să petrecem câteva zile de singurătate de neuitat.

Apoi se apucă să facă ordine în cabană și să scoată și din sacoșa oi tot felul de gustări. Ce-i drept, e drept, nevastă-mea e o gospodină fără pereche.

— Doar nu era să te las de capul tău! Tu nu ești în stare nici să-ţi faci o cafea…

N-am protestat. Eu îmi iubesc soţia și nu puteam să nu fiu receptiv la gestul pe care-l făcuse de-a se căţăra la peste două mii de metri numai ca să aibă grijă de mine…

Era o zi frumoasă, așa că am profitat să facem plajă și să sporovăim vrute și nevrute. Am observat că la peste două mii de metri poţi să spui orice prostie, că toate ţi se par cugetări remarcabile. Și, în timp ce mă gândeam că nu e grav să fii singur cu soţia, numai ce văd pe cărare venind două siluete. Și, pe măsură ce siluetele se apropiau, devenea o certitudine că erau doi colaboratori de-ai mei de la redacţie.

Valentin Berbec și George Timofte, reporteri buni, băieţi buni, colegi buni.

— Oo, ce coincidenţă! i-am întâmpinat eu.

— Nu e nicio coincidenţă, nu fi prost! mi-o reteză George. Pe tine te căutăm.

— Serios?

— Da. Ne-a trimis șeful să ne sfătuim cum să arate numărul special de Anul nou. A zis a ideea ta de a ieși în aer liber este excelentă, a poate în felul acesta mai evadăm din șabloanele clasice.

Am schimbat o privire cu nevastă-mea. Ea i plecă ochii, vinovată. Am înţeles că din pălăvrăgelile ei au aflat cei de la redacţie unde mă izolasem eu…

Firește, nu ne-am apucat imediat de lucru.

Am mai stat la o vorbă. Am jucat și câte un ah (Valentin nu se despărţea niciodată de șa nul său de voiaj), am băut cafea.

— Beţi cafea fără mine? Să vă fie rușine!

Am întors capul și… cine credeţi că venise? Șeful. Daa, șeful nostru e un băiat teribil. A fost corespondent de presă și peste hotare și unic nu i se pare prea greu.

— Am venit să văd cum munciţi! E gata planul?

I-am explicat că încă nu ne apucasem, dar, că tot se obosise să vină, poate ne mai spune am vrea să fie numărul ăsta special.

— Să fie teribil! Să putem scrie în chenar “conceput” și scris de trimișii noștri speciali în căutarea absolutului”!

Am râs cam albastru. Nu eram încântat să-mi fie ironizată viaţa interioară. Dar… din moment ce tot eram „un grup redacţional”, ne-am apucat de lucru. Discutam tot felul de propuneri, în timp ce soţia mea pregătea sandviciuri.

Pe la douăsprezece au mai sosit trei colegi de redacţie.

— Ne-am gândit că, dacă tot sân te ţi aici și lucraţi la planul special, să tragem și noi o fugă până la voi, să facem și învăţământul profesional la faţa locului.

— Cum adică „la faţa locului”? am întrebat eu nedumerit.

— Da, pentru că tema de astăzi se intitulează „Probleme și orientări ale numărului special de revelion”. Nu asta faceţi aici?

Am încuviinţat. Asta făceam.

— Ei, dacă tot te-am găsit, spuse unul din cei trei, Spiridon, fii bun și plătește și cotizaţia la Casa de ajutor reciproc. Doar știi că ești restanţier pe două luni.

Am plecat ochii rușinat. Neglijasem să fiu la zi cu cotizaţia CAR.

Începuse să se lase seara. Un apus de soare de o frumuseţe rară scălda piscurile și aurea pădurile de brad de pe costișe. Stăteam toţi și priveam muţi de admiraţie. Timofte făcea poze color.

Ziua trecuse plăcut și *planul special* se con figurare fără prea mare efort (atât e de stimulator ozonul marilor înălţimi!). Puteam deci sărbători o zi petrecută cu spor. Iarăși soţia mea pregăti niște gustări. Spiridon adusese cu el și niște „apă tare” care, de bună seamă, în redacţie nu se bea, iar Berbec, se dovedi pose sorul unui casetofon cu o mulţime de bunătăţi muzicale.

Către ora douăsprezece am propus să mergem să ne culcăm. Eram opt persoane și refugiul era cam neîncăpător pentru atâta lume. Totuşi, de bine de rău, ne-am aciuiat cum am putut și am aţipit…

Cred că era trecut de ora două când am fost

— Ezit din somn de o bătaie ușoară în ușă.

Am sărit în picioare pentru că, nu știu de ce, eu mă socoteam gazda și deci responsabilul ocazional. Am ieșit în pragul cabanei:

— Probabil că dumneavoastră sunteţi delegatul blocului în care locuiesc și aţi venit să a plătesc întreţinerea, am spus căscând.

— Vai de mine, mă confundaţi, vorbi din întuneric străinul. Eu sunt pur și simplu un turist rătăcit și aș vrea să mă adăpostesc, pentru că afară e o furtună

îngrozitoare.

L-am lăsat să intre, l-am făcut somn să se culce și el pe undeva. După câteva clipe, în liniștea adâncă a muntelui, l-am auzit sforăind nefiresc de tare…

În dimineaţa următoare am coborât cu toţii în vale. Eram veseli și hăuleam de se auzea peste munte. La un moment dat, cum rămăsesem puţin mai în urmă, s-a apropiat de mine redactorul șef și m-a luat pe după umeri:

— Tiberică, acu' ai făcut-o, ai făcut-o. Dar altă dată să nu mai faci. Uite câtă lume ai pus o drumuri! Ascultă-mă pe mine, lasă mofturile astea cu „singurătatea", cu „căutarea absolutului". Să știi de la mine, că-s om umblat. Nicăieri nu te simţi mai singur decât acolo unde toţi îţi poartă de grijă. Așa că n-are niciun rost s-o iei razna pe coclauri…

TU EȘTI, MITICA?

E 31 decembrie. Să tot fie 10 seara când în apartamentul de la etajul IV sună telefonul.

Cu bretelele fluturând, cu cămașa descheiată.

Popescu ridică receptorul.

— Alo, da? Nu… greșeală. (E amabil, bine dispus.) Vă rog…

A pus receptorul. De dincolo apare Popeasca în halat. Mai are părul încreţit pus sub plasă.

— Cine era?

— Nu știu…

— Cum, nu știi? N-ai răspuns tu?

Se privește în oglinda din hol. Încă nu și-a terminat machiajul.

— Ba da, spune el, dar nu știu cine era.

— Și ce voia?

— A întrebat de un' Mitică.

— Care Mitică?

— De unde să știu eu care? Ce, numai un Mitică e pe lumea asta?

Popescu îşi pune bufonii la manșete. Își aprinde o ţigară.

— Și atunci de ce te sună pe tine? Ce, tu ești Mitică?

— A greșit… acu' ce să-i fac, mai greșește omu'…

— Aha, face Popeasca și se reîntoarce în dormitor să-și continue aplicarea fardului.

— Ce „aha"? o întreabă el, urmând-o și căutându-și cravata.

— De unde la tine atâta înţelegere? Era o persoană feminină?

— Da… așa cred. La telefon nu se vede.

— Mda, spirite știi să faci „Mai greșește omu'"! Tare sunt curioasă să știu cum mai arată "omu" ăsta… spune ea, pudrându-se apăsat, vădit enervată.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că probabil asta era parola.— Se întoarce brusc spre el „jucând" replicile: „Tu ești, Mitică? Nu, greșeală" Adică traduce cu inflexiuni grave:)

„fii atentă că nu pot să vorbesc”.

— Emilia, tu ai făcut insolaţie!

— Acu’, iarna… replică ea logic.

— Tocmai asta mă și îngrijorează.

— Adică vrei să cred că persoana care a telefonat a greșit, nu?

— Exact.

— Vezi că te-am prins? sare ea în picioare, privindu-l mânioasă în ochi: A greșit că a sunat când eram *eu* aici.

— Nu, frate, a greșit pur și simplu numărul, geme el, simţind că-și pierde cumpătul. La ora asta se dau mii de telefoane, mii de Mitici sunt căutaţi.

— Și te-a găsit pe tine, pe care te cheamă Fane!

— S-o fi făcut vreo atingere, i-a scăpat discu’, a scris numărul greșit, ce știu eu!

— Atunci, de ce te-ai repezit să ridici tu receptorul? Nu ţi se pare că prea e cusută cu aţă aibă?

— Dar n-a sunat? De unde era să știu că e greșeală? replică el, realizând enervat că se situează pe o poziţie defensivă.

— Tocmai! Vezi, singur te-ai demascat Tu așteptai un telefon. Ce, crezi că n-am văzut că ești nervos?

— Eu, nervos?!

— Da, tu! Am observat încă de când te-ai îmbrăcat că mereu schimbai piciorul. Ba stă te-ai pe dreptul, ba pe stângul și făceai niște mutre de parcă te durea o măsea.

— Pentru că mă strânge, spune el printre dinţi.

— Măseaua?

— Pantoful! Tu ai ţinut neapărat să-i pun pe ăștia de lac, pe care i-am purtat la logodnă și acu’ mă strâng. De aia schimbam piciorul.

— Mai bine nu schimba vorba! Știu eu ce te strânge! îi aruncă Emilia, în timp ce-și trage rochia peste cap și, continuând să vorbească înfundat, de sub faldurile de mătase: Abia aşteptţi să ajungem la oamenii ăia s-o inviţi la dans pe Smărăndeasca.

— Cu pantofii ăștia…

Plictisit, Popescu îşi potrivește în oglindă cravata.

— Aha, replică ea ca în fața unei noi descoperiri: ai și găsit un pretext să stai toată seara la masă și să nu dansezi cu mine! Da, la „periniţă” tot o să ieși, că la ora aia o să dansezi în ciorapi!

— Foarte bine, apasă el pe cuvinte, hotărât, energic. Dacă asta e părerea ta, atunci stăm acasă!

Doar e bărbat, ce naiba! Se așază pe scaun și începe să-și scoată pantofii, demonstrativ.

— Nu mai mergem nicăieri!

E replica lui la privirea uluită a Emiliei.

— Nu mai…? — abia îşi adună cuvintele: Pentru asta mi-am făcut rochie nouă, pentru asta m-am chinuit patru ore la coafor, ca acum să stăm acasă?!

Izbucnește în ceva ce seamănă a plâns.

— Degeaba. Nu mai merg nicăieri!

Popescu, la serviciu ca și acasă e ferm. A spus *nu,* rămâne *nu.*

— Mi-ai promis.

El tace.

— Fane, n-o să-mi faci mie una ca asta!

Ochii ei s-au umplut de lacrimi care dizolvă rimelul.

Telefonul sună. De astă dată ea se repede a o tigroaică:

— Lasă că răspund eu!

În receptor cineva miorlăie cochet:

— Fane, tu ești?

— Da' cine întreabă? face Emilia îngroșându-și glasul.

— Eu sunt, Mimi… Da ce-ţi schimbi, dragă, așa, vocea, nu poţi să vorbești?

— Nu pot. Mai e *cineva* pe aici, spune Popesca, revenind la vocea ei normală, apoi trântește receptorul.

— Cine era, dragă?

— Greşeală, răspunde vag Emilia, preocupată parcă de machiajul ei care suferise ravagiile lacrimilor.

— Ce greşeală? insistă el.

— O miorlăită, răspunde ea, arborând un aer de indiferenţă. Îl căuta pe unu Fane…

— Fane?! De ce nu m-ai dat? înseamnă că era pentru mine!

— Fii serios! La ora asta se dau mii de telefoane, mii de Fane sunt sunaţi, căuntaţi, și acu' te-ai găsit să crezi că e vorba de tine! spune ea, aruncându-și o ultimă privire în oglindă.

Apoi, energică cu voce baritonală: Și, hai odată! Pune-ţi paltonul și să mergem, că ne-așteaptă Smărăndeștii!

Popescu o privește tăcut. Se încalţă, îşi pune paltonul. Al naibii îl mai strâng pantofii…

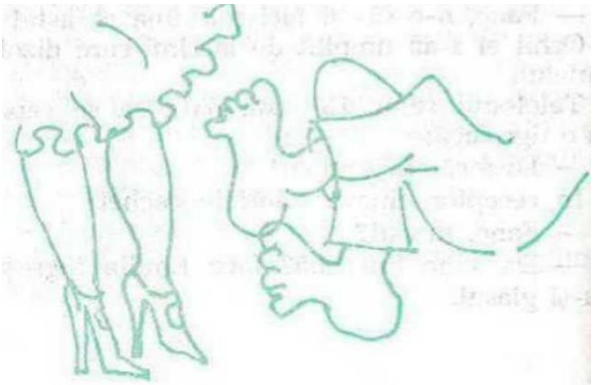

AVENTURIERUL

N-am să obosesc niciodată afirmând că toate reprezentările noastre sunt dominate de clișee.

Dacă am să vă spun că am cunoscut un aventurier, îl veţi avea imediat în faţa ochilor: cu pielea arsă de soare și vânturi sărate, cu pletele încărunţite boltind o frunte largă și semeaţă, cu braţele încă puternice pe care, evident, a veţi imagina cel mai îndrăzneţ tatuaj. Ei bine, omul din faţa mea nu avea nimic din toate acestea! Dacă nu mi-ar fi povestit el însuși faţa sa (din care, dacă aș avea talent, aș face un roman demn de a fi ecranizat pentru televiziune), n-aș fi crezut niciodată că e altceva decât un conștiincios funcţionar la ADAS sau, în cel mai bun caz, profesor suplinitor de limba franceză (tocmai pentru că avusese ca materie principală, la facultate, spaniola). Ne-am cunoscut — dacă se poate spune așa — în restaurantul unui aeroport în așteptarea permisului de zbor. Era o ceaţă afurisită, care ne obliga să stăm în faţa unei cafele și a unui păhărel de coniac, trăgând cu urechea la anunţurile diafane care amânau mereu decolarea cursei noastre. După ce am tăcut vreo oră de comun acord cu tovarășul meu de masă, ne-am dat seama că suntem sortiţi să ne cunoaştem. În timp ce debitam fraze convenţionale despre dezavantajele traficului aerian, l-am privit mai bine pe cel din faţa mea. Avea o înfăţișare atât de ștearsă, încât făceam mereu efortul să-l asociez cu figuri cunoscute, ca să nu-l pierd din vedere.

Era mic de statură, cu ochi albaștri spălăciţi, în spatele unor ochelari cu ramă de sârmă. Din când în când, pe frunte îi aluneca o meșă de păr șaten, de altfel destul de rarefiat. Capul îl ţinea puţin înclinat într-o parte, ca într-o permanentă mirare în faţa spectacolului lumii, la care asista într-un loc destul de incomod la galerie…

După alte câteva anunţuri ale crainicei aeroportului (pe care mă încăpăţânam să mi-o imaginez foarte frumoasă, cunoscătoare a trei limbi de circulaţie aeriană internaţională) discuţia cu vecinul meu de masă deveni mai familiară.

Nici nu mi s-a părut bizar când la un moment dat l-am auzit spunându-mi aproape în șoaptă:

— Poate n-o să mă credeţi, dar eu am avut o viaţă cu adevărat aventuroasă…

L-am privit cu interes (și, de ce să n-o spun, cu suspiciune).

— Cred că am fost sortit unui destin apar te urmă el fără să se sinchisească de expresia pe care desigur o citise pe faţa mea. Faptele mă obligă să fac această afirmaţie. Imaginaţi-vă în primul rând că din cei doi gemeni născuţi de mama, tocmai eu am supravieţuit!

Poate de aceea s-au adunat în biografia mea întâmplări hărăzite pentru două vieţi, nu una.

La șapte ani, tata ne-a părăsit și eu am rămas singurul bărbat în casă… Nu, nu mi-a fost dat să duc din fragedă copilărie o aspră luptă pentru existenţă pentru că mama avea un servici bun la Poștă și nu duceam lipsă de nimic,, dar rămâneam zile întregi singur acasă, jucându-mă cu chibriturile, scăpând, nici eu nu știu cum,

din atâtea posibile incendii. La 14 ani, un unchi de-al meu, ofiţer mecanic pe vasul *Ardealul,* îi propuse mamei să mă ia într-o cursă în jurul lumii…

Un nou anunţ prin megafon ne făcea cunoscut că avionul de la Stockholm avea o întârziere de o oră.

— Cred că aţi adunat impresii formidabile în această călătorie, am reluat eu firul întrerupt.

— Nu, pentru că n-am plecat. Nu mi-a dat le mama. Mă considera prea sensibil și o îngrozea ideea că aș putea răci pe cine știe ce coclauri, departe de ceaiurile ei grijulii. N-am plecat, dar m-am angajat ucenic la o fabrică vopsele. Aici era să mor când a avut loc orbilă explozie. S-a scris mult pe atunci în ziare. A murit maistrul meu, care mi-a salvat faţa. În ziua aceea mă trimisese la el acasă să-i spăl niște butoaie și eram chiar în pivniţă când am auzit bubuitura și am simţit suflul exploziei ca al unei bombe de 1.000 de kilograme…Sigur că, după această întâmplare, am rămas și fără slujbă. Am urmat un curs de mecanică-auto, o meserie frumoasă și bănoasă și mă bătea gândul să mă fac șofer de taxi. Dar n-a fost să fie așa. Aveam vreo 17 — 18 ani când în atelierul nostru a apărut un șef din condu cerea bazei și ne-a spus că unul din noi va fi trimis la o staţie de întreţinere, pe un șantier în India… India, ţara elefanţilor albi, a vaci lor sfinte, a splendidelor palate ale rajahilor fabuloși…

Omul acesta din faţa mea căpăta treptat o consistenţă tot mai aparte. Povestirea sa începuse să mă captiveze. Vrând să-i înfrâng modestia cu care-și prezenta peripeţiile, am spus:

— Totuși e foarte greu pentru un cetăţean născut în zona temperat continentală să suporte clima tropicală, cu musonii aceia care aduc ploi și inundaţii…

— Așa mi-am spus și eu ulterior. Pentru că, de plecat, n-am plecat eu, ci un coleg de ale fier. După doi ani s-a întors la cerere. Și-a adus un frigider american *„General Motors”* pe care-l visase tot timpul cât a stat acolo. Aici a avut de furcă cu el pentru că nu se potrivea voltajul. Când l-am întrebat cum e Taj Mahalul, mi-a spus că e un elefant obișnuit și că nici nu văzuse vreun elefant alb în tot timpul cât fusese acolo…

Mi-am aprins o ţigară și i-am întins Pache tul. M-a refuzat cu un semn din cap.

— Nu fumez. Asta mi-a salvat viaţa într-o iarnă. Eram la o cabană. Plecasem mai mulţi tineri într-un scurt concediu. Eram veseli și nu știam ce ne așteaptă. Seara am dansat, am băut ţuică fiartă și spre dimineaţa colegii mei în constatat că nu mai au ţigări. Cabanierul nu avea nici el. Atunci au hotărât — numai un fumător poate pricepe se pare acest lucru – să coboare în vale, să ia ţigări și să revină cu funicularul pentru lemne. Eu, fiind nefumător, m-am dus liniștit să mă culc…Am dat din cap. Bănuiam ce se întâmplase…

— S-a rupt cablul funicularului… am spus anticipând motivul dramei.

— Nu, că n-au apucat să se întoarcă. I-a prins o avalanșă pe drum. Eu am fost singurul care a scăpat, din grup…

Mâna în care ţineam ţigara a început să-mi tremure ușor.

— Sunteţi căsătorit? l-am întrebat.

— Căsătorit? a zâmbit vag. Și aici am avut parte de o întâmplare ieșită din comun. Nu știu jacă ştiţi că uneori se organizează tot felul de concursuri internaţionale de desene, de fotografii, de timbre, ba uneori și de şerveţele de masă. Eu, în timpul liber, îmi place să fac fotografii. Am participat la diferite expoziţii naţionale și internaţionale. În urma unei expoziţii din Italia, mă pomenesc cu o scrisoare – nici nu știu dacă să vă spun, pentru că e, recunosc, incredibil — de la Gina Lollobrigida…

— Actriţa?!

Omul din faţa mea roși ușor, înţelegându-mi stupoarea.

— Ascultaţi-mă până la capăt și atunci sper a mă veţi crede. Poate nu ştiţi că Gina este ea o pasionată fotografă. A văzut expoziţia aceea internaţională, și, cum vă spun, mă pomenesc cu o scrisoare extrem de elogioasă din partea ei, cu rugămintea să-i trimit și alte fotografii făcute de mine. A început o corespondenţă foarte personală, care treptat lua o notă tot mai caldă. La un moment dat mi-a scris că va veni negreșit la București, unde știe că sunt locuri foarte frumoase pentru fotografii alb-negru și în culori…

— Și a fost?

— Nu. Mi-a scris însă că fotografia care o interesase în expoziţie fusese greșit notată în catalog ca fiind a mea. De fapt era a unui norvegian. A fost o adevărată șansă. Nu știam pe atunci că frumoasa Lolo era cu vreo zece ani mai în etate ca mine, având și un fiu măricel…

Dar scrisorile le am… Poate odată mi se va oferi prilejul să vi le arăt…

Ceaţa părea să cedeze. Dar se amânaseră multe zboruri și încă nu se ivea culoarul pentru zborul nostru. Am mai cerut o cafea.

— Și acum sunteţi tot mecanic-auto?

— A, nu. Am urmat o facultate prin corespondenţă.

— La politehnică?

— Nu, la biologie. Dar m-am specializat în antropologie. Din asta mi s-a tras o altă întâmplare cu totul ieșită din comun. M-au interesat întotdeauna marii solitari care au făcut experienţe de un mare curaj.

— Vă gândiţi la Siffre, la Alain Bombard…

— Exact. Hotărâsem să realizez într-un fel ceva similar. În nordul Moldovei aflasem de existenţa unei peșteri legendare. Citisem pe undeva că fusese identificată intrarea, dar că sunt mari dificultăţi pentru explorarea ei în adânime. După părerea mea acolo trebuia să găsesc în mod sigur urme de viaţă umană din paleolitic. Cei care-mi cunoșteau proiectul, voiau cu tot dinadinsul să mă împiedice să înfrunt râsul. Am fost neclintit. M-am pregătit aproape un an de zile. Făcusem antrenamente de izo tare, de stat în beznă, de hrană raţionalizată etc. Și am plecat.

— Hm, cred că am citit ceva… am îngăimat. Simţeam nevoia să-i fac dovada interesului și aprecierii mele.

— N-aţi citit nimic, pentru că toată povestea a căzut.

— Cum, a căzut?

— Foarte simplu. S-a descoperit că acolo se află mari zăcăminte de pucioasă

și a început exploatarea lor. Nu mai putea fi vorba de nicio expediţie în adâncuri…

Prin fereastra mare a restaurantului năvăli un snop de lumină albă. Plafonul de nori începea să se destrame…

— Și la Paris pentru ce plecaţi? Aveţi rude?

Acum, că ne cunoșteam, puteam să-mi permit o întrebare atât de indiscretă.

— Rude? Nu, n-am rude la Paris. E tot în legătură cu antropologia. Am cerut să mă duc la Muzeul Omului să caut niște adnotări ale lui Racoviţă. Am găsit undeva un indiciu și vreau…

În clipa aceea vocea diafană din difuzor pronunţă un nume, rugând persoana să se prezint te ia biroul de informaţii. Tovarășul meu de la masă tresări, apoi spuse:

— Vă rog să mă iertaţi, dar pe mine mă cheamă…

Mi-am terminat cafeaua și ţigara, reconstituind fantastica biografie a acestui necunoscut tovarăș de drum. Câte nu i se întâmplaseră în viaţă! Un om care nici nu părea predestinat unei biografii aventuroase.

Deodată răsună semnalul de *atenţie* și pasagerii pentru cursa Bucureşti — Paris fură invitaţi să se urce la bordul avionului. M-am ridicat de la masă privind o ultimă dată scaunul celui care șezuse până adineaori în faţa mea…

…Două ore mai târziu, aparatul în care mă găseam ateriza forţat în Alpi, la nord de Berna. Din fericire, scăpărăm toţi cu viaţă. Dar, dacă n-ar fi fost acei minunaţi câini umanitari, cu coniacul lor salvator, am fi murit de foame și de frig doar la o oră de mers de cel mai luxos hotel elveţian. La Paris am ajuns cu o întârziere de o săptămână, cu o superbă vânătaie deasupra ochiului stâng.

BOEMA

Am văzut-o cu ochii mei. O casă prăpădită cu etaj (Zola). Jos, în faţă, câteva prăvălii să răcăcioase: o băcănie, o pescărie și o tutungerie. Tencuiala coșcovită, pavajul trotuarului desfundat (Utrillo).

Gălăgie, ceartă, râsete, înjurături, un *flic* pe bicicletă, două midinete grăbite, un camion cu mobilă (René Clair). Dar, acolo sus, în mansarda aceea mizeră cu storul de lemn izbit de vânt și decolorat de ploaie, ei bine, acolo sus, singur și necunoscut, locuiește un tânăr cu ochii triști. Un tânăr cu ochi triști care ziua visează cu ochii închiși și noaptea, cu ochii deschiși. Visează și compune. Mai are pe lângă el o pisică, o ghitară, o mușcată în fereastră și o vecină care-i spală din când în când una din cele două cămăși ca să se poată schimba. Pentru cine? Pentru nimeni. Sau poate pentru cineva care va veni într-o zi să-i bată la ușă. Deocamdată îi bate la ușă numai proprietăreasa (care deţine pescăria de la parter) și face scandal că „Un individ fără prezent și fără viitor, nu-i plătește chiria într-o epocă în care toate s-au scumpit, când francul s-a devalorizat, când lumea s-a înrăit și când fostul și viitorul guvern duce Franţa la ruină.

Dar tânărul acela cântă la ghitară. Cântă cântece scrise de el, pe versuri scrise de el. Cântece pe care le ascultă numai el. (Și, fără s-o știe, vecina care-i spală cămășile). Dar, iată că într-o zi (în ziua în care proprietăreasa l-a se mai că, dacă nu-i aduce o sută de franci, îi aruncă calabalâcul în stradă… Care calabalâc?), tânărul primește un bilet prin care este chemat să cânte la un mic bistrou din Montparnasse (plata: o mâncare și un sfert de beaujolais). Ce noroc că vecina tocmai îi călcase una din cămăşi! Se duce și cântă. Acolo, în Cartierul la tin, toată lumea cântă. Și în micile restaurante și pe stradă și în scuaruri. S-a așezat pe unul din scaunele acelea tip cocostârc, lângă tejgheaua barului și a cântat. Nu părea să-i dea cine va atenţie. Cei câţiva îndrăgostiţi de la mese tăceau uitându-se unul în ochii celuilalt, casiera grasă moţăia, barmanul se tot foia printre sticle și pahare, ștergând mereu tinicheaua așa cum văzuse în filmele americane. Tânărul se gândea dacă să mai cânte și a patra bucată și dacă patronul (nici nu apăruse până atunci) îi va da masa promisă când, de acolo, din fundul săliţei luminată numai cu lumînări (e mai romantic și mai ieftin) s-a ridicat de la o măsuţă un domn bine, cu păicărunt la tâmple, cu haină de catifea reiată și cravată croșetată.

— Nu-i rău, tinere…

— Mulţumesc, domnule, răspunse artistul neconvins.

Nu era dispus să primească pomana unei aprecieri cu care nu putea să-și plătească cina.

— Pariez că, dacă nu duci astă-seară o sută de franci proprietăresei, te aruncă în stradă, spuse domnul zâmbind.

— Aţi ghicit, domnule.

Domnul scoase din portvizitul de piele de crocodil o frumoasă (ah, ce frumoasă!) baneno tă de 100 de franci (noi) și o întinse tânărului.

Apoi spuse:

— Mâine, la ora 5, te aștept la ORTF (Radioteleviziunea franceză) să facem o vizionare. Dacă nu ești bun pentru *video,* vei primi suta pentru o emisiune radiofonică. În rest, mai discutăm…

Și au mai discutat. Tânărul era (firește) ta tentat. Realizatorul avea (firește) fler. Emisiunile au avut (firește) succes. De public și de casă. El și cu ghitara lui. El cu singurătatea lui. El și cu tristeţea lui… S-a scos un milion de discuri și s-a scos un câştig frumos (împărţit corespunzător între ORTF, realizator, im presar și interpret).

Acum cânta în emisiunea duminicală a televiziunii: „Ieri necunoscut, azi celebru", cânta tot singur și tot trist. Cămăși avea însă mai multe și, din câte au notat biografii săi (au apărut ulterior vreo trei sau patru biografii care se contraziceau fără să le pese), s-a și mutat din casa aceea pe care o văzusem cu ochii mei. Cine-i mai spăla acum cămășile? Nu era nicio problemă, le trimitea la spălătorie…

Avea și o mașină mică, mică de tot, în care încăpea doar el și cu ghitara lui. (Pisica rămăsese la vechiul domiciliu). Când și-a luat o maşină ceva mai mare, un Citroën, și-a luat și-un câine…

El însuși avea aceiași ochi triști, dar acum avea și barbă… Fotografia (avea ceva aparte, ceva trist și autentic) putea fi văzută la reclamele Adidas, Sabena, Colgate și Pall Mall. Cânta tot singur la ghitară, dar acompaniat de o mică formaţie de ghitare electrice, de un sintetizor și de o secţie ritmică. Formaţia de fete cu fuste scurte care dădeau replica a apărut ceva mai târziu. Tot atunci a venit și contract tul pentru turneul în Statele Unite.

— Să-i facem praf pe americani cu spiritualitatea noastră, a spus Georges (impresarul) și să le luăm banii!

Și i-au luat. O parte din ei i-au lăsat fiscului american, iar o parte fiscului francez. Cu ce-a rămas, băiatul trist și singur și-a cumpărat o mică vilă pe Loira (se spune că odată a stat acolo chiar Ludovic al XIV-lea, dar, ce-i drept, de atunci nu mai fusese renovată din lipsă de fonduri), un *mustang* (mașinile franceze abia dacă ating 140 la oră!) și o blondă care declarase presei că nu se va căsători niciodată cu tânărul artist care avea vocaţia singurătăţii…

Acum tânărul nu mai e chiar tânăr. Are trei mașini și o casă de discuri. Stă în Neuilly (cartier select) și nu mai are vocaţia singurătăţii, judecând după soţia sa (de familie buna), cei trei băieţi și o fată (cu o artistă de cinema) și cei doi câini Labrador (la modă). Din ultimul *Paris Match* am aflat că a dat o serată la care au participat doi piloţi de formula 1, trei campioni de tenis, primul croitor al capitalei, un nepot al principelui de Monaco, o foarte controversată dansatoare și Belmondo însuși…

Pe o altă pagină, o uriașă fotografie color. Ai zice un Utrillo veritabil. O casă prăpădită cu etaj (Zola). Jos, în faţă, cu tencuiala coșcovită, câteva prăvălii sărăcăcioase, o băcănie, o pescărie și o tutungerie. Dar acolo sus, în mansarda aceea (vezi săgeata), locuiește un tânăr trist care ziua visează cu ochii închiși, noaptea visează cu ochii deschiși, iar în restul timpului pictează. Așa cum afirmă celebrul critic de artă parizian (care critic nu e celebru?) tânărul acesta aduce ceva nou și autentic și are fără îndoială un mare viitor…

O, Paris, Paris, nu te lași de boemia ta!
În fond, dacă rentează, de ce nu?

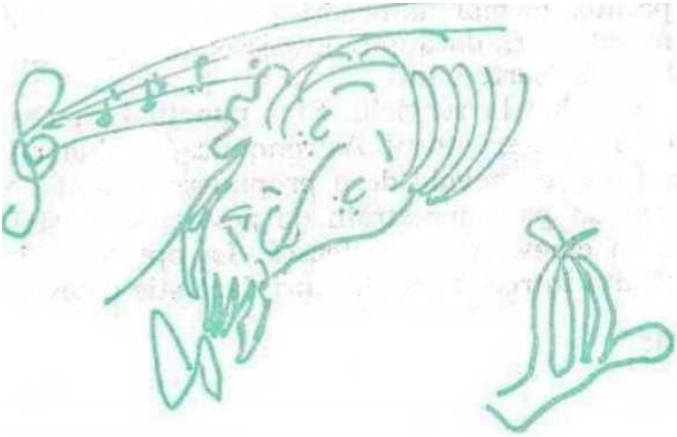

CANDIDE SAU OPTIMISMUL

lui Voltaire

Se spune că ești optimist din născare. Psihologii susţin că vezi totul în roz sau în negru, așa cum din naștere ai (sau nu ai) rău de mare. Eu sunt din fire optimist, dar am și argumente de ordin raţional. Am să vă dau de exemplu o zi banală, fără nimic senzaţional.

De cum ies din casă, viaţa îmi dă dreptate. Îl întâlnesc pe vecinul Emilian.

— Ce ai, vecine, în pungă?

— Aici? Portocale.

— Au adus?

— Câte vrei! Peste drum, la „Fortuna” și nici nu prea e lume.

Traversez bucuros și intru în magazin. Din păcate, tocmai adineaori portocalele s-au terminat, dar, dacă mă interesează, au fulgi de fasole. Foarte buni!

Mă duc la serviciu. Sunt punctual ca ceasul de la Observatorul Astronomic. În ziua aceea șeful avea nevoie de o propunere urgentă: venea un partener străin de peste hotare și trebuia cineva să-l însoţească. La opt fără cinci, când a întrebat prin birouri dacă știe cineva engleza, nu era decât o desenatoare care făcuse germana la liceu.

— Lasă că se descurcă ei! a zis directorul. În fond, toţi germanii înţeleg engleza, și a dat-o pe desenatoare să-l însoţească.

Eu știu engleza la perfecţie, dar, când am aflat, totul se aranjase. Nu m-am necăjit. Aveam și așa destulă treabă în secţie. Colegul meu Iordache plecase în concediu și mă rugase a rezolv și lucrarea lui. Nu puteam să-l refuz. M-am cufundat

în calcule și nici nu mi-am dat seama când s-a întunecat. Ceilalţi plecaseră tiptil, atenţi să nu mă deranjeze.

Am pornit-o și eu spre casă. Eram vesel și bine dispus. Tocmai mă gândeam că, dacă vremea se menţine frumoasă, duminică merg la pescuit. Am și zâmbit la gândul că, desigur, toţi pescarii amatori sunt optimiști. Altfel nu se explică… Și nu știu cum, tocmai voiam să traversez, când a trecut pe lângă mine în trombă un turism care m-a împroșcat cu noroi din cap până-n picioare. M-am scuturat cum am putut și mi-am spus „Ce noroc! încă un centimetru și eram acum la spital!”

Am ajuns acasă. Îmi deschide nevastă-mea.

Când mă vede, se îngălbenește.

— Ce-ai păţit?!

O liniștesc. Nu e nimic, noroiul se curăţă. Nevastă-mea mă cunoaşte, nu mai zice nimic.

Vreo zece minute. Apoi, deodată, cu voce albă:

— Florin iar ne-a făcut o poznă…

— A făcut pojar? am întrebat speriat.

— A, nu! A spart *Cupidonul* ăla de alabastru de la intrare…

În sfârșit! Era oribil! îl ţineam acolo pentru că era un cadou și nu mai știam de la cine. Acum am scăpat de el.

Sună telefonul. E Elvira, o colegă de-a nevesti-mii. Vorbesc o mulţime. Nevastă-mea o felicită și nu mai termină cu „te pup” și „pupă-l pe Andrei!” După ce pune receptorul în furcă, se întoarce spre mine. E verde la faţă:

— Auzi, dragă, au câştigat o Dacie la loz în plic!

— Dar e grozav! spun eu sincer bucuros. Asta înseamnă că pot să câştig și eu, nu?

Cum să nu fi optimist?!

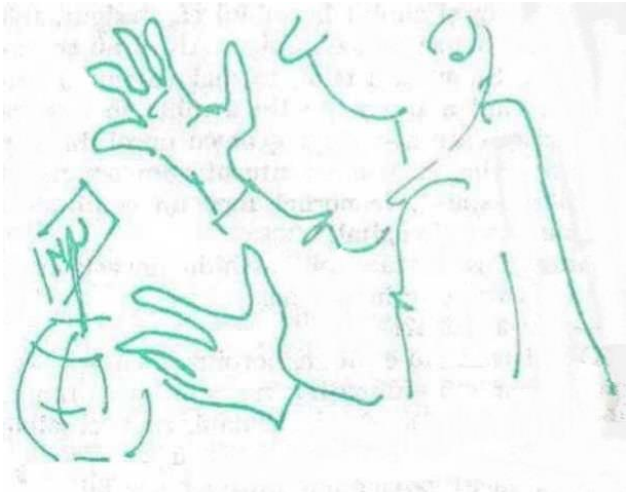

O.Z.N.

Era o noapte întunecoasă. Pe cer nu se zărea nicio stea. Singur, la volan, inginerul Aristide Damaschin conducea liniștit, luminându-și drumul cu faza scurtă. Îşi aprinse o ţigară și dădu drumul la radio. Era un program de muzică ușoară…

Inginerul venea de la staţia pilot din apropierea orașului. În ziua aceea făcuse ultimele probe la lucrarea sa, după care mai zăbovise la șuetă cu colegii. Timpul trecuse pe neobservate… Acum se gândea cu satisfacţie la marile perspective pe care le deschidea cerceta rea sa în domeniul energiilor convertibile.

Deodată radioul începu să hârâie. Probabil vreun front electric perturba emisia radiofoni că Căută alt post, dar paraziţii acopereau întreaga scală. Închise aparatul. Exact în clipa aceea, la vreo 200 de metri în faţa mașinii, izbucni o radiaţie verde-gălbuie. Instinctiv, inginerul opri mașina pe marginea șoselei și stinse luminile. Rămase în așteptare…

E adevărat că și el citise în ultima vreme numeroasele relatări care apăruseră în presă despre feluritele fenomene numite O.Z.N. Ba chiar zâmbise când diverse persoane din diferite ţări relataseră că au văzut „farfurii zburătoare”. Sigur, el ca inginer nu putea crede în fantasmagoriile care alimentau presa de senzaţie sau literatura științifico-fantastică. Și totuși, iată chiar acum, vedea el însuși cu ochii lui un vehicul foarte ciudat, în jurul căruia se agitau mai multe siluete alburii. Deodată una dintre fiinţele acelea ciudate se opri și păru să privească în direcţia lui…

— Și mai departe ce s-a întâmplat?

Damaschin zâmbi misterios şi-şi muie buzele în halba de bere. Cei trei colegi îl priveau încordaţi. Pe chipurile lor se putea citi rând pe rând uimire, neîncredere și chiar o anumită detașare ironică prin care voiau să marcheze că nu cred niciun cuvânt din toată povestea.

— Mai departe? Ei bine, silueta aceea s-a apropiat de mașină, și atunci am putut să dis tine că era o femeie…

Colegii schimbară priviri. Nici nu mai îndrăzneau să-l întrerupă.

— În ce limbă vorbea? întrebă unul dintre comeseni care se dovedea mai perspicace.

— Habar n-am, răspunse Damaschin. Și asta pentru că pur și simplu „percepeam” ce vrea să-mi comunice, fără ca între noi să aibă loc ce numim noi un dialog. Era o transmisie telepatică.

Străinii aceea erau într-adevăr călători înterplanetari, surprinși de producerea unui vacuum energetic. Au aterizat în apropierea unui stâlp de înaltă frecvenţă, vrând să facă un transfer electric, care să le permită să plece mai de parte. Se ivise însă și o dificultate. Un membru al echipajului avea nevoie de îngrijiri grabnice.

— Din păcate, eu nu eram medic, ci inginer, dar i-am transmis mental străinei ideea de a merge până la mine, unde puteam cere ajutorul unui vecin, amic de-al meu, care era medic. Străina a acceptat.

Se nimerise bine, pentru că tocmai în ziua aceea Marina, soţia lui Aristide, se repezise la părinţi și tânărul inginer era singur acasă.

Străina acceptă să-l însoţească.

— Și cum era? cerură colegii detalii despre extraterestra nocturnă.

— Măi băieţi, era superbă! Nu degeaba s-a născut expresia „o blondă nepământeană”. Acea ochi albaștri ca cerul. Buzele…

Aristide sorbi cu sete din paharul de bere.

Desigur, ajuns în apartamentul lui, tânărul inginer îl sună de îndată pe vecinul medic. Apoi, în așteptare, între el și străină se înfiripă o conversaţie extrem de interesantă despre viaţa în cosmos, despre fiinţele inteligente de pe alte planete și multe alte probleme de mare interes ştiinţific pe care orice inginer este curios să le afle…

Din păcate, dialogul acesta ştiinţific s-a întrerupt în modul cel mai prozaic prin apariţia soţiei sale, care a făcut un scandal nemaipomenit, nevoind să creadă în niciun chip că tânăra blondă din fotoliu care sorbea cu paiul o băutură răcoritoare era o extraterestră!

— Îţi dai seama în ce situaţie m-a pus! Noroc că între timp a coborât Gicu Vărzaru, medicul, care a înţeles ce se întâmplase. I-am şoptit să ia repede fata și să dispară cu ea…

— Și, și? săriră colegii lui Damaschin dor nici să afle urmarea.

— Și nimic. Gicu mi-a spus că a jurat să nu dezvăluie nimănui ce-a văzut la bordul farfuriei zburătoare și, ca medic, este obligat să respecte secretul profesional.

Toţi sorbiră din bere, profund decepţionaţi că povestea rămăsese fără sfârșit.

…Într-o zi Marina s-a întâlnit cu Tanţa, soţia unuia dintre colegii lui Damaschin. Tanţa i-a aruncat o privire printre gene și a spus cu candoare:

— Am aflat și eu de păţania lui Aristide cu extraterestra…

— Ei, draga mea, câte nu se întâmplă pe lume!, zâmbi Marina. Aristide susţine în continuare că era extraterestră…

— Și tu?

— Eu, ce? Eu nu cred în O.Z.N.-uri.

Așadar, colegii soţului ei povestiseră nevestelor lor ce „păţise” bietul Aristide. Cită invidie!

— Oricum, e bine să știi, Tanţo dragă, că toţi soţii sunt niște lăudăroși.

ACEIAȘI OCHI, ACEEAȘI PRIVIRE”…

În biroul directorului tehnic, Gabriel Demetriad, se bea cafea. Are în vizită un vechi amic, fost coleg de facultate, venit cu treburi la uzina de aici.

— Ce zici ce aromă? Pentru tine am cafea veritabilă. Eu beau din cea cu înlocuitori.

Oaspetele adulmecă aburul ce se ridica din ceșcuţă făcând astfel complimentul subînţeles.

Se discută despre toate și nimic. Amintiri din facultate, probleme de producţie, fotbal, mașini și tot ce mai bănui ţi dumneavoastră.

Apoi Demetriad trece cu un aer competent la scopul vizitei:

— Vasăzică Brașovul vrea să contracteze cu noi agregatul de recuperat căldură…

Inginerul brașovean dă din cap. Încă nu are chef să treacă la discuţia oficială. Îi vine în ajutor telefonul.

— Mă ierţi o clipă, face Demetriad ridicând receptorul… Pe chipul său apare plictiseala.

Dragă Costache, tocmai am pe cineva. Nu se poate mai târziu?

Face semn spre musafir că înnebunește, că-și ia lumea-n cap. Totdeauna îşi găsesc „ăștia” să-l deranjeze când are altceva mai important!

— Bine, vino, dar sper că un minut o să fie de ajuns… spune cu umor. Pune receptorul în furcă.

— Dragă Florine, ai să mă ierţi, dar trebuie să acord un minut unui postulant. A reușit la concurs și e necesar să-mi dau acordul pentru referatul la Centrală.

Musafirul face semn că nu-i nimic, el nu se grăbește.

Într-adevăr, ușa se deschide și apare șeful personalului (omul cu mapa sub braţ) și postulantul.

— Inginerul Vasile Brebul îl prezintă șeful personalului.

— Îmi pare bine, Demetriad, îi întinde mâna afabil directorul tehnic. Dumnealui, arată el cu mâna spre oaspete, este inginerul Pescaru de la Brașov. I-am dat o cafea bună, ca să-l conving să ne cumpere recuperatorul de că-l dură, râde larg directorul tehnic.

— Și m-a convins, spune clătinând din cap Pescaru.

Postulantul zâmbește politicos.

Omul cu mapa pune dosarul pe biroul lui Demetriad, care-l răsfoiește distrat. Dă uneori din cap. Nu se știe dacă a mirare sau aproba tiv. La sfârșit, spune:

— Atunci e bine, tovarășe inginer, dacă aţi învins, atunci felicitări învingătorului! apoi către Pescaru: Închipuie-ţi, dragă, concurs fără locuri ocupate dinainte! Și am avut o comisie strașnică. Ne trebuie specialiști, nu dosare, spune Demetriad parcă sfidând pereţii.

Toţi cei de faţă dau din cap. Fiecare în felul său. Pescaru se uită cu atenţie la inginerul rămas în picioare, cu pardesiul pe el. Parcă l-ar cunoaşte de undeva.

— Aţi fost cumva pe la Brașov? îi adresează întrebarea, aparent mai mult de politeţe.

— Am fost, răspunde reţinut Brebu. Cine nu a fost măcar o dată în viaţă la Brașov. Oi i eu am fost de multe ori. Mai ales iarna, când mă duc la schi, nu se poate să nu trec prin Braşov!

Brașoveanul aprobă cu plăcere.

— Dar de locuit, locuiţi în altă parte?

— Nu, eu sunt de baștină moldovean, dar am făcut politehnica în București și tot aici am fost cerut întâi asistent, apoi, la cererea mea, am trecut în producţie. Acum m-am prezentat aici, la concurs.

Discuţia s-a încheiat. Demetriad aruncă o privire voit furișă la ceas, apoi spune

preocupat:

— Măi Costache, lasă dosarul la mine și să dea mâine un telefon tovarășul inginer. Trebuie să raportez și la conducere, adaugă el în chip de explicaţie, deși șeful personalului știe exact că nu e necesar, dar înţelege mesajul și se retrage. Brebu salută modest din cap și cei doi părăsesc cabinetul.

Demetriad ridică mâinile spre tavan în semn de neputinţă.

— Toţi îţi cer să rezolvi totul pe loc. Trebuie să vezi ce semnezi, ce naiba, nici așa!

Inginerul Pescaru soarbe cu plăcere din că te-a (făcuse o pauză cât fuseseră cei doi în birou), aprinde o ţigară și, aruncând fumul, spune mai mult pentru el:

— Eu îl cunosc bine pe băiatul ăsta…

— Serios? Cred că are vreo patruzeci de ani „băiatul ăsta”.

— Toţi suntem băieţi până ieșim la pensie, zâmbește Pescaru.

— Și de unde îl cunoști?

— Tocmai asta e, că nu-mi aduc aminte. Dar sunt sigur că l-am întâlnit undeva… La vreun curs de calificare, la vreo convocare pe ramură, la reciclare… cine știe! Dar de înșelat, nu mă înșel. Ţi-am chipul în faţă: aceiași ochi, aceeași privire…

Demetriad face un semn că n-are importanţă.

— După ce-o să-l angajez, o să stai de vorbă cu el și poate ai să afli de unde vă cunoaşteţi…

— Vezi, aici e ceva care nu mi-a plăcut. Deși eu știu precis că l-am întâlnit undeva, el s-a prefăcut că nu mă cunoaşte. Nici n-a tresărit când l-am întrebat de Brașov.

— Ei, cine știe, poate era omul preocupat de aprobarea pe care o aștepta din partea mea.

Sorbiră amândoi din cafea, traseră din ţigară.

Demetriad se gândea dacă n-ar fi cazul să-și invite musafirul la prânz, deși știa dinainte ce scandal o să-i facă Yvona, care nu suportă să-și bată capul cu pregătirea mesei.

— Stai, că încep să-mi aduc aminte, sare de odată Pescaru de pe scaun, sigur că da! Asta-i tipul cu scandalul de la institut.

— Dar el zicea că n-are legătură cu Braşo vul decât în drum spre cabanele alpine.

— Exact. El n-are, dar are *ea.*

— Care *ea,* devine atent, Demetriad.

— Soţia prorectorului. A fost o nemaipomenită poveste de dragoste de care s-a vorbit în tot orașul. S-au cunoscut în gară. Ea pleca nu știu unde, la niște rude în provincie. El, în costurn de schi, la munte. Intră în vorbă cu ea…trenurile întârzie… și uite așa, din vorbă în vorbă, el o convinge să „înfrângă convenienţe le și rutina conjugală* alături de un soţ mai în vârstă și să plece cu el la o cabană…

— Extraordinar! Ești sigur că e el?

— Absolut! Aceiași ochi, aceeași privire. Acum are patruzeci de ani, pe atunci avea, cred, treizeci.

— Și cum s-a terminat povestea?

Pescaru își încruntă fruntea:

— Vezi că e o poveste mai veche. Dar stai, parcă îmi amintesc că au fost și niște complicaţii. Soţia, adică amanta, și-a părăsit ulterior soţul, dar a luat și o propunere de brevet pe care i-a adus-o ca zestre amantului.

— Nu mai spune! Și s-a ajuns la divorţ, la tribunal?

— Lite că nu mai știu. Parcă iubirea s-a terminat totuși mai repede și femeia s-a întors spăsită la soţul ei…

Profesorul, vrând să înăbușe scandalul care-i păta reputaţia, a renunţat la invenţie…

— Hm, ca să vezi de unde sare iepurele! Și așa a ajuns postulantul nostru, inginer de re nume…

Demetriad clătină din cap și e greu de înţeles dacă cu admiraţie sau reprobare. Apoi continuă:

— E un adevărat noroc că te-ai aflat în biroul meu, astăzi, tocmai când a sosit fantele.

Uite, în dosarul lui sunt numai referinţe pozitive.

— E și normal, oamenii noștri sunt totdeauna pudici, nu le place să pună în scris astfel de povești… Mai ales când trebuie să le semneze!

Cei doi râd cu priviri înţelese.

— Măi, Gabriele, uite ce-ţi propun: Lasă că vin eu mâine pentru problema contractului. Mai dau acu o raită prin oraș, că altfel se închid toate magazinele.

— Perfect, se învoiește directorul tehnic, văzând că poate scăpa fără să-l invite la masă.

Îşi ia rămas bun de la brașovean după care formează un număr de telefon:

— Tu ești, Costache? Vino puţin până la mine…

Trebuie bătut fierul cât e cald… ca să nu bată la ochi.

A doua zi, când vine Pescaru, trec direct la discutarea condiţiilor contractului. Se intră în detalii tehnice. Demetriad îl duce și în secţii ca să-i prezinte aparatul „la cald”. Apoi revin în birou, însoţiţi de vreo doi economiști. Se fac actele. Se semnează. Gata.

— Acum ar fi cazul să ciocnim măcar o bere pentru tranzacţia noastră, spune zâmbind Demetriad.

Pescaru e de acord. Mai are timp până la acceleratul de ora șase. Se opresc la un restaurant de bună calitate (nici prea scump, dar cu gustări de calitate). Iau loc, aprind ţigările. Și iar se pornesc discuţiile despre una, despre alta.

Deodată inginerul Pescaru izbucnește în râs.

Demetriad îl privește nedumerit.

— Știi povestea de ieri, cu brașoveanul care a câştigat concursul…

Demetriad scutură ţigara în scrumieră:

— După ce-ai plecat, am luat imediat măsurile ce se cuvin.

— Ce măsuri? se oprește mirat Pescaru.

— L-am chemat pe șeful personalului și l-am pus în temă. N-am nevoie de

indivizi cu biografii atât de „bogate”. I-am spus să caseze concursul „din motive de economii”! A fost foarte bine. Inginerul s-a și prezentat din nou la uzina lui, altfel pierdea locul. Așa că, vezi, am fost foarte operativi! Dar nu înţeleg de ce râzi…

Dar acum Pescaru nu mai râdea.

— Dragul meu, să vezi ce s-a întâmplat.

Aseară la hotel mi-am adus aminte unde l-am văzut pe omul nostru, de unde-l cunoșteam atât de bine…

— De unde?

— Tu n-ai observat ce bine seamănă tipul cu Alain Delon? Ei bine, toată istoria pe care ţi-am spus-o era exact subiectul unui film pe care l-am văzut de mult. Când însă a intrat la tine în birou, am jurat că el e individul, că toate s-au petrecut în realitate. Te rog să mă crezi, seamănă cu personajul din film ca două picături de apă. Aceiași ochi, aceeași privire…

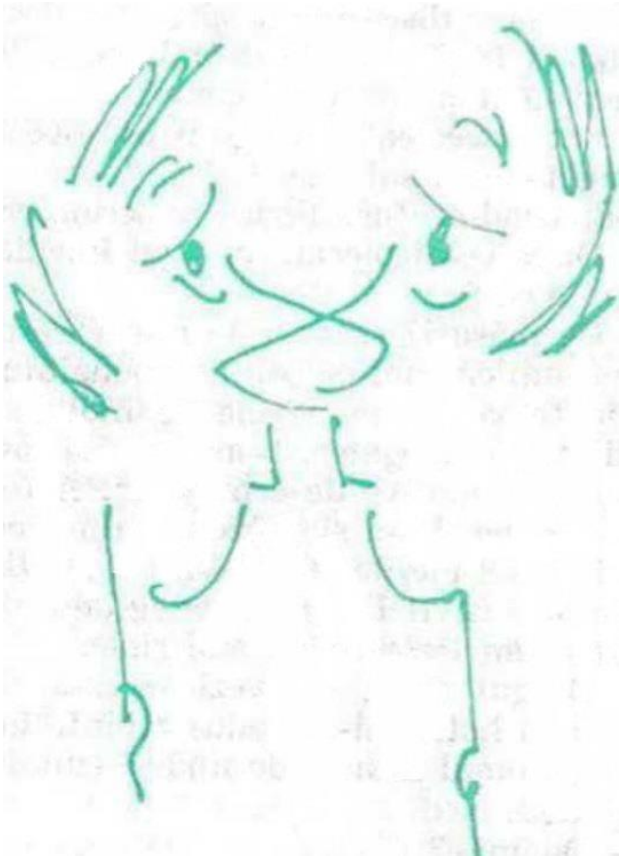

LA BIROU

O zi obișnuită de birou. Funcţionarii lucrează și mai discută între ei. Ca oamenii…

— Mă, Gogule, suntem colegi, dar eu pur și simplu nu înţeleg cum reușești tu să-ţi rezolvi problemele. Când faci totul?

— Între timp…

— Cum adică, între timp?

— Foarte bine. Uite, să luăm o zi obișnuită.

Marţi. Ce fac dimineaţa când mă scol? Mă duc să mă spăl, nu? Ei bine, între timp, îi spun nevesti-mii ce are de făcut, unde trebuie să se ducă, cu cine să vorbească și în ce problemă.

Pe urmă îmi beau cafeaua, nu? între timp, îl muștruluiesc pe ăla micu' să nu întârzie la școală și nu care cumva să-mi mai vină cu un patru la geografie, că știe el…

— Și, mai departe?

— Mai departe, mă duc la serviciu. Și pe drum recapitulez ce am de făcut. Între timp intru la tutungerie și-mi iau Pronosportul să-l am la îndemână la birou. Gata, am ajuns la birou. Mi-am pus mânecuţele, mi-am scos creioanele și pixurile fără de care sine qua non, cum spuneau romanii și mă apuc să rezolv primul dosar. Între timp, Pitulice spune ultimul banc cu elevul acela comic și toată lumea râde — bineînțeles, în afara celor de la ghișeu, că ei sunt afară. Între timp, am terminat dosarul pe care l-am avut în față, că nu e complet și respectivul trebuie să mai revină cu alte acte și trec la al doilea dosar. Între timp, Doinița Mereuță, drăguța noastră colegă, a făcut cafeluța. E cum e, da-i caldă ...

— Cine, Doinița?

— Nu, caf'luța. Și o sorb...

— Cafeaua ...

— Nu, pe Doiniţa o sorb din ochi, că primă vara asta face toate fetele mai frumoase. Nu-i vorba, că Doiniţa e frumoasă și iarna și face o caf'luţă… Ce spuneam?

— C-o sorbi…

— Exact. Și așa am rezolvat și dosarul doi.

— Când l-ai rezolvat, că până acum ai băut cafeaua!

— Cum, când? între timp. Așa, ac' s-a făcut zece și mă cheamă şefu' să mă întrebe de diferite situaţii…

— Și?

— Mă duc. Ne adunăm acolo mai mulţi să analizăm și să discutăm și, între timp, ne mai spunem părerile și despre cuplajul de duminică și cel de miercuri… Că fiecare dintre noi zice că altă echipă are șanse să câștige campionatul.

— Și, între timp?

Între timp Universitatea Craiova a mai câștigat două puncte și emite și ea pretenţii.

— Dar șeful?

— Emite și el.

— Pretenţii?

— Decizii. Între timp, până semnează el, îi pun că am o treabă urgentă de familie, că s-a ‘bolnăvit Margareta, și-l rog să mă învoiască ouă ore. El mă învoiește și eu dau fuga la service cu mașina, că așa o cheamă: Margareta, care nu şi ce are, că tușește…

— Bine, măi, dar pe soţia ta n-o ajuţi și tu la cumpărături, la ce mai are ea de rezolvat pentru casă?

— Cum să nu! între timp. Cât stă mașina pe rupă, eu dau fuga și iau niște zarzavat, niște fructe și niște ulei.

— De salată.

— Nu, de mașină, că mi-a spus mecanicul că de aia tușește. Trebuie să-i schimb uleiul. Când m-am întors…

— La serviciu…

— Nu, la „service”, mecanicul zice că ar trebui și niște bujii noi. „Bine, zic eu, lasă că mai trec eu”. Când? „Ca și azi, între timp”. Când în venit la birou, pe masa mea s-au strâns…

— Între timp…

— Exact, un maldăr de hârtii urgente. Încep i s-a le studiez și, între timp, mă gândesc cum să completez Pronosportul. Îl completez, bag hârtiile urgente în sertar și-i spun lui Tudor el știe că m-am dus până la Direcţie… și, între timp, dau fuga și depun buletinul.

— Mă, Mișule, dar ești într-adevăr formidabil! Asta înseamnă să fii bine organizat și expeditiv.

— Mda, din păcate a apărut un inconvenient.

Ieri, când m-am întors în birou, Tudorel îmi spune: „Ai încurcat-o, colega, una din hârtiile acelea urgente era chiar urgentă”. Și? „Șeful te-a retrogradat și ţi-a dat și avertisment”…

Se bate în geamul de la ghișeu. S-a strâns lume între timp…

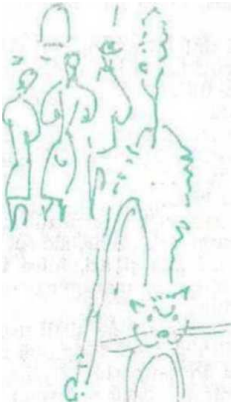

PERPETUUM MOBILE

Stenogramă

— Bine, uite, ca să nu spui că sunt un încăpăţânat, îţi propun să ne împăcăm.

— Şi eu, ca să nu zici că susţin că numai a am dreptate, sunt de acord.

— Dar am de pus o condiţie.

— Ce condiţie?

— Să nu te mai duci la Tanţa să joci pietre.

— Bine. Dar și eu am o condiţie: nici tu să nu te mai duci cu Fane ia bere…

— Mă rog, fie. Dar nici tu să nu te mai duci de trei ori pe săptămână la Eva.

— Fie. O să mă duc numai o dată.

— Pe lună.

— Dar nici tu să nu stai toată ziua în garaj.

— Sigur, nu toată ziua, dar măcar o dată pe săptămână…

— În schimb…

— În schimb, să nu dai toată ziua telefoane la Consignaţia.

— În schimb, să mai lași tablele tale cu Garoafă!

— Bine dar și tu să nu mai stai până seara la cosmeticiană.

— Și tu să mai lași încolo lectura aia din Sportul.

— Și tu să mai termini cu ameninţările alea fără rost „că uite eu mă duc la mama”.

— Și tu să nu mai aduci una două în discuţie c-o aduci pe mama ta aici.

— Și tu să nu-i mai dai nas lu’ ăla micu’ zicând mereu că „ești exact ca taică-tu”. Adică, plin de defecte…

— Și tu să nu-i mai iei mereu apărarea când e obraznic cu mine.

— Și tu să nu mă mai omori mereu să te scot seara la local.

— Și tu să nu mai dispari duminica sub pretext că te duci la meci, ca să te duci la pescuit!

— Să renunţ la pescuit?! Asta pentru nimic în lume!

— Vezi, și mai spui că eu sunt încăpăţânată

— Vezi, și mai spui că eu sunt încăpăţânat! La pescuit nu renunţ!

— Dacă-i pe așa, nici eu nu renunţ la cosmetieiană.

— Atunci, nici eu nu renunţ la lectura din Sportul.

— Perfect, nu renunţ nici eu la partida de pietre cu Tanţa.

— Și nici cu la întâlnirea cu Fane, la bere.

Stenograma întreruptă pentru câteva zile.

— Bine, uite, ca să nu spui că sunt un încăpăţânat, îţi propun să ne-mpăcăm.

— Sunt de acord. Ai de pus vreo condiţie?

— Eu, iubito? Ei, cum puișor… se poate?! Cum o să-ţi pun eu ţie vreo condiţie? auzi, bine că mi-am adus aminte. Știi, duminică nu mai merg la meci.

— Bravo!

— Merg la pescuit.

CANITERAPIA

— Salve, Tiberică!

— Bună, Gicule! Te-am văzut de departe și cât pe-aci să nu te recunosc. Suplu, pas gimnast, fruntea sus — totul la tine respiră sănătate, optimism, bună dispoziţie. Ce transformare!

— Da, e drept. Am făcut siluetă. Am dat jos mai multe kilograme, duc o viaţă echilibrată. O bună parte din timpul liber mi-l ocup în mod activ și plăcut.

— Ca să fiu sincer, te invidiez.

— Nici nu mai fumez.

— Serios? Tu care fumai două pachete fără filtru?! Dar cum ai făcut? Acupunctură?

— Nu

— Homeopatie?

— Nici.

— Automasaj?

— N-a fost nevoie.

— A, știu. Gargara cu untdelemn.

— Nu, ceva și mai simplu. E un procedeu descoperit de mine. L-am intitulat

caniterapia.

— Câni… cum? În ce constă?

— Mi-am luat un câine.

— A, de vânătoare.

— Nu, de plimbare. Habar n-ai câte virtuţi e *caniterapia!* Vii nervos de la serviciu că șeful n-a vrut să-ţi asculte propunerile, îi strigi câinelui: „Ce te uiţi la mine ca un dobitoc?!" și, dintr-odată, ţi-a trecut toată enervarea. Ai un diferent cu nevasta, îi strigi câinelui: „Așa-mi trebuie dacă m-am însurat! în casa asta numai tu mă înţelegi!" Mă enervează fiu-miu că două ceasuri îi explic lecţia la matematică, în loc să-l ating, îi spun „Și Rex, cât e de necuvântător,, înţelege mai repede ca tine!"

Bine, după cum văd căţelul e bun pentru nervi. Să zicem, un fel de eșapament, dar…

— Tocmai de aici și începe partea activă.

„Unele nu te lasă să lenevești în pat. El, la șase e în picioare și trebuie să ieși cu dumneaui la plimbare. Seara, la fol, în loc de „ultima ţigară", înainte de culcare, o mică plimbare în aer curat. Pe urmă dormi ca un prunc. Cu plimbările de seară și dimineaţă am dat jos 7 kilograme. Nu mai spun că plimbarea se face în pas gimnast și chiar alergător, că Rex al meu trage de lesă, nu glumă! Și tot datorită lui, cum mă pricep și la botanică. Cunosc pomii ierburile de tot felul. Nu e aceasta deviza omului modern: „Să revenim la natură"?!

— Și cum se explică faptul că ești cu lesa în mână, dar fără Rex?

— Acum execut *caniterapia intensivă.* Înţelegi, de două zile potaia a dispărut de acasă și acu' alerg prin tot cartierul, poate-o găsesc. Și, dacă pun mâna pe el, îţi dai seama că-mi potolesc nervii pentru cel puţin o săptămână!

LAPSUS

— Auzi, dragă Mimișor, de ziua nunţii noastre, trebuie neapărat să-l invităm pe… cum îl cheamă?

— Pe cine, Grigore?

— Îl cunoști, dragă! Nu știi că l-am întâlnit atunci la…

— La cine?

— La prietenii aceia ai noștri la care am fost anul trecut când s-a măritat colega ta…

— Care colegă?

— Colega ta, aceea cu părul blond, adică nu, șaten… sau roșcată…

— Marilena?

— Ce Marilena, care Marilena? Tu o confunzi cu nepoata inginerului acela care mi-a vândut mașina…

— Care inginer?

— Inginerul… cum îl chema… mi se pare Popescu… Nu. Popescu nu e inginer și nu el mi-a vândut mașina… Predescu? Parcă Predonicescu. Predonicescu? N-am auzit în viaţa mea așa un nume. Dar, mă rog, n-are importanţă. Vreau să

spun că acest Preduţoiu este ar drept cu… cum îi zice, tipul acela antipatic care m-a refuzat când l-am rugat se vorbească cu… mă rog, știi tu, când a rămas Titi orijent… la română, nu la română, la geografie, sau așa ceva… Și n-a vrut.

— Cine n-a vrut?

— Ce să vrea? A, Titi n-a vrut să înveţe că ivea că din cauza lui taică-su e toată tevatura, a taică-su a făcut schimb de locuinţă și a dat trei camere pe două și acu' el n-are unde să înveţe.

— Și ce-i cu asta?

— Care *asta?* Asta, că de Titi îţi spuneam.

E foarte obraznic și o să-l dea afară… Nu ţii minte că de mic o luase razna… Noroc că naică-sa, care e din Brăila, adică din Brașov, s-a rugat de inspectorul acela pe care-l cunoaștem şi noi. Are un nume… ceva cu F… cu..F… Teofil!

— Teofil e cu F? E cu T.

— Teotil? Nu, dragă, stai că știu, că mi-am notat undeva. Are același nume cu dentistul nou.

— Sunt rude?

— Cine?

— Dentistul cu Teofil…

— Ţi-am spus că nu-l cheamă Teofil. Dar unde am notat?… în Agendă! Nu, că nu am…în cartea de telefon! Nu, că e veche și n-o mai folosesc…

— Te pomenești că ai notat pe un șerveţel de hârtie și pe urmă l-ai aruncat…

— Ce-am aruncat?

— Șerveţelul.

— Nu l-am aruncat, uite-i aici. Da, da' pe ăsta nu scrie nimic.

— Bine, omule, m-ai înnebunit, până la urmă știi despre cine e vorba?

— Bineînţeles că știu!

— Atunci spune cum îl cheamă!

— Bu… Ci… Mi… Formidabil ce… cum se spune atunci când uiţi?

— Lapsus.

— Așa. Da, știu că e înalt, cu chelie, poartă ochelari și vreau să-l invit neapărat pentru că el lucrează la Centrocoop… Vezi tu, un singur lucru nu știu…

— Ce nu știi?

— Ce treabă am eu la Centrocoop… Formidabil ce… aia cum ai zis? Lapsus…

ERA POSTTELEMATICĂ

— Asta e casă, spuse însoţitorul meu. Deocamdată e un prototip, dar în curând astfel de case vor deveni ceva cât se poate de obișnuit.

Am zâmbit discret. Eram sătul de atâtea invenţii *epocale.* Lucram la Oficiul de brevete şi invenţii și misiunea mea era să *resping* invenţiile propuse (de aprobarea lor se ocupa alt serviciu), pentru simplul și bunul motiv că trăim în centrul unei explozii continue de invenţii şi inovaţii, încât, dacă omenirea s-ar fi apucat să le aplice pe toate, n-ar mai fi avut răgazul să se bucure de eficienţa lor. Omul acesta însă nu venise la mine pe căi obișnuite (să ştiţi că și în epoca noastră posttelematică, calea obișnuită înseamnă tot cu recomandaţii de sus, din dreapta și din stânga), ci era pur și simplu nepotul celei mai bune colege de școală a bunicii mele. Și, de bună seamă, nici în epoca noastră posttelematică nimeni nu poate să refuze o mică plăcere bunicii, fiinţa aceea minunată cu care rămâneai în lungile seri de iarnă, timp ce părinţii se duceau la teatru, la cinema, la restaurant și așa mai departe. Nepotul era un personaj foarte simpatic. Părea mai curând un violoncelist la operă (papion, chelie, haină de catifea care lucea intens la coate) decât fizician, inginer de automatizare sau cibernetician al zilelor noastre. Acum, în faţa ușii *casei experimentale,* pe care urma s-o vizitez, așteptam să-l aud pronunţând unul dintre ace le „Sesam, deschide-te”, cu care ne și obișnuiserăm în ultimul timp. Într-adevăr, „violoncelistul” se apropie de minusculul microfon în castrat în panoul ușii și spuse:

— Eu sunt…

Deci ghicisem. Amprentele vocale etc. etc.

Dar, spre surprinderea mea, *ușa* răspunse cu un mic semnal de recunoaştere, după care se auzi un glas melodios de computer din generaţia 24:

Pentru astă seară am să te rog să-mi spui cât fac 174 înmulţit cu 72.

M-am întors nedumerit spre gazdă. Aceasta afișa o figură indiferentă. Se

concentră o clipă, după care spuse:

— 12.528.

Corect, răspunse ușa și se deschise.

M-a poftit să intru.

— Vedeţi, începu el, cibernetica, automatizarea, tot sistemul computerizat pe care l-am creat noi, oamenii, reprezintă și cel mai mare pericol pentru umanitate. Ne putem distruge prin exces de civilizaţie. Dacă am reușit să evităm (cel puţin deocamdată) războiul atomic, dacă luptăm (cu un succes relativ) împotriva poluării, iată că a apărut și cel mai de temut dușman al speţei umane: robotizarea. Da, pe roboţi i-am umanizat, dar acum a venit scadenţa. Am devenit noi niște automate-de-apăsat-pe-buton. Tot ceea ce cândva fusese o utopie, o fantezie a scriitorilor, azi e o realitate banală. Dacă nu acţionăm imediat, mâine va fi prea târziu. Vom deveni niște brute degenerate, mânuind idioţi geniali. De aceea trebuie găsită calea prin care creierul uman să rămână în continuare activ.

I-am înţeles ideea. Era interesantă.

— Și dacă locatarul are un mic calculator de buzunar?…

— Nu se poate trișa. Calculatorul ușii nu răspunde decât dacă se convinge că operaţia a fost făcută cu consum de bioelectricitate.

M-a făcut semn să-l urmez într-un living sobru, dar foarte comod. Încastrat în bibliotecă, se vedea barul. Îmi făcu semn să mă servesc.

— Apăsaţi pe butonul verde…

— Totuși? am zâmbit cu gândul că pe ici pe colo „violoncelistul” inventator. Se dovedise mai îngăduitor. Am apăsat pe butonul verde. Dintr-un difuzor ascuns se făcu auzit glasul computerului:

Bourbon sau Napoleon?

— Un Napoleon… am ridicat din umeri. Un whisky eram gata să-mi torn și singur, fără ajutorul celei mai avansate tehnici telematice.

Lupta de la Waterloo? se auzi din nou glasul.

— 1815, am spus mașinal (aveam memorie bună).

18 Brumar?

— Lovitură de stat. Directoratul înlocuit cu Consulatul. Am recitat, e drept, cu oarecari ezitări. În bar clipi o luminiţă verde, grilajul se trase în lături și sticla de whisky înaintă spre mine pe o tavă cu două pahare și o cupă cu bucăţi de gheaţă…

— Începe să devină palpitant, am spus pe gânduri…

— Vreţi să vizitaţi locuinţa?

Am acceptat cu plăcere. Am intrat în dormitor.

— Să presupunem că vreţi să mergeţi la culcare…

Gazda îmi propuse să mă lungesc pe pat. În ciuda faptului că nu eram în pijama. M-am așezat și în aceeași clipă am fost propulsat (dar cât de elastic!) pe covorașul din faţa patului.

Automat se declanșă o muzică ritmică și glasul computerului mă anunţă:

Înainte ele culcare, nu uita să faci mișcare.

Începea programul de relaxare nr. 5.

După dormitor am vizitat sufrageria, de fapt un fel de birou cu o masă de o formă ovală. Am luat loc pe un scaun foarte comod. În faţa mea ora un obișnuit ecran de *presă* pe care fără nicio îndoială puteai citi ultimele ştiri sau viziona un program TV. Am aprobat cu satisfacţia că ceva din obișnuinţele și comportamentul bărbatului modern nu fusese sacrificat. Gazda îmi ghici, evident, gândul:

— Eroare! Să admitem că azi aveţi un chef grozav să mâncaţi o friptură de porc. Nimic mai simplu. Aici aveţi tabloul de comandă care vă duce, pe transportorul energetic, felul dorit.

În tăblia mesei se deschise un capac și în faţa mea se afla nu unul din acele borcane sau tu buri binecunoscute din comerţ, care s-au generalizat după ce fuseseră folosite iniţial doar pentru cosmonauţi, nu! Era o autentică friptură de purcel natur foarte îmbietoare.

Am procedat așa cum era firesc: am început să tai din ea. În clipa în care am dus furculiţa la gură, ecranul s-a luminat și am putut urmări „în direct” un fel de radiografie color în are vedeam foarte limpede procesul de asimiare din organismul meu. La un moment dat pe ecran s-au aprins semnalele luminoase și același computer grijuliu vorbi din pereţi:

STOP! Ai ajuns la limita admisibilă! (într-adevăr luasem masa și eram sătul). *Să-ţi fie de bine!*

După care tăviţa pe care era farfuria se puse în mișcare și banda transportoare o făcu să dispară.

— Ingenios, am spus. Și din nou am întrebat: dacă trișez? Iau masa și în oraș!?

— Imposibil. Computerul are în permanenţă analiza generală și, dacă e cazul, vă închide în casă și vă obligă să postiţi o zi sau două până se restabilește echilibrul hidrocarbonatelor.

A fost o seară plăcută. La plecare gazda îmi propuse să mă conducă cu mașina. Am acceptat.

— Și mașina e „cifrată”? am întrebat.

— Desigur. Dar nu e nicio problemă.

Întoarse cheia și, așa cum mă așteptam, se făcu auzită o întrebare:

Definiţi efectul Mössbauer.

Violoncelistul se întoarse jenat spre mine.

— Nu cumva… vi-l amintiţi?

Am ridicat din umeri.

— Nu face nimic… nu locuiesc departe și o mică plimbare mi-ar face chiar mare plăcere.

Ne-am urat noapte bună și ne-am despărţit.

Câteva zile în șir am meditat la cele văzute, la ideile propuse de ingeniosul inventator. În cele din urmă am făcut un referat bine argumentat pe care l-am înaintat șefului departamentului în care lucram. Răspunsul l-am primit în timpul cel mai scurt.

— Mă mir din partea dumitale, mi se adresă șeful, că ai avut aplombul să susţii fleacurile astea… De altfel, spune-mi, e adevărat ce mi s-a spus, că solicitantul

este un nepot al bunici dumitale?

— Nu chiar, am spus încurcat. Nepotul bunici mele sunt eu. Dar, ce-i drept, bunicile noastre au fost colege…

— Ei vezi, dragul meu?! Cum e posibil? Noi aici trebuie să ne păstrăm întreaga obiectivtate. Sper să nu mai uiţi altă dată!

Și, apăsând pe un buton, ușa biroului se deschise *automat,* ca o aluzie la ceea ce nici *epoca posttelematică* nu voia să renunţe.

LA O CAFEA…

Unul dintre ei poartă ochelari cu rame negre, groase. Din când în când și-i scoate, privește miop sticlele în lumină.

Celălalt are o claie de păr negru vâlvoi prin care trece mereu cu degetele făcute greblă.

Poartă un pulover gros din lână ţărănească, cu guler rulat. Dialogul curge fără intonaţii, ca un ritual. Între replici se aude câte o sorbitură de cafea. Nu m-am putut dumiri dacă discuţia o pretextul pentru cafea sau invers. Când m-am așezat la masa de alături, primul tocmai spunea:

— Am ascultat Concertul de pian nr. 4 de Schopenhauer.

— Schopenhauer? Asta n-a scris „opere”? se miră cel de al doilea.

— Opere a scris Verdi, precizează primul cu un ton pedant.

Al doilea face o pauză, apoi rostește într-o doară:

— Nu se spune *Verdi.* Se spune *Monteverdi.*

Cel cu ochelari ridică imperceptibil din umeri:

— Poate. Dar nu e greșit nici cum am spus cu E mai scurt.

Partenerul cu pulover întreabă (după ce și-a trecut cu degetele prin păr):

— Și după *patru* ce-a urmat?

— *Cinci.*

— Același compozitor?

— Același pianist.

Se soarbe din cafea. Al doilea face un gest de generalizare:

— Mie îmi plac preclasicii: Tartini, Scarlatini, Belini, Felini.

— Da, sunt drăguţi, concede primul. Un singur lucru n-am înţeles niciodată: de unde știau că sunt preclasici?

Cel de lângă el rămâne pe gânduri. Apoi continuă:

— Dacă e vorba de clasici, eu mă gândesc întotdeauna la vechii antici: Anaxagoras, Anaximene, Anaximandru… — ridică un deget și spune sentenţios: Panta rei!

— Da, sunt drăguţi. În ce mă privește, eu citez întotdeauna euforismul lui Dio Cassius „Caut un om”.

— A, știu, individul cu butoiul…

— Și cu lampa! Nu uita, cu lampa! subliniază primul cu o notă de dramatism în glas.

Urmează o mică pauză în care fiecare îşi urmăreşte propria sa introspecţie personală. La un moment dat cel cu pulover rupe tăcerea:

— Eu nu mă complic, de aceea mă complac mai bine în compania picturii moderne. Acolo nu contează ce vezi, contează ce simţi. Senzaţia e totul! Și eu sunt un sesizabil… I-aș cita pe un Picasso, pe un François Villon, pe un Braque…

— Iartă-mă, amice, dar brac nu e un câine?

— Când e cu literă mare, e pictor!

Primul îşi așază mai bine ochelarii pe nas.

— Mie în pictură îmi plac peisajele. Marea!

— Marea e și în muzică, spune cel în pulover. Debussy.

— De Bussi? Da, știu, ăla care a scris și un poem despre faună…

Face un efort de concentrare, după care, vag ironic, aruncă:

— Îţi place Brahms?

— Asta e de Françoise Chagall… răspun de prompt al doilea.

Primul rămâne nemișcat, clipind miop.

De la masa mea, de unde până atunci încercasem inutil să citesc ziarul, mă adresez celor doi:

— Iertaţi-mă, v-am auzit fără să vreau. Pasionant, pasionant! V-aș fi foarte obligatoriu dacă m-aţi scoate dintr-un blocaj. Cine a compus bucata pentru violon d'Ingres?

FAC SCHIMB DE LOCUINŢĂ

Eram mulţumit de locuinţă. Trei camere cu dependinţe la etajul VI al unui bloc bine situat. Aveam și avantajul că era aproape de serviciu, iar soţia mea era satisfăcută de magazinele din cartier.

Și atunci, de ce am ajuns să dau acest anunţ la *Mica publicitate?*

Din cauza copiilor.

Am trei: Livia — 16 ani, elevă, Mircea — 12 ani, școlar și Dandu (de fapt Alexandru) – 5 ani.

În casă avem loc cu toţii. Într-o cameră, noi părinţii. Într-o cameră, Livia și în cea de a treia, Mircea și frăţiorul lui, Dandu.

Nu vreau să mă laud, dar sunt copii cuminţi, bine crescuţi, harnici la școală, modești și inimoși.

Și iată că, treptat, treptat, ca din senin, au început să apară „mici probleme*, la care nu mă gândisem niciodată.

Într-o zi ne-am pomenit cu Dandu că vine cu o figură bosumflată.

— Mămico, vreau și eu sandviș cu șuncă!

Am rămas împietriţi. De unde a apărut la fiu-miu cel mic o astfel de pornire? Nu numai că nu ducea lipsă de nimic, dar era și cel mai răsfăţat.

— Dacă ţi-e foame, ai brânză cu smântână, i-a spus maică-sa.

Dandu s-a strâmbat.

— Ce e, ce s-a întâmplat?

— Da’ Petrică de ce mănâncă sandviș cu șuncă?

Petrică era fiul urui vecin cu care Dandu ora coleg la grădiniţă.

— Nu e frumos să te uiţi la ce mănâncă vecinul! îl mustră nevastă-mea (cam sentenţios).

Dandu a lăsat capul în jos. Știa și el.

— Dacă nu vrei brânză cu smântână, ia un măr! Petrică n-are măr, spuse nevastă-mea cu o pedagogie îndoielnică.

Erau niște mere de toate frumuseţea aduse de la ţară, de la socri.

— Nu vreau măr!

— Atunci du-te în camera ta și joacă-te cu mașinuţele! Am schimbat o privire semnificativă cu soţia mea. A doua zi am făcut rost de șuncă. La bufetul nostru aduce întotdeauna proaspătă. La ora cinci soţia mea l-a chemat pe Dandu:

— Vino să-ţi iei gustarea!

Faţa puștiului s-a luminat, a înșfăcat sanvișul cu șuncă și a rupt-o la fugă.

— Unde te duci? a strigat nevastă-mea după el.

— La Petrică!

Vasăzică asta era! Nu de foame ceruse băiatul sandviș, ci din orgoliu faţă de băieţelul ele alături. Am zâmbit amândoi.

Întâmplarea cu Dându-mi s-a părut, firește, cu totul fără importanţă dar, de la o vreme am observat că e ceva nou la Mircea. Cum are o clipă liberă, după ce-și face lecţiile, cere voie să se ducă „la un prieten”.

— La ce prieten? l-am întrebat eu.

— La Bordeianu.

— Băiatul inginerului de la doi?

Mircea încuviinţă.

— Dar de ce nu vine și Bordeianu la tine?

Văd că numai tu te duci la el…

— Are jocuri de televizor.

Am înghiţit în sec. Asta era adevărat, televizor aveam (chiar color), dar jocuri electronice pentru televizor nu aveam.

A trebuit să fac un semn de aprobare. Evident, ar fi fost absurd să nu-i dau voie.

Într-o zi l-am întâlnit pe inginerul Bordeianu în faţa casei. Am intrat în vorbă ca doi buni vecini și, din vorbă în vorbă, am ajuns și la prietenia dintre cei doi băieţi ai noștri. La un moment dat am spus într-o doară:

— Dumneavoastră aveţi și jocuri electronice…

Inginerul „a prins” ideea și mi-a răspuns cu un aer pe care voia să-l dea cât mai natural:

— Au şi la școală. Nu de asta vine Mircea…

Am dat din cap. „Firește, firește, și eu am vrut să spun același lucru”.

Până acum nu avusesem nicio problemă cu Livia. Serioasă, poate chiar prea matură pentru vârsta ei, era „fetiţa lui tăticu’”, dar era și prietenă cu maică-sa.

— Știi ce m-a întrebat azi Livia? mi-a spus seara soţia mea. De ce nu-i dăm voie să citească *Dama cu camelii.*

De fapt, nu-i interzisesem *formal,* dar i-am explicat că la vârsta ci mai are încă foarte multe alte cărţi bune de citit și că va avea timp destul să citească *romanul ăsta* mai târziu.

— De ce mai târziu? Doar nu mai sunt copil!

Numai voi mă mai vedeţi jucându-mă cu păpușile!

Livia nu fusese niciodată încăpăţânată. Faptul că acum pleda cu atâta îndârjire avea probabil o altă explicaţie.

— De unde ţi-a venit, așa, deodată, să citeşti cartea asta?

— Am văzut-o la Laura…

Laura era o colegă de clasă care locuia la un etaj mai sus.

Într-adevăr, fiecare părinte își crește într-un anume fel copilul. Ar fi imposibil să facem şedinţă de bloc ca să cădem cu toţii de acord ce e pedagogic și ce nu-i pedagogic să vadă unii copii la alţii, în casă. În fond, fiecare părinte are păreri, ba chiar și principii. Am discutat cu soţia mea că cel mai înţelept este să nu facem caz. Să trecem peste unele situaţii și, dat fiind că „materialul funciar” al copiilor noștri este bun, ei vor crește așa cum îi vrem noi. Că, indiferent ce vor vedea la alţi copii, ei vor ști să se mulţumească cu ceea ce au.

Așa am crezut. Dar n-a fost așa. Copiii au rămas la fel de cuminţi, de harnici la școală, de modești și de inimoși, dar tot mai des se iveau „micile probleme”.

— Tăticule, a venit într-o zi Dandu, Petrică a primit în dar un câine lup. Și eu iubesc câinii, vreau și eu un căţel!

— Și unde să mai stea și căţelul în casa asta? Sau poate vrei să doarmă în locul lui Mircea?, am încercat s-o scot la capăt cu o glumă.

Dar n-am scos-o. Dandu era atât de dornic să aibă și el un căţel, că l-a împrumutat de la Petrică „pentru câteva zile*… doar, doar o să ne convingă…

Încă nu luasem o hotărâre în privinţa căţelului, (că numai căţel ne mai lipsea în casă) când s-a ivit o altă problemă. Cu Mircea.

— Tată, cumpără-mi și mie o ghitară!

M-am uitat lung la el. Era clar:

— Lui Bordeianu i-au luat ghitară.

— De unde știi? s-a uitat mirat Mircea la mine.

— Am citit în ziarul de dimineaţă…

Am făgăduit să mă gândesc. De fapt, nu era nimic rău dacă băiatul voia să înveţe un instrument muzical. Altceva începuse să mă deranjeze. Ceva ce se rotea încă neclar în mintea mea.

Cam în același timp și Livia ne ceru permisiunea să plece într-o excursie pe munte cu Laura, cu vărul ei și cu alţi tineri…

Soţia mea era în cumpănă. Câte nu se pot întâmpla iarna pe munte! Evident, orice atitudine *contra* ar fi fost taxată de Livia drept „prejudecată”, „concepţii învechite” pe care „după cum vedem, alţi părinţi” nu le împartășesc.

Și atunci, brusc, s-a făcut lumină în mintea mea. Am înţeles limpede ce mă deranja. Ce *nu* voiam. Nu voiam ca ***alţi părinţi*** să-mi educe copiii mei! Chiar dacă unele din părerile sau „aprobările” lor erau raţionale, ei bine, eram total împotrivă ca cineva, indiferent cine, să-mi impună ce să facă sau ce să nu facă Livia, Mircea sau Dandu. Eu îmi voi crește copiii cum vreau eu! Nu e nicio problemă să le dau sandvișuri cu șuncă, dar le dau eu, când cred eu.

Sigur, pentru nimeni nu e o problemă de ne rezolvat să-și procure un joc electronic. E drept, încă nu sunt pe toate drumurile și puţină modestie nu strică (că doar nu ne-am născut în mașină, n-am supt la televizor și fără fotbal electronic nu putem trăi!) Iar în ce o privește pe Livia, pur și simplu ea (așa am hotărât eu!) va rămâne „fetiţa lui tăticu’” și după ce s-o mărita. Deci, nu părinţii Laurei îi vor permite (mă rog, prin influenţă indirectă) când să citească *Dama cu camelii* sau alte romane de dragoste și când să meargă în excursii pe munte. Deocamdată ei sunt *copiii mei* și eu hotărăsc ce au voie să facă și ce nu! La această prerogativă nu voi renunţa chiar cu riscul ca alţii — ba poate și chiar proprii mei copii — să mă considere retrograd sau cu idei învechite!

…Și, pentru că altfel n-aș avea niciun succes, am hotărât să mă mut. Fac schimb de locuinţă. Dau apartament la bloc pe locuinţă parter, singur în curte.

Poate să fie și cu lemne.

PRELUCRĂRI ÎN ZONA LIMBAJULUI

„Poziţia specială a semnalelor care intră în structura limbajului depinde de modul cum sunt „prelucrate" în sistemul nervos central. Modul cum se face această „prelucrare" nu este clar. (…) Ce se petrece exact în zona limbajului nu știm încă".

Cibernetica.
de Ed. Nicolau și dr. C. Bălăceanu

În liceu am avut înclinaţie pentru geografie, istorie și literatură. Îmi amintesc și acum cu multă plăcere de cele învăţate. Și nu o dată mi se întâmplă să recit cu voce tare:

ante apud ad adversus
circum circa citra cis
erga contra inter extra
infra intra juxta ob
penes pone post praeter
pro pe propter per secundum
supra versus ultra trans!

Cu științele exacte am făcut un pact de neagresiune și nu ne-am deranjat reciproc. Dar această vecinătate pașnică și fericită a luat sfârșit în ziua în care redactorul cărţii, pe care o predasem editurii, mi-a declarat politicos, dar ferm:

— Așa nu mai merge. Trebuie să vă familiarizezi cu noţiunile ştiinţifice.

Altceva n-a mai spus. Și-a scos calm ochelarii și a început tacticos să-i șteargă. În felul acesta realiza trei lucruri în același timp. Își curăţa sticlele, îşi calma nervii și nu mă mai vedea pe mine.

Am plecat, purtând în minte imperativul:

„Familiarizaţi-vă cu noţiunile ştiinţei!” M-am gândit să fac asta cât mai repede, pentru are stabili bunele relaţii cu redactorul meu și pentru a nu ţine în loc manuscrisul.

În drum spre casă, am cumpărat dintr-o librărie câteva cărţi de la raionul „ştiinţă” și cu o înverșunată hotărâre am intrat în camera mea de lucru. Am cercetat metodic volumele cumpărate și am extras pe o hârtie o mulţime de noţiuni ştiinţifice. Apoi am pus cărţile deoparte și am început să privesc cu luare-aminte fie care termen, fiecare cuvânt. Și, într-adevăr, metoda s-a dovedit perfectă. Cu cât le fixam mai mult, cu atât mă familiarizam mai repede, stabileam relaţii de cunoaştere afectuoasă și aproape sufletească.

Algoritmul deveni un domn înalt, uscăţiv, cu o barbă îngrijită. Semăna întrucâtva cu bu nicul meu. Vorbea măsurat, cu demnitate. În tinereţe practicase schiul și de aceea era foarte contrariat că uneori tușește. Nu, nu era o tuse tabagică, pentru că nu fumase niciodată. Îl plăcea să se plimbe prin oraș și, distrat, intra în câte o expoziţie de pictură. Odată a văzut acolo un pepene tăiat și a fost foarte surprins aflând cât costă.

Entropia putea să-mi fi o mătușă. Dar nu-mi era, cu toate că și începusem să-i spun „tanti”. Poate clin cauza pălăriei cu flori pe care o purta îndeosebi iarna. Erau flori de seră. Entropia era o persoană foarte cumsecade. Întotdeauna voia a-mi aducă ceva plăcut, de exemplu bomboane dar de fiecare dată le uita pe bufet. Pe bufetul ei. Într-o zi, când i-am făcut o vizită, am căutat îndelung din ochi bufetul, pe care, după socoteala mea, trebuia să se fi adunat produc ţie pe un an a fabricii de bomboane. Dar n-avea bufet. Era o mătușă simpatică. Mă rog, nu-mi era mătușă, dar era simpatică.

Redundanţa se substitui cu ușurinţă surorii soţiei mele. Era taciturnă și avea complexe din pricina miopiei. Nu purta ochelari din cochetă de și de aceea îşi confunda adesea soţul cu fratele acestuia, cu toate că nu erau gemeni și aveau nume diferite.

O oarecare dificultate am întâmpinat cu *Neutrino.* Nu reușeam deloc să mi-o amintesc. Pe urmă lucrurile s-au lămurit. Era o verișoară de-a mea, născută în Italia. Prea mult nu am aflat despre ea. Pesemne se măritase cu Neutronul și se mutase în Elveţia.

Perceptronul era desigur o figură foarte familiară. Umbla totdeauna cu servietă. În ser vietă avea chitanţe, ștampile și un compartiment special pentru bani. Când nu te găsea acasă, îţi lăsa un formular tipărit pe care scria că o să treacă negreșit

în ziua următoare. Cu aceeași servietă cu chitanţe, ștampile și un compartiment special pentru bani.

În ce privește *Cibernetica,* mărturisesc că am încercat să mă eschivez. Era leit soacră-mea. A fost însă imposibil. Mereu îmi ieșea în cale. N-am pomenit o persoană atât de cicălitoare!

De după o acoladă se făcură auzite râsete și chicoteli. Am aruncat o privire și m-am lămurit. Erau *Anilină, Fucsina, Baritina* și *Pirita* care nu știu ce tot șușoteau între ele. Am roșit și m-am retras. Cred că vorbeau despre mine. Ce să fac, sunt om serios. La vârsta mea nu-mi pot permite să flirtez. Dar trebuie să recunosc că sunt drăguţe foc. Mai ales Ani-Lina.

O impresie puternică mi-a lăsat un bărbat de vreo treizeci de ani. Cu umeri largi, cu faţa arsă de soare și încadrată de o barbă blondă, avea acrul unui explorator polar. Ochii săi de culoarea oţelului vădeau o inteligenţă pătrunzătoare. Însuși numele său sugera forţă și hotărâre: *Radar.* Am încercat să-mi dau mai bine seama ce fel de personaj e. L-am întors în toate felurile. Inutil.

Pentru pătrunderea noţiunii de *homeostat* mi-au fost utile cunoștinţele mele din juxta la De bello Gallico. Era vorba de o organizare statală în care fiecare individ trăia pentru sine.

Când am dat peste *Ion* am început să râd. Era, fără îndoială, un nume propriu. Un nume cu care nu mai trebuia să mă familiarizez. Am o mulţime de Ioni în familie…

Familiarizarea mea cu noţiunile științifice a fost de-a dreptul pasionantă. Lucrurile au mers ușor și sigur. Fiecare termen căpătase pentru mine o individualitate, un contur și-un conţinut precis. Mi-ar fi fost, de pildă, imposibil să mai confund Algoritmul — știţi, domnul acela înalt, puţin distrat, eventual bunicul meu – cu Logaritmul, cu care semăna ce-i drept la înfăţișare, dar numai din exterior. Aveau caractere total diferite și-i despărţeau nu numai părerile despre arta bizantină, dar și vreo două zeci de ani ca vârstă.

…Mulţumit de rezultatele obţinute, mi-am pus la punct manuscrisul și l-am trimis la edi tură. Curând am fost chemat la o nouă discuţie. Când am intrat, redactorul meu îşi ștergea tacticos ochelarii.

— Știam că dumneata trebuie să fii — îmi spuse în timp ce-și punea ochelarii pe nas.

— Cred că sunteţi satisfăcut de familiarizarea mea.

Cu un gest nervos, redactorul îşi puse creionul în gură, şi-şi aprinse bricheta. Dându-și seama de eroare, stinse bricheta și aruncă creionul în scrumieră. Reuși să înghită o tabletă fără apă, care-și făcu de îndată efectul.

— Dragă tovarășe — îmi spuse cu vădită duioșie — este interesantă încercarea dumitale de a folosi în munca de creaţie un creier electronic. Din păcate, nici cele mai perfecţionate creiere electronice, existente peste hotare, în acest domeniu n-au trecut de stadiul experimental.

Creierul dumitale este însă dintre cele mai primitive. Memoria de care dispune este aproape inexistentă. El funcţionează numai analogic. Stabilește simple

analogii exterioare. Ga și când i-ai arăta un om de lemn, o sculptură, înţelegi dumneata, și el i-ar da definiţia biologică. Și asta încă ar fi bine. Asociaţiile stabilite de creierul de care dispui dumneata sunt pur fonetice. Asta îmi amintește de faimoasele răspunsuri date cândva la bacalaureat, când un candidat a spus că folclorul este un compus al clorului, iar transhumanta e un fel de metempsihoză de care suferă ciobanii. Nu, dragă tovarășe, literatura secolului nostru nu este o îngrămădire arbitrară de termeni științifici și tehnici. Familiarizarea cu știința, de care-ţi vorbesc, înseamnă cu totul altceva…

Bietul om îmi vorbi multă vreme cu căldură și probabil foarte convingător. I-am mulţumit și mi-am luat manuscrisul.

Abia acasă au început să mă frământe tot felul de gânduri în legătură cu viitorul mașinilor cibernetice. Vor fi ele totuși în stare să creeze literatura de care avem nevoie?

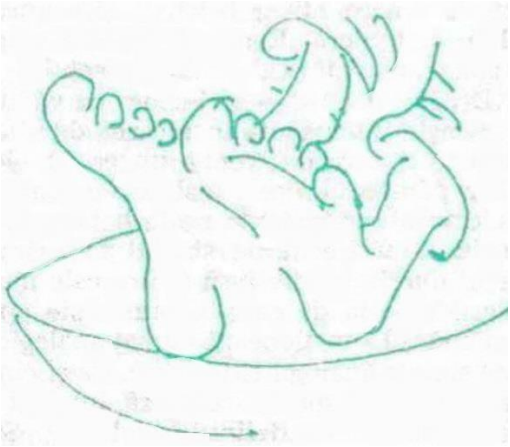

UNCHIUL TASE

Suntem o familie numeroasă. Bunicul dinspre partea tatii a avut 12 copii. Toţi au ajuns la casele lor, cu slujbe bune, situaţii sigure (inclusiv fetele care au făcut partide câștigătoare).

Dintre toţi însă, unchiul Tase a dobândit situaţia cea mai de invidiat. Anastase, cum îi place să-și semneze lucrările, are un apartament încăpător într-un cartier liniștit, cu castani și grădini. Nouă, rudelor sale, ne place să mergem să-l vizităm nu numai pentru că la el ai atâtea de văzut cât nu vezi într-un singur muzeu (picturi pe lemn și pe sticlă, dar și gravuri preţioase, alături de o colecţie de pipe și alta de șerveţele de masă), ci mai ales pentru faptul a-i place să povestească. Îl ascultăm și nu-l întrerupem niciodată, chiar dacă nu înţelegem în totdeauna tot ce spune. De obicei povestea începe chiar de la un obiect pe care vreunul dintre noi admirăm cu mici exclamaţii de uimire. De exemplu, ultima dată, povestea a început de la o sticlă, în interiorul căreia era o corabie cu pânze, redată în cele mai mici amănunte.

— A, asta! Am primit-o în dar când am fost Amsterdam. Ce oraș extraordinar! I se mai spune și Veneţia nordului, din cauza canalelor care-l brăzdează. Am locuit la celebrul Hotel Rembrandt, nu departe de casa pictorului cu același nume. Întâlnirea internaţională, la care luam parte, a durat trei zile. Trei zile fierbinţi, nu numai pentru că era foarte cald afară, dar era foarte cald și în laboratoare. Totuși, având antrenamentul pe care-l aveam, lucrarea prezentată de mine a fost îndelung aplaudată și recompensată. La plecare, delegaţilor li s-a dat, drept amintire, câte o corabie din aceasta. Am primit și eu, bineînţeles, una, dar am avut posibilitatea să-mi cumpăr și o staţie stereo pe care acum o maltratează Petrică.

N-am putut să nu-i arunc o privire plină de invidie verișorului meu Petre, care nu mi-a arătat niciodată staţia.

Într-o vitrină descoperim macheta bazilicii și turnului de la Pisa. Și, desigur, începe o altă poveste.

— Mai întâi am stat câteva zile la Roma. Ce ruine splendide au ei chiar în inima orașului! Un coleg de-al nostru a spus: „Vidi Roma e poi Napoli”. De aceea ne-am dus și la Napoli. Trebuie să vă spun că napolitanii ăștia sunt atât de gălăgioși că, atunci când se ceartă, și se ceartă întruna, ai impresia că ești la operă și se cântă! De acolo, am fost duși la turnul ăsta, care stă să cadă de vreo trei sute de ani. Nu, pe cuvânt, pe vremea aceea se făceau lucruri solide, nu ca acum. De fapt, lucrările noastre le-am prezentat la Milano. Sau, ca să zic așa, concluziile s-au tras acolo. Chiar la Palatul din centrul orașului. Cinci intram noi, pe scara principală, tocmai cobora un bătrânel, și însoţitoul nostru ne-a spus încet: „Îl vedeţi, acesta e fratele celebrului Enrico Fermi”. Pe urmă, după ce s-a terminat etapa Milano, am plecat la Genova. N-am putut să nu fiu impresionat de căsuţa simplă în care s-a născut Cristofor Columb, cel care a descoperit America. Și căruia, la urma urmei, îi datorăm și curcanul!

Am râs cu toţii.

— Curcanul și tutunul! am sărit, ca să arăt a am mai citit și eu câte ceva.

— A, nu! Dacă e vorba de tutun, atunci trebuie să vă arăt colecţia mea de havane.

— Le-ai luat chiar de la Havana?

— Nu. Le-am primit împreună cu o brichetă. Uite, asta de aur. Reclama firmei Coca Cola, la hotelul Waldorf Astoria din New York. Am stat chiar în acest hotel și, poate n-o să credeţi, dar în perioada în care au avut loc lucrările, tot personalul hotelului era la dispoziţia noastră. De la director până la groom. Dacă vreţi să știţi, m-am și tuns acolo, la hotel, și coaforul, un tip à la John Wayne, m-a întrebat: „Domnule, doriţi să vă pieptăn cu cărare à la Reagan, sau peste cap, à la Carter?” Era politeţe tipică de-a lor, dacă vă uitaţi la cele câteva fire care mi-au mai rămas…

V-am spus eu, unchiul Tase avea haz.

— Unchiule, l-am rugat eu, spune-ne însă unde ţi-a fost cel mai greu? Unde ai întâmpinat dificultăţile cele mai mari?

— Aaa, asta a fost la Tokio! a spus unchiul cu vădită plăcere. Acolo întâlnirea a durat o săptămână. Se poate spune că într-adevăr cele mai mari greutăţi au fost

legate de limbă. La ei oamenii sunt altfel obișnuiţi ca în Europa și, desigur, prezidiul, fiind al gazdelor, modul lor de apreciere era un obstacol în plus. Și totuși, și acolo am fost distins cu o diplomă, ex-aequo cu un american. Dar cu americanul ăsta era o poveste. De fapt, era tot un japonez de-al lor, stabilit în America și care fusese invitat.

— Și din Japonia ce ţi-ai adus, Tăsică? întrebă un frate de-al nevesti-sii.

— A, păi de acolo am o *șenă* video Akai.

Am vrut s-o dau, că mai am una Mitsubishi, care stă degeaba. Ce, am eu timp să mă uit la două televizoare?

Am râs amuzaţi de vorbele hâtrului nostru unchi.

Pe urmă am fost poftiţi la masă. Nu vă mai spun ce-am mâncat, că n-are niciun rost. Să-l lauzi pe unchiul Tase pentru priceperea lui e inutil. Pe pereţii camerelor sunt nenumărate diplome pe care scrie în toate limbile pământului: *„Premiul I pentru sărmăluţe à la Anastase”, „Diploma de onoare pentru ardei umpluţi cu orez, reţeta Anastase”, „Premiul presei pentru chifteluţe în sos de vin”, „Papanașul de aur — Maestrului Anastase”* și așa mai departe.

Da, unchiul Tase e bucătar. Și la masa noastră de familie i-am dat și noi un premiu: pentru nemaipomenita mămăliguţă cu brânză pe care ne-a pregătit-o. O mămăliguţă cum n-am mai mâncat niciodată!

INSOMNII

(conexiuni originale pentru un posibil
punct de vedere nocturn)

Nu știu alţii cum sunt, dar eu, când nu pot să dorm, meditez la problemele fundamentale ale umanităţii. E adevărat că de cele mai multe ori, a doua zi dimineaţă, nici nu-mi mai amintesc despre ce a fost vorba și de aceea nici nu insist asupra punctului meu de vedere. (Alţii sunt altfel și insistă). Într-una din serile trecute aveam din nou o cruntă insomnie. Niciunul din mijloacele de a-i veni de hac nu dă dea rezultate. De aceea — și sub imperiul acelei stări — am început să răsfoiesc diferite tratate de specialitate. (Am un număr apreciabil de lucrări voluminoase care stau la baza bibliotecii mele, căreia i s-a rupt un picior și e în permanent pericol să se prăbușească). Și, brusc — ca sub impactul unei revelaţii — am înţeles un fapt fundamental. Și anume că *omul primitiv* suferise de dureri de dinţi, ba mai mult, tocmai durerea de dinţi a și fost motorul de terminant al evoluţiei. Faptul acesta nu l-a observat nici Lafargue, nici Haeckel, nici excelentul Darwin, căruia îi datorăm clarificarea descendenţei noastre. Entuziasmat de descoperirea pe care o făcusem, mă bucuram că aveam în faţa mea o noapte întreagă pentru a-mi verifica ipoteza, pentru că eu nu fac parte dintre acei teoreticieni care să se mulţumească să facă doar afirmaţii, ca apoi, „din lipsă de spaţiu tipografic”, să nu se mai simtă obligaţi să-și susţină tezele și ipotezele cu dovezi. Pe măsură ce-mi desfășuram investigaţia, argumentele se adunau din ce în ce mai convingătoare.

Era clar că omul primitiv era o ființă *diurnă,* adap tată pentru activitatea la lumina zilei și la odihnă în timpul nopţii (Nici simţurile sale, nici tipul de existenţă nu-i făceau propice întunericul, starea de veghe în timpul nopţii fiind contra naturii sale de-a lungul întregii evoluţii). Ceea ce-l putea scoate din această necesară alternanţă naturală, trebuie să fi fost un *accident,* dar un accident cu repetabilitate statistică. Acest accident a fost tocmai *durerea de dinţi!*

Durerile acelea erau într-atât de înnebunitoare (evident, nu existau nici antinevralgice), în cât bietul om primitiv nu putea face altceva decât să se dea cu capul de pereţi. Ceea ce facem și noi azi, deși suntem civilizaţi, dar nici nouă nu ne ajută antinevralgicul. S-a dat cu capul de pereţii peșterii, o dată, de două ori, de o sută de ori și a constatat că durerile nu numai că nu trec, dar că începea să-l doară și capul. Atunci a înlocuit capul cu un bolovan (substituirea simbolică este și astăzi curentă în unele practici rituale la popoarele primitive) și, izbind bolovanul de pereţii de cremene ai peșterii, au sărit scântei. Scânteile au aprins muşchiul uscat și, așa, omul *primitiv* a descoperit focul. Cu ajutorul focului el a putut să-și pregătească prima fiertură de mușeţel primitiv cu care să-și facă comprese și să-și mai aline durerile. După un timp însă, durerile reveniră. (Era și firesc, ţinând seama de lipsa periuţelor de dinţi și a pastei cu care să poată fi între ţinută igiena bucală). Acum *omului primitiv* îi venea să se urce în copac de durere! Dar se abţinu cu bărbăţie fiind conștient că abia coborâse de acolo și că roata evoluţiei nu poate fi oprită. Și așa se născu în mintea lui conceptul de *roată.* Se știe doar că orice invenţie se naște mai întâi în mintea inventatorului. În făptuirea ei dovedindu-se de fiecare dată (așa cum s-a afirmat nu o dată) un fleac. Și așa a apărut acea invenţie epocală care, până una alta, mai stă și acum la baza civilizaţiei noastre.

Dar nopţile de nesomn nu aveau să rămână fără urme și pe planul cunoașterii! Ţinându-se de falcă, gemând neputincios, omul primitiv se învârtea în faţa peșterii sale privind spre bolta înstelată în speranţa că poate, de undeva, de acolo, îi va veni lecuirea răului. În felul acesta a luat naștere astronomia (cu sora oi vitregă, astrologia). Treptat, el s-a obișnuit să vegheze noaptea și — în așteptarea durerilor care nu aveau să întârzie — privea la jocul fascinant al stelelor, încercând să descopere legile mișcării. Că primii oameni au început să fetișizeze dinţii acordându-le un loc central în întreaga lor existenţă, este în afara oricărui dubiu. Și astăzi la populaţiile primitive din Africa, Oceania sau din pădurile Braziliei vom găsi talismane (coliere sau brăţări) făcute din dinţi – de dușman sau de fiare — cu care nefericiţii încercau să domine răul ce sălăşluia în propriul lor corp, în propriii lor dinţi. La vechii evrei, *legea talionului* exprima din nou importanţa dinţilor (principiul talionului fiind, cum se știe, „dinte pentru dinte").

Antichitatea nu este decât o strălucită confirmare a rolului pe care *durerea de dinţi* a avut-o în istorie. Este momentul în care încep să apară la vechii egipteni mărturii despre existenţa dentiștilor. Pentru confirmare voi ci ta un scurt pasaj

dintr-o lucrare de specialtate[2]: *îngrijirea gurii era de competenţa specialiştilor, „medicii de dinţi", menţionaţi de Herodot, dar a căror existenţa este atestată încă din timpul Regatului vechi. După cum s-a observat din examinarea mumiilor, dentiştii aveau mult de furcă: abcesele alveolare, pioreea, cariile dentare, rare în epocile mai vechi, au devenit mai frecvente, cel puţin la clasele avute, în măsura în care s-a dezvoltat civilizaţia şi luxul".*

Vom nota că în cunoscutul Papirus de la Ebers se menţionează diferite tratamente (extrem de asemănătoare cu cele ce se practică astăzi. De exemplu, s-au găsit chiar și dinţi legaţi între ei cu fir de aur, sau carii obturate cu ciment ș.a.). Nu putem ceda tentaţiei de a arăta pe larg câtă importanţă se acorda maladiilor dentare în Grecia antică (vezi de exemplu celebrele Colecţii hipocratice) și cât de avansate (deși evident primare) ajunseseră folosirea focului, pregătirea alimentelor, bolile de stomac și, în fine, al legăturii între tratamentele medicale și retorică (căci, bineînţeles, nicio retorică nu e posibilă fără dantură!). Și câte surprize n-am găsi la romani, vechii indieni sau la civilizaţiile amerindiene!

Da, durerile de dinţi făceau ravagii. Vracii și șarlatanii se înmulţiseră, tratamentele cu mirodenii (rolul lor în farmacopei sau în reţetele alchimiste este cunoscut) sunt foarte la modă.

Și așa se naște și se coace interesul pentru găsirea unui drum mai scurt spre Indii, ţara mirodeniilor. Cei bogaţi (așa cum am arătat mai sus, obiceiul era cunoscut din antichitate) îşi îmbrăcau dinţii în foi de aur, semn *vizibil* de nobleţe și avuţie. De aici și primele expediţii, primele descoperiri geografice. Ceea ce mai târziu s-a numit goana după aur. Din care o mare parte devenea aur dentar! Evident, cererea era mult mai mare, iar pe de altă parte durerile nu-i cruţau nici pe cei lipsiţi de mijloace. Și atunci a fost descoperit rachiul! Poate nu întâmplător, expresia folclorică „a trage la măsea" ne dă chiar și cheia folosirii lui. Ca abia ulterior el să fie consumat și de oameni perfect sănătoși, devenind o adevărată plagă de care mai suferă și azi omenirea.

Într-adevăr, istoria e plină de dureri de dinţi. Câte bătălii pierdute, câte hotărâri greșite, câte decapitări inutile datorite durerilor de dinţi! În turnul Londrei ca și la Versailles din cauza umezelii și curentului, toată lumea se plângea de dureri. Este caracteristic mesajul napoleonian cifrat în care scria *4 Sedan* și care, de criptat, însemna: *Napoleon cedant Sedan ceda ses dents!*

(Mă voi ocupa într-un studiu aparte despre durerea de dinţi și arte. Aici legătura e și mai izbitoare, explicaţiile sar în ochi. De la arta primitivilor păstrată pe dinţi, colţi și pietre până la arta modernă (sic). Sau muzica cu efectele ei analgezice, cunoscute din antichitate, și folosite și azi în cabinetele stomatologice).

…Întrerup aici cercetările mele. Ele demonstrează cu prisosinţă unde se poate ajunge când se absolutizează un unic criteriu. Dar ele mai demonstrează ceva și

---

[2] Istoria generală a științei, publicată sub conduce rea lui Rene Taton, edit. Științifică, București, 1970.

anume, ce-i poate trece prin minte unui biet om chinuit de dureri de dinţi. Pentru că am omis să vă spun de la început că insomniile mele fără leac se datorează tocmai acestor blestemate dureri de dinţi (oooh, iar începe coșmarul!).

CONVERSAŢIA

Ieri dimineaţa m-am întâlnit cu vechiul meu prieten Gore. Nu ne-am văzut de zece ani.

Poate doisprezece. Am fost colegi. Nu mai știu unde. La liceu, la facultate, la un știu ce curs de perfecţionare? N-are importanţă. Ne-am bucurat amândoi. Sincer. Ne-am îmbrăţișat. Am simţit chiar că sunt pe cale să lăcrimez (sunt un emotiv) și, ca să bravez, l-am tras cu brutalitate spre o masă cu două scaune. (Excelentă ideea asta de *terasă* în mijlocul trotuarului!).

O, bunul meu prieten Gore! Câte clipe minunate n-am petrecut împreună! Câte nu ne-am împărtășit unul altuia! Câte! Mi-am revenit și, cu obișnuita francheţe ca „între băieţi”, l-am întrebat ce mai face. Bine. Face bine. Am băut amândoi din coniacul comandat (trei stele, dar una se pierduse pe drum). M-am uitat lung la el, dar nu l-am întrebat de ce slăbise atât de mult. Rămăsese jumătate din Gore cel de altă dată. Se uita și el la mine și n-a zis nimic. Am tăcut amândoi. Poate fusese bolnav, poate altceva. Și, altfel, ce mai faci? Bine. Făcea bine. A dus paharul la gură, a băut puţin, m-a privit, dar nu m-a întrebat nimic despre soţia mea. Nici eu nu i-am spus. Divorţasem. Se întâmplă. Nu mă recăsătorisem. N-avea rost să discutăm. Ce mai fac? Bine, fac bine. Oare mai lucra la Institutul acela de cercetări? Nu știu cine îmi spunea că avea necazuri cu directorul. Un infatuat și un nereceptiv. Nu l-am întrebat nimic. Nici Gore nu mi-a spus. Am tăcut și am sorbit din coniac. Brusc mi-am adus aminte că-l văzusem afișat acum câţiva ani printre câștigătorii unui autoturism la Loto. Avusese noroc. Era cât pe-aici să deschid discuţia. Dar…am tăcut. Putea să mă bănuiască de invidie. În fond, fiecare cu norocul lui. Nu avusesem și eu parte de unele favoruri ale sorţii? Am stat un an la specializare în străinătate. Acum eram consultat pentru orice problemă în materie de

computere. Oare să nu fi auzit Gore chiar nimic despre asta? Doar de mine depind toate avizele în materie. Dar el nu m-a întrebat nimic. Poate din delicateţe. Poate din invidie. Adică, de ce din invidie? Poate pur și simplu nu știe, ce, nu e posibil? I-am zâmbit. Eram foarte bucuros că ne-am întâlnit. Nu se întâmplă în fiecare zi să te reîntâlneşti cu un amic cu care nu te-ai văzut de zece ani. Și altceva, ce mai faci? Făcea bine, mulţumesc. I-am surprins o privire gânditoare. Furișă. Mă compătimea? Pentru ce? Oare să fi albit atât de mult? Sigur, timpul trece, dar nu asta contează. Da, timpul trece… Ne-am uitat amândoi la ceas (chiar concomitent) și ne-am ridicat de la ma să am ieșit, am schiţat (tot concomitent) un gest (sincer) de îmbrăţișare. Și altceva, ce mai faci? Dar tu cum o mai duci? Bine, mulţumesc. Și eu. Apoi fiecare s-a îndreptat în altă direcţie… Ehei, ce minunate sunt reîntâlnirile astea, când ai atâtea să povestești unui vechi prieten!

CASA MARELUI CLASIC
note de drum

Cinci am văzut pe harta automobilistă nu mele minusculei localităţi în care s-a născut și a copilărit *Marele Clasic,* am tresărit emoţionat.

Personajele neuitatelor basme, care mi-au legănat primii ani de viaţă, îmi răsăreau parcă aievea cu tot cortegiul lor de întâmplări fantastice, pline de vrajă… Așadar, cam în trei sferturi de oră aveam să văd cu ochii mei căsuţa aceea modestă în care ascultase cu ochii mari deschiși poveștile populare toarse de o bunicuţă, ea însăși ieșită din cartea de povești, cel ce avea să ocupe, după ani, un loc de seamă alături de Andersen, Fraţii Grimm, Perrault și Creangă. Citisem chiar, odată, un volum de amintiri și corespondenţă din epocă, în care scriitorul vorbea despre anii grei, de lipsurile îndurate, de iernile friguroase și nopţile lungi, când lumina tremurătoare a opaiţului desena figuri înfricoșătoare pe pereţii afumaţi și coșcoviţi.

Și iată, după coama dealului, în vale, micul orășel, zvelt și colorat, asemeni unei așezări din basme. Pe stradă, trecătorii, văzând de departe că suntem turiști, ne zâmbeau prietenoși și ne arătau, chiar fără să-i întrebăm, direcţia; știau că și noi căutăm, evident, principala atracţie turistică locală și anume casa *Marelui Clasic.*

Am găsit-o ușor, pentru că, ceea ce ne-a atras atenţia, a fost *parcarea cu plată,* unde se afla un mare număr de automobile. Grupuri-grupuri de vizitatori, cu aparatele fotografice în bandulieră, pășeau fără grabă pe aleea asfaltată, străjuită de o parte și de alta de tufe de trandafiri și arbuști ornamentali. Aleea se închidea cu peronul unei frumoase vile în stil montan, în care funcţiona, fără doar și poate, administraţia așezământului, CASA fiind, desigur, undeva mai departe, ascunsă încă priviri lor noastre. Dar, apropiindu-ne, am descoperit, la intrarea în vilă, o placă de oţel inoxidabil pe care scria cu litere în relief că, sub egida unui minister, aici era *Casa Marelui Clasic.* (Iar dedesubt, anii între care a trăit, orice confuzie de nume fiind deci imposibilă). În micul vestibul cochet, cu bănci pe care publicul putea să se așeze pentru a-și îmbrăca pâslarii, am citit și primele informaţii cu privire la istoricul casei. Așa am aflat că vechea podea de scânduri, care putrezise, fusese

schimbată cu un parchet de stejar încă la începutul acestui secol. (O scândură, însă, pe care micul ștrengar se iscălise cu briceagul, mai poate fi văzută în aripa de nord-vest a clădirii). Parchetul de stejar era atât de lustruit încât deplasarea pe suprafaţa lui, și încă în pâslari, era o adevărată probă de patinaj artistic, cei neantrenaţi oferind un spectacol jalnic ele balans penibil. Casa memorială avea șase camere la parter, dispuse în jurul unui hol uriaș, dominat de un șemineu de marmură, străjuit de doi lei de porţean. Într-o fișă documentară, frumos înrămată, așezată pe șemineu, se spunea că parterul fusese reconstruit în urma stricăciunilor suferite în timpul războiului și că șemineul fusese desenat de o strălucită personalitate care avusese mare dragoste pentru opera scriitorului. Pereţii tencuiţi în calcio-vecchio erau împodobiţi cu picturi, iar în câteva nișe se aflau sculpturi inspirate vizibil din personajele cărţilor *Marelui Clasic.* Căutam cu mult interes camera în care, încă elev fiind la școala sătească, îşi imagina primele povești și, cine știe, poate se mai păstrau acele tulburătoare caiete de școală mâzgălite și pătate. Am fost îndrumat la etaj, unde se găseau numai două încăperi: biroul de lucru și o cameră-bibliotecă, având o masă cu instrumente de fumat și fotolii joase de piele moale în care era o plăcere să te relaxezi după mai multe ore petrecute… la mașina de scris! Da, pe masa de lucru din birou se afla o maşină de scris. Alături, într-un pocal, nu mănunchi de creioane colorate, iar pe o mapă de piele — ochelari cu rame de aur. Am clătinat înţelegător din cap… Pesemne, administraţia adunase aici unele obiecte ce aparţinuseră scriitorului în alte momente ale vieţii sale. Așa era. Custodele îmi confirmă că acesta era, de exemplu, cazul ochelarilor. Dar mașina de scris? Din câte îmi aminteam, pe vremea aceea se scria încă cu pana de gâscă. A, mașina de scris! Nu trebuia să iau în tragic această licenţă… turistică (îmi explicase același custode). Unii turiști ar fi fost dezamăgiţi și nici n-ar fi înţeles cum se poate scrie cu altceva.

Aici, la etaj, se putea ieși pe o terasă, cu scaune de pai împletit și mese de fier sub umbrele colorate. În faţa ochilor se deschidea o priveliște minunată, munţii aceia extraordinari, cu crestele cărunte, ca niște uriași cu capetele pierdute în nori. Torenţii albaștri se rostogoleau pe povârnișuri abrupte, arborii, cu trunchiuri răsucite, păreau niște făpturi mlădii, întruchipând personaje fantastice… Am stat un timp și am privit: ceva, totuși, rămăsese ne schimbat din vremea copilăriei *Marelui Clasic.*

La plecare, aleea pentru mașini te conducea spre o altă poartă a vastului parc care înconjura acum casa. Chiar în faţa porţii, o făptură gigantică de tablă îţi aţinea calea. În braţul său ridicat, ţinea un paloș cu lamă lată pe care se putea citi: BRASERIA „LA BALAURUL CU ȘAPTE CAPETE.

Liechtenstein aprilie a.c.

TURIȘTII

Parisul este, prin excelenţă, un oraș al turismului. Ceea ce te frapează de la început este formidabila sa reţea de hoteluri, în care milioane de turiști se perindă de dimineaţă până seara (mai exact: de seara până dimineaţa). Până și instituţiile oficiale, casele memoriale, ca și muzeele de tot felul, sunt cazate în hoteluri. (Lista acestora e mult prea lungă, am să citez doar cunoscutul hotel al orașului — l'Hotel de ville — în care funcţionează primăria).

Pe turiști îi recunoști de departe și de aproape Umblă în grupuri, gesticulează în fel de fel de limbi străine, cumpără suveniruri, în special minusculul turn Eiffel, pe care nu se mai satură să-l compare cu cel adevărat. În fruntea fiecărui grup (sau în mijlocul lui) se găsește întotdeauna un ghid. Ghidul, tânăr sau bătrân, bărbat sau femeie, este un adevărat institut specializat de informaţii *istorice, economice, sociale* sau *artistice.* (De altfel, pornind de la acest model, au fost realizate mici aparate *audio,* programate, care, în muzee, îţi spun la ureche ceea ce nici nu știai că nu știi). Ghidul are capacitatea de a vorbi încontinuu și de a se gândi în același timp la micile lui necazuri. (Credeţi-l, nu e nicio plăcere să-ţi lași familia strâmtorată și să te tot fâţâi de 10 — 12 ori pe an prin Paris.) De la el afli că orice clădire a fost ridicată pe temeliile altei clădiri și că turnul baroc din faţa dumneavoastră, cu ele mente renaissance, a fost construit după ce a ars (goţii, vizigoţii, vandalii, englezii, germanii etc.) vechiul turn gotic construit pe temelii romane și celte. Important e faptul că pentru toate aceste afirmaţii există dovezi incontestabile: bolovani medievali încastraţi în tencuială de ciment modern, ca și o foarte convenabilă broșură cu ilustraţii color, care se poate cumpăra la casa de bilete.

Dar ghidul poate fi nu numai un om, el poate fi și o carte. Cartea e la fel de vorbăreaţă ca și omul, dar are avantajul că o poţi face să tacă atunci când ai obosit. Orice ghid tipărit îţi propune cele mai diverse itinerare. El te înţelege, te ajută, te îndrumă, te învaţă, îţi spune niște secrete numai de el știute, (unde poţi găsi diferite

curiozităţi de care anteturiștii tăi habar n-au avut, unde poţi cumpăra diverse lucrușoare la cel mai scăzut preţ din Europa etc.), el te ferește de rele („nu întârziaţi în acest cartier pitoresc după căderea amurgu lui", „nu se vizitează de către tinerii sub 18 ani" etc.). Ghidul te ia de mână și te conduce. Tu trebuie numai să alegi. Dacă vrei să vezi totul *in extenso* — trei săptămâni îţi sunt suficiente. Dacă ești grăbit, ghidul îţi propune varianta *Parisul în patru zile:* 20 de plimbări (cinci pe zi, la alegere), variantă care, pe un itinerar bine studiat, te face să înţelegi specificul Parisului și momentele sale de referinţă și preferinţă. Există însă oameni și mai grăbiţi. Avem, deci, un Paris în trei zile (și două nopţi!). Dar Parisul într-o zi, se poate? Se poate! Cunosc o mulţime de persoane care l-au studiat aprofundat într-o zi…

Dar timpul se scurtează, se comprimă și ne trebuie un Paris într-o oră! Un asemenea ghid n-am găsit. Perfect, am să-l alcătuiesc eu pornind de la o foarte bună cunoaştere a psihologiei turistului. Vi-l pun la dispoziţie în cele ce urmează.

3 trasee la alegere pentru iubitorii de promenade:

1. PARISUL MONUMENTELOR, a) *Luvru* (muzeu de artă și antichităţi: nu vă opriţi, e întotdeauna foarte aglomerat. Ghidul oficial notează o durată de 5 ore. 5 ore înseamnă o viaţă la Paris! b) *Jardin des Tuileries* (muzeul Jeu de Paume, de privit din mers, pe dinafară – amănuntele la P. MUZEELOR. De aici se deschide așa-numita *Cale triumfală* care se încheie, nimic mai firesc, cu Arcul de triumf. Par curs total: 7 km. Durata notată de ghidul oficial: 5 ore. Dumneavoastră îl veţi parcurge deci de 5 ori mai repede. În fond, sunteţi grăbit, nu? c) *Piaţa Concordiei* (atenţie! nu vă duceţi în niciun caz pe „insula" obeliscului. Unele persoane imprudente au petrecut acolo o săptămână, nereușind să revină pe trotuare din cauza circulaţiei automobilelor. În Place de la Concorde se vede, la stânga, l'Hotel des Invalides (nicio legătură cu denumirea), la dreapta, în zare, colonada clădirii monumentului La Madeleine. Mai departe! d) *Champs Élysées* — nimic de văzut, o alee cu bănci și cu copaci. Puteţi să vă așezaţi pe o bancă 10 minute. Priviţi promenada și gândiţi-vă că pe aici au trecut Balzac, Zola, Brigitte Bardot, generalul De Gaulle și dumneavoastră. Mai departe! A, nu, în niciun caz! Dacă vă aventuraţi pe Avenue des Champs Élysées, sunteţi pierdut. Este bulevardul marilor magazine și al marilor cinematografe. Imposibil de traversat în timpul care v-a rămas. Dacă o faceţi, nu daţi vina pe prezentul ghid. Dar parcă spuneaţi că vă interesează monumentele Parisului…

2. PARISUL MUZEELOR — traseu cultural.

a) *Luvru,* preferabil să veni ţi aici într-o zi în care sâni închise pentru renovare mai multe departamente (așa se numesc secţiunile). În felul acesta economisiţi timp. Cum aţi trecut de casa de bilete — în zilele cu plată se trece mai ușor decât duminica (intrarea gratuită) — ridicaţi capul și aruncaţi repede o privire în sus, pe scară. Acolo veţi vedea Victoria de la Samothrace, apoi, fără întârziere, în pas alert,

o luaţi pe culoarul de la parter. Încă de departe, veţi vedea un numeros grup de vizitatori, și, deasupra capetelor lor mișcătoare, impunătoarea Venus! Este exact așa cum o știaţi și dumneavoastră din liceu. Iată, deci, că n-aţi studiat inutil greaca veche și franceza modernă. Înainte de a merge mai departe, interesaţi-vă dacă nu cumva Gioconda nu e plecată în vreo călătorie turistică în Japonia sau Statele Unite. Dacă aveţi noroc — e plecată. În acest caz, economisiţi cel puţin 14 minute (orice vizita tor ajuns în faţa ei pierde o mulţime de timp încercând să înţeleagă de ce costă atât de mult, de ce a fost furată și avariată de atâtea ori și, în cele din urmă, de ce a venit el însuși până aici numai ca s-o vadă). Dacă aţi câștigat minutele menţionate, vă puteţi permite să beţi o cafea express la bufet, după care, cu forţe proaspete fizice și intelectuale, din nou la drum! b) *Pavilionul Jeu de Paume* — Jardin des Tuileries (vezi traseul a). Impresioniștii! (nu zăboviţi în faţa pânzelor nesemnificative numai pentru a vă alătura opiniilor celor ce s-au spus și s-au scris de o sută de ani încoace. Urcaţi repede la etaj! Acolo, în ultima încăpere, e tabloul care a făcut scandal în 1863: *Dejunul pe iarbă* al lui Manet. Două minute pentru un nud din secolul XIX, întovărășit de mai mulţi domni indiferenţi, în frac și cu joben, e prea destul! Grăbiţi-vă și nu căscaţi gura pe pereţi. Oricum, sunt alţii mai în faţă care nu vă lasă să vă faceţi o impresie personală. Pentru uzul dumneavoastră, vă informez că pe simeze se află pânze de Pissaro (străzi și case), Cezanne (mere și ţărănci), Degas (balerine și cai), Renoir (restaurante și teatru), Van Gogh (aproape deloc). Gauguin (fel de fel) și alţii, c) *Beaubourg centrul „G. Pompidou”.* Vai, aţi pierdut o mulţime de timp pe drum. Urcaţi direct la etajele superioare (scară rulantă). Treceţi repede pe lângă postimpresioniști (n-au adus nimic nou), treceţi de fauvi (ce culori, ce violenţă!), treceţi de cubiști (cum e oare posibil ca un artist atât de mare ca Picasso să fi pictat în felul acesta?!), treceţi de dadaiști-suprarealiști-expresioniști-abstracţioniști-hiperrealiști-popart-artă cinetică (Kandiński — Klee — Mondrian — Pollok – Rauschenberg — Mmm, hmmmm, pfff, deh – (un capitol întreg care poate fi expediat cu câteva interjecţii). În fond, dumneavoastră nu sunteţi specialist, nici cumpărător, nu sunteţi obligat să vă placă. Aţi venit numai să vedeţi, *să vă informaţi.* Acum, dacă v-aţi informat, puteţi pleca mai departe.

3. PARISUL MAGAZINELOR. Este inutil să vă propun un itinerar de o oră. Cum aţi intral în primul magazin, aţi și cheltuit tot ce aveaţi planificat pentru 60 de minute. Totuși, un sfat util: păstraţi-vă măcar mărunţișul pentru biletul de metrou, ca să ajungeţi la timp la gară.

Într-o zi, în holul hotelului, am cunoscut un american. Venea de undeva și pleca mai de parte. Se uita nervos la ceas:

— Pentru Paris am trei minute…

Am ridicat neputincios din umeri. Nu știam ce se putea face la Paris în trei minute. Știa el. S-a fotografiat cu familia, trei copii și doi câini — în faţa hotelului. Totul n-a durat decât două minute. Un minut mi l-a lăsat mie ca amintire.

Tocmai terminam de scris cele de mai sus, când am citit într-un ziar că englezul David Springhett, în vârstă de 41 de ani, și-a propus să facă înconjurul lumii în 46 de ore. Los Angeles — Londra — Bahrein — Bangkok — Manila — Tokio — Honolulu — Los Angeles, cu o viteză medie de 850 km la oră. Faţă de care „un Paris în trei minute" este o palidă performanţă. Hotărât lucru, lumea se grăbește.

LICĂ ELEFANTUL

Într-o bună dimineaţă, când Gregor Samsa se trezi în patul lui, după o noapte de vise zbuciumate, se pomeni metamorfozat într-o gânganie înspăimântătoare.

Metamorfoza de Franz Kafka

Elefantul este un animal foarte simpatic pe seama căruia se fac o sumedenie de glume, dar, oricum, va admite oricine că a te trezi într-o bună zi, la tine acasă, metamorfozat în elefant, nu este o surpriză dintre cele mai plăcute. Și totuși, această întâmplare cam ieșită din sfera cotidianului (cum se scrie în cotidiene) l-a avut ca protagonist pe Lică Blendea, referent tehnic la un institut de proiectări din orașul nostru.

E adevărat că unii colegi obișnuiau să-i zică Lică elefantul, din cauza firii lui domoale și mai cu seamă pentru memoria lui cu totul ieşită din comun. „O memorie

de elefant, dom'le!"

Se mai făceau și unele aluzii la viaţa lui conjugală, dar noi nu avem obiceiul să ne amestecăm în viaţa personală a oamenilor (și nici a elefanţilor). Trebuie să fiţi de acord că nu mai argumentul poreclei ar fi insuficient pentru această transformare. Unde am ajunge da că ne-am schimba în tot ce ne ipostaziază prietenii, colegii și subalternii!

Odată dezmeticit din ceea ce mai credea că-i vis, Lică se privi în oglindă. Era impunător. Mare cât un elefant, degaja forţă și vitalitate. Era fără îndoială *o prezenţă.* Numai în ochi avea expresia aceea de duioșie omenească pe care numai la unele animale o găsești. O clipă îşi imagină nenumăratele neplăceri care vor de curge din noua lui situaţie. Se îngrozi. Ce era de făcut? Să se ducă la doctor? Dar la care doctor? Până acum nu avusese niciodată de-a face cu medicii veterinari. Poate că suferea de boala aceea care se și numește *elefantiazis,* dar probabil, că el era primul caz din istoria medicinii de o asemenea anvergură. Îi veni în minte să-i dea un telefon colegului Grigorcea și să-l întrebe pe el ce părere are despre acest fenomen. Poate Grigorcea a mai auzit de vreun caz asemănător, el fiind foarte bine informat și cel mai activ în seminarii. O să-l ia pe de parte, ca să nu creadă că face glume proaste la telefon. (Abia povestise cineva la serviciu anecdota cu cel care telefonează la circ cerând să fie angajat pe post de acrobat. „Acrobaţi avem", spune directorul circului. „Da, dar eu sunt câine!") Și acum vine el, Lică, cel care nu povestește niciodată vreo glumă la birou și care cere explicaţii după poantă și spune: „Știi, Grigorcea, eu sunt elefant!"

Ușa dormitorului se deschise și intră nevastă-sa, Mărguţa.

— Lică, unde naiba ești?! făcu un gest de enervare și ieși fără… să-l observe!

Cum era oare cu putinţă?! Cine știe, poate pentru că jaluzelele mai erau lăsate și în cameră era penumbră, iar culoarea gri a elefanţilor e foarte nebătătoare la ochi… Foarte ciudat. Oricum, deocamdată lui Lică îi convenea că nu fusese descoperit. Va vedea mai departe ce va face în noua lui calitate. Își propuse ca în ceea ce-l privește, *el să se poarte normal.*

De parcă nimic nu s-ar fi întâmplat! Treaba celorlalţi dacă văd în el altceva. Cu acest gând deschise binișor ușa și trecu spre bucătărie.

Aici, ca de obicei la ora asta, băiatul lui de nouă ani, Sorin, îşi lua cafeaua înainte de a se duce la școală.

— Bună dimineaţa, tată, spuse puștiul fără nicio umbră de mirare în glas.

— Cu cine vorbești? se auzi de dincolo glasul maică-sii.

— Cu nimeni, răspunse Sorin făcându-i lui taică-său cu ochiul.

Vasăzică, fiul său îl recunoscuse! Ba mai mult, nici nu părea surprins, de parcă era lucrul cel mai firesc de pe lume să-ţi vezi tatăl în chip de elefant. Dar acestea sunt tocmai secretele copiilor pe care nimeni nu le-a dezlegat vreodată, iar foștii copii degeaba fac eforturi să și le amintească, pentru că aceste taine au fost pierdute pentru totdeauna.

Lică îşi băgă trompa în cana cu cafea, o sorbi repede, ba rupse și un colţ de pâine pe care-l băgă în gură. Cu pași elastici, fără să facă zgomot, reuși să iasă

din apartament și. Cât s-ar părea de curios, încăpu în ascensor. Spera să ajungă în stradă nebăgat de seamă dar, firește, ca de obicei, madam Păsculete era pe palier, chipurile cu găleata de gunoi pentru că ea se socotea investită cu misiunea de a ști la orice oră cine urcă și cine coboară cu ascensorul. O auzi strigând din urmă:

— Ce naiba mai transportaţi cu liftul? Aştia sunt tot de la familia Blendea, care și-a urcat mobila cu ascensorul! Acu' au umplut cabina cu nu ştiu ce fel de saci!

În sfârșit, Lică se văzu pe trotuar. Spre mirarea lui, nimeni nu se arătă contrariat văzând un elefant mergând așa, singur, de capul lui. E drept că pe stradă lumea are alte preocupări: să se îmbulzească la troleibuz sau să se așeze a vreun rând, fără măcar să știe ce se dă. Nu mai la o trecere-pietoni, un individ cu o servietă diplomat îl admonestă fără să-i acorde vreo privire: „Nu te-mpinge, dom'le!"

Nici la serviciu nu se întâmplă nimic deosebit. Lică se așeză cu multă grijă pe scaunul lui cel vechi, mâncat de carii, fiindu-i frică să nu-l facă ţăndări. Dar scaunul rezistă și nu se produse niciun incident. Un moment se gândi dacă să-și mai pună mânecuţele, şi-şi spuse că lotuși n-are rost. Își scoase calm dosarele pe masă și, prinzând pixul cu trompa, se apucă le lucru. Din când în când arunca priviri circulare, să surprindă vreo privire. Sau vreun semn. Dar colegii nu-i acordau nicio atenţie. Când se făcu ora 12, îşi spuse cu amărăciune că astăzi nimeni nu-i adresase cuvântul să-l întrebe măcar, așa, de formă, dacă văzuse programul de aseară de la televizor sau ce pronostic face pentru meciul de duminică. Nici măcar domnișoara Tina nu-i adresase formula rituală „dacă nu dorește și el o cafeaua. Domnișoara Tina care, de obicei, roșea la glumele pe care unii dintre colegi le făceau pe seama lui, şoptind între ei destul de tare, în speranţa că Lică îi va auzi. Ba, mai mult, tocmai ea îi luă acum scrumiera de pe birou, fără nicio jenă, de parcă nici nu era acolo. Lică îşi spuse că la urma urmei n-are de ce să se supere. În fond unde s-au piai văzut elefanţi fumând?!

Deodată ușa se deschise și în pragul ei apăru tovarășa Emilia.

— Tovarășul Blendea să vină la tovarășul director…

Nimeni nu reacţionă. Fiecare îşi băgase nasul parcă mai adânc în hârtiile pe care le avea în faţă. Lică se ridică greoi de pe scaun și se îndreptă legănat spre biroul directorului.

Pe drum se întâlni cu inginerul șef Trebincea, care citea din mers Sportul, și-i făcu un semn de salut, fără să-l vadă.

Lică Blendea intră în anticameră, unde Emilia, cu cocul ei înalt, răsucit în vârful capului, bătea cu furie la mașină. Nici nu ridică privirea spre cel ce intrase.

— Hai, mai repede, abia te miști! — atâta spuse.

În biroul său, directorul, întors cu spatele, cerceta ceva într-unul din bibliorafturile rânduite pe o etajeră. (Lică știa: era un vechi tertip pe care-l folosea șeful, ca să-l trateze pe cel chemat cu indiferenţă.)

— Ţi-am citit referatul cu privire la lucrarea contractată cu Constanţa. Nu m-ai convins, așa că am respins propunerea pe care ai făcut-o în privinţa finanţării investiţiei. E o prostie pătrată. De altfel nici nu mă puteam aștepta la altceva de la

un ins încăpăţânat ca dumneata. Doar ţi-am sugerat clar că nu trebuie propusă finanţarea!

Directorul se întoarse. Lică se așezase drept în faţa lui, într-unul din acele largi și comode fotolii de piele în care te scufunzi. Directorul privi în direcţia lui, buimac. Era clar că nu-l vedea!

— Aș fi jurat că a intrat cineva, mormăi el descumpănit, apoi sună nervos.

Apăru secretara.

— Blendea nu a fost aici?

— Eu l-am chemat, spuse Emilia cu buzele strânse, de parcă ar fi înghiţit o lămâie.

— Am avut impresia că a intrat în birou, spuse directorul. Un încurcă-lume, totdeauna se bagă unde nu-i fierbe oala și ne creează nu mai dificultăţi!

Atunci lui Lică îi veni nu știu cum cheful să se facă văzut. Apucă cu trompa ventilatorul de pe birou, îl puse în funcţiune și-l îndreptă spre maldărul de hârtii de pe birou. Se iscă un vârtej halucinant de foi care inundară încăperea.

— Închide repede fereastra, strigă directorul, uite ce curent s-a făcut!

Secretara se repezi la fereastra care, spre mirarea ei, era închisă. Totuși nu spuse nimic.

Ar fi însemnat să-l socotească pe director cel puţin trăsnit… după ce el fusese, desigur, cel care, din greșeală, declanșase ventilatorul.

Lică ieși din birou. Apoi își strânse lucrurile și, cum orele indicau sfârșitul programului, o porni spre casă.

…Acasă nu era decât Sorin, care-l întâmpină bucuros:

— Bună, tată! De data asta scamatoria ţi-a reușit extraordinar. Să știi că semeni perfect cu un elefant adevărat!

Lică se lăsă obosit pe un scaun:

— Nenorocirea este, fiule, că la mijloc nu e vorba de nicio scamatorie. Pur și simplu m-am transformat într-un elefant. Asta-i tot. Putea să fie și mai rău…

Se deschide ușa și intră Mărguţa.

— Taică-tău încă n-a venit? întrebă ea.

Sorin aruncă o privire amuzata spre taică-său. Lică ridică din umeri.

— E acasă, mamă, ce, nu-l vezi?

Marga se opri și pe faţa ei trecu o umbră de mânie:

— Lasă glumele proaste! Du-te, spală-te pe mâini și treci la masă, doar n-o să-l aștептăm până seara pe mototolul de taică-tu.

— Vai, mamă, cum vorbești!? spuse prefăcut Sorin. Nu e pedagogic să te exprimi așa.

Maică-sa zâmbi ironic.

— Așa ar fi, dacă taică-tău ar fi de faţă.

Mâncară în tăcere. Lică nu… rumegă decât un măr. N-avea poftă de mâncare. Nevastă-sa strânse de la masă. Apoi se schimbă, se aranja și plecă de acasă, după ce-i dădu lui Sorin tot felul de instrucţiuni.

Un timp în cameră domni tăcerea.

În cele din urmă Sorin îşi drese glasul şi întrebă:

— Şi totuşi, tată, cum se explică faptul că nimeni nu te vede, deşi eşti, vorba aceea, mare cât un elefant!

Lică privea undeva departe pe fereastră. Nici lui nu-i era totul foarte clar.

— Ştiu eu?! Poate că pentru oameni, în general, un lucru cu cât e mai evident, cu atât e mai puţin vizibil…

P.S. Există foarte mulţi cititori care întotdeauna vor să ştie ce s-a mai întâmplat după ce povestea de fapt s-a terminat. Pentru aceştia notez pe scurt următoarele: Mărguţa a divorţat de Lică, invocând motivul că soţul ei se crede elefant. La serviciu, Lică îşi vedea în continuare de treabă. Doar nici până atunci nu se bucurase de vreo atenţie deosebită. Doar într-o zi i s-a dat o mustrare pentru atitudinea ireverenţioasă faţă de conducere. Susţinându-şi părerea, i-a spus la un moment dat directorului:

— Bine, dumneavoastră nu vedeţi că eu am dreptate? Doar asta sare în ochi, tot aşa cum e clar că eu sunt elefant!

Încolo, Lică Blendea s-a obişnuit cu noua lui existenţă şi nu-l mai supără nimic. În afară doar de faptul că niciodată nu găseşte pantofi pe măsura lui! Dar de asta se plânge, la urma urmei, toată lumea.

O DISCUŢIE LA BUFET

— O pereche de crenvurşti cu muştar dacă aveţi…

Mi-am luat farfurioara şi un tacâm şi m-am aşezat la o măsuţă liberă. Era pauza de la ora 12 şi-mi luam gustarea la bufet.

— Pot să stau şi eu?

Am ridicat ochii şi l-am văzut pe nea Bică.

Era ca de obicei în halat. Din buzunarul de la piept ieşea o riglă de calcul. Ţinea în mână o ceşcuţă cu cafea. L-am invitat să ia loc.

— Buni crenvurştii? mă întrebă conventional, ca să înceapă într-un fel oarecare conversaţia.

Am dat din cap afirmativ.

— Şi au şi muştar! adăugă el cu o anumită intonaţie. Adică, vezi dragă doamne, „ce sărbătoare! „N-am reacţionat.

Nea Bică şi-a aprins o ţigară.

— La o cafea bună, o ţigară bună! exclamă cu aerul că a făcut o glumă reuşită, arătându-mi că fumează *carpaţi* fără filtru.

Totdeauna m-am întrebat unde lucrează de fapt nea Bică. Nimeni nu l-a văzut în secţiile direct productive, deşi e întotdeauna cu halatul pe el şi-l poţi întâlni nu numai prin birouri, ci şi în ateliere. În plus intră când vrea la director chiar dacă acesta mai are pe cineva.

L-am văzut şi eu o dată cum a trecut prin secretariat (venisem chemat la *conducere,* dar mie mi s-a spus să aştept) fără ca măcar Manolica, secretara, să ridice capul din maşina de scris. Acum amesteca energic cafeaua cu linguriţa de

parcă era ceai cu lămâie.

— Ar fi bine, spuse el deodată, să fii atent ce vorbești și cu cine vorbești.

Am ridicat capul și l-am privit așteptând urmarea.

— N-are rost s-o faci pe miratul pentru că la noi, nea Bică știe tot, zâmbi el acru-dulce, de parcă ar fi băut într-adevăr ceai cu lămâie.

— Foarte bine că știe, am spus ștergând cu pâine mustarul de pe farfurie, dar dacă știe să-mi spună și mie la ce se referă.

L-am privit placid. Crenvurștii fuseseră gustoși, dar mustarul cam slab și cu oţet.

— Ai spus cuiva, ieri, că „prea sunt mulţi proști în întreprinderea noastră*…

Brusc mi-am amintit. Discutasem ieri cu foarte multă aprindere un proiect în colectivul nostru și, la un moment dat, am spus „Se *găsesc* mulţi deștepţi în întreprinderea noastră.

Am început să râd și am explicat că atunci când e vorba de un lucru nou, totdeauna apar tot felul de persoane care aduc obiecţii, vrând pesemne să arate că sunt mai deștepţi ca proiectantul.

— Și ai mai spus că tot ce producem noi sunt numai rebuturi.

— Am spus că dacă vrem să dăm noul produs la export, asta înseamnă că *n-avem voie să avem niciun rebut.*

— Poate că asta *ai vrut* să spui, dar eu îţi arăt ce s-a înţeles. Dar ai spus sau n-ai spus că nu suntem în stare să fim competitivi?

— Asta n-am spus! Pentru bunul motiv că sunt sigur că putem fi.

— „Că putem fi”! zâmbi nea Bică ironic. Deci în viitor! Acum nu suntem în niciun caz. Vezi cum pui problema?

— Văd că cineva a vrut cu tot dinadinsul să-mi răstălmăcească cuvintele.

— Vorbe! Sunt propriile dumitale cuvinte.

Vreau să-ţi demonstrez că trebuie să fii atent la ce spui și cu cine vorbești. Uite, unii te-au înţeles așa…

Am ridicat din umori: treaba lor!

— Chestiunea are o deosebită importanţă atunci când se petrece în mijlocul colectivului și chiar în orele de producţie, dar capătă o greutate și mai mare când o astfel de comportare („problema* devenise „comportare*!) se manifestă în afara locului de muncă, în afara programului, adică atunci când respectivul crede că nu mai are nicio răspundere și mai ales se crede neobservat.

Nu știam la ce se referă. Nea Bică zâmbi în modul său caracteristic. Tot el trebuia să-mi spună despre ce e vorba dacă sunt atât de găgăuţă și nu știu (sau dacă mă fac că nu știu!).

— Zilele trecute ai plecat cu alţi doi colegi de la serviciu…

— În fiecare zi plec cu mai mul ţi colegi de la serviciu…

Nea Bică ridică linguriţa în aer cerându-mi să-l ascult.

— Pe drum ai adus din nou în discuţie proiectul și ai spus că, fiind o lucrare bună, *nu va fi aprobată* de tovarășul director.

— Așa ceva n-am spus! Niciodată.

— Îmi pare rău, dar cuvintele exacte au fost:

„Să vedem ce-o să spună tovarășul director.

Chestiunea începea să mă calce pe nervi.

— Și ce vezi matale dăunător într-o astfel de întrebare?

Nea Bică mă măsură compătimitor:

— Dar e foarte clar, ai vrut cu alte cuvinte spui: „Ce poate să spună directorul ăsta cace și incompetent și nici nu încurajează inițiativa tehnicienilor.

I-am explicat pe larg celui din fața mea (uneori am rezerve neașteptate de răbdare) că este o interpretare abuzivă, că pornea de la premiza preconceptă că directorul o va respinge i că, în realitate, eram chiar curios cum va preda noua propunere. Dar nea Bică roti prin aer ceșcuța, încercând să mai adune o picătură, două de cafea, o dădu pe gât, stinse apăsat țigara în scrumieră și spuse:

— Rămâne de văzut, rămâne de văzut…

Se ridică și plecă.

De atunci a trecut o săptămână și în fiecare zi (și în fiecare noapte) m-am tot gândit ce a avut în vedere nea Bică. Ce-a vrut să spună?

„Rămâne de văzut, rămâne de văzut… Era aici ceva ca o amenințare. În ce sens? îi va oferi directorului versiunea lui? Și directorul cum va reacționa? Sau poate era mai curând un fel de răgaz pe care mi-l acorda ca să vadă cum „o să mă comport” în viitor? Sau poate…

Brusc mi-am dat seama (cu regret) cât sunt de lipsit de caracter. A spus și el, acolo, două cuvinte și m-am apucat să-i fac omului tot felul de procese de intenție!

DIN JURNALUL UNUI MIZANTROP

Ieri am fost la teatru. Piesa a fost proastă.

Când am ajuns acasă, am constatat că mi-am uitat umbrela la garderobă. De vină e numai intrigantul acela de Jolea, care mi-a băgat pe gât biletele la spectacol. A mai avut nas să susţină că-mi face un serviciu.

Am un prieten (nu contează cum îl cheamă). Și-a educat feciorul cu maximă stricteţe, de mic. L-a călit în ger. L-a controlat la școală. Se ducea să vadă cu cine-și petrece timpul liber. Când era obraznic, îi mai dădea și două palme. Și când odrasla a crescut, drept mulţumire i-a luat lui taică-său carnetul CEC și a dispărut cu mașină cu tot. Mă întreb la ce mai servește educaţia.

— Alecule, adu-mi, te rog, ţigările din dormitor!

Și eu, ca un neghiob mă duc, orbecăi prin întuneric, și sparg vaza de flori pe care am dat o avere.

Și doar i-am spus de atâtea ori nevesti-mii să se lase de fumat!

Am văzut un film despre viaţa lui Bach. Impresionant. Câtă forţă, câtă dăruire și pasiune. Cât a trebuit să sufere, să se sacrifice ca să-și creeze opera. Bine măcar că acum a putut să spună tot ce credea despre toată pleava aia care nu înţelegea nimic din muzica sa.

Nu beau, nu fumez. Nu gonesc pe șosea. Am și centură de siguranţă. Nu discut cu nimeni când sunt la volan. Nu iau persoane străine. E logic ca tocmai eu să fac pană de cauciuc?!

Pentru ineficienţă în serviciu, L.G. a fost retrogradat. Atunci, de supărare, a început să bea. Dacă a început să bea, venea beat acasă și făcea scandal. Într-o zi l-a bătut pe un vecin, într-o altă zi m-a insultat pe mine. În cele din urmă l-a părăsit nevasta. Nu există dreptate pe lume!

Am fost la Tekirghiol. Ies din lac uns cu nă mol şi-o văd pe nevastă-mea că aleargă după mine.

— George!

— Pardon, eu sunt Alecu.

De aceea stau și mă gândesc: o fi bun la ce va nămolul ăsta?

Röntgen a fost declarat inapt pentru studii de comisia de examinare. Verdi a fost respins la admiterea în conservator. Einstein n-a înţeles nimic din mecanica cuantică.

Eu însumi am fost trântit la bacalaureat.

Multe lucruri se spun *ad usum delphini.*
Chiar nu se știe că noi ne tragem din maimuţă?

Ieri am stat o mulţime de vorbă cu G.I. Un tip deștept și bine informat. Mi-a explicat toată încâlceala cu criza economică mondială. La urmă mi-a cerut o ţigară.

Sunt profund dezamăgit. Am citit într-o carte că Napoleon, revenit la Paris după lupta de la Waterloo, a strigat ca un bădăran:
— Mi-e foame!

Am aflat o reţetă nemaipomenită. Se iau 100 g agrișe coapte și se fierb într-un litru le apă. Se lasă să se răcească. Se adaugă trei aspirine și 100 g alcool. Apoi se filtrează printr-un tifon. Necazul este că nu mai știu la ce servește: la frecţii contra junghiurilor sau pentru menţinerea florilor tăiate?
Am să încerc ambele variante.

Cehov i-a trimis editorului său un bilet:
Dragă prietene, iartă-mă, dar n-am avut timp să scriu scurt".
În ultimul timp s-au înmulţit la noi scriitorii foarte ocupaţi.

Am o colegă care mă uimește cu vasta ei cultură generală. În fiecare dimineaţă mă întreabă:
— Știai că?
Nu știam.
— Știai că?
Nici asta nu știam.
— Știai că?
Plin de admiraţie i-am spus unui coleg:
— Anișoara asta e uimitoare. Știe o mulţime de lucruri!
— Cum să nu știe, biata femeie, când are un măgădău căzut la trei materii!

Am fost coleg de liceu cu T. Deunăzi mă ia în primire:
— Ești un măgar! I-ai spus nevesti-mii că eu am copiat într-a opta de la tine la teza de engleză!
Rămân cu gura căscată.
— Dar bine, zic, noi nici n-am făcut engleza, am făcut franceza!
— Vezi, îmi aruncă triumfător, singur recunoşti că ești un mincinos!

Totul merge spre perfecţionare și specializare.
Ieri te duceai la frizer, te tundea, te bărbierea, îţi punea ventuze și-ţi scotea măseaua. Astăzi pentru asta trebuie să termine o facultate.

— Am un coleg, Sprintenelu Marian. Are 7 copii. Mi-a explicat că în fiecare zi îi dă altuia o scatoalcă.

— Ca să le dezvolt sentimentul de solidaritate.

Este cunoscută indicaţia lui Cehov că, dacă în primul act al piesei se vede pe un perete un pistol, acesta trebuie să tragă în actul III.

Tocmai aici e și deosebirea dintre artă și viaţa reală. Am cunoscut o femeie care și-a împușcat soţul pentru că i-a fost infidel. Tribunalul a achitat-o. Și, pentru că-l iubise foarte mult (pe ticălosul ei de soţ), în amintirea celor întâmplate, a pus pistolul într-un cui pe perete.

Am auzit un scriitor spunându-i altuia pe plajă:

— Cred și eu că după ce Shakespeare a fost tradus în franceză și Goethe în engleză, le-a fost ușor să intre în circuitul valorilor universale!

„Spune-mi cu cine te aduni, ca să-ţi spun cine eşti. Imposibil de aplicat. Noi suntem 120 de oameni în secţie.

După ce a inventat un aparat, strămoș al cinematografului, Edison a fost întrebat la Biroul de brevete, la ce va servi:

— Nu știu, a spus el.

În evul mediu se discuta mult despre ce sex au îngerii. Noi nu mai credem în îngeri, dar discuţia continuă.

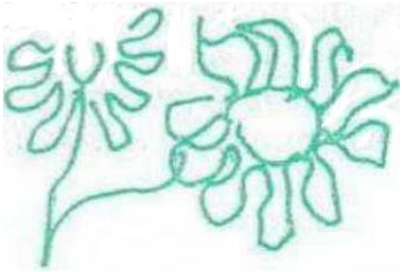

PALEOCOMICOSCOPIA

Stimaţi cursanţi, pe lângă metodele hermeneutice clasice, pe lângă analizele structurale sau procedeele de modelare cibernetică devenite obișnuite, societăţile trecute, cu nivelul lor de civilizaţie, de ideaţie, ca și tipul de relaţii interumane pot fi reconstituite și cu ajutorul textelor umoristice ce ni s-au păstrat. Pornind de la premisa că umorul este o prismă superioară de demistificare și defetișizare a tabuurilor de tot felul, că are, un caracter spontan și reflectă cel mai direct modul

de a fi al individului — am imaginat o teorie și o metodă de analiză și sinteză care, împreună cu apara tul de investigare conex, constituie ceea ce am numit *Paleocomicoscopia.* Așa după cum o serie de epigrafiști ce s-au ilustrat în secolul 20 au izbutit prin inscripţii și acte să dezvăluie și să redea adevărata faţă a unor personaje din an tichitatea greacă și latină, cunoscute până atunci doar prin texte hagiografice ale unor biografi de curte, tot astfel și *paleocomicoscopia,* după cum veţi vedea, obţine rezultate dintre cele mai surprinzătoare în luminarea unor feţe și faţete mai puţin cunoscute. Folosind tehnici ultramoderne — logica matematică, euristica, calculul probabilistic și statistic, reconstituirea logospaţială ș.a. – am stabilit că în colectivitatea analizată unul din personajele cele mai importante în momentul dat era ceea ce se numea *magazionerul-șef.* (Profesiune dispărută în epo ca noastră în care produsele nu se stochează, i se fabrică în flux continuu în raport direct cu consumul, pe baza inputului informaţional.) Din eșantionul (aproape exhaustiv) de texte satirice reiese că *magazionerul-șef* — personaj negativ, supus criticii, este individul situat pe prima treaptă a organigramei socio-profesionale. Prin cuantificare și modelare situaţională, am stabilit că populaţia era alcătuită la data la care ne referim, din 62% *ospătari* (profesie dispărută), 21% *contabili* (și contabili-șefi — profesie preluată astăzi integral de mașinile electronice, infailibile și incoruptibile), 7% *portari* (din câte știu, la ora actuală există un singur portar la Muzeul Costumului), 5% *sportivi* (în zilele noastre, toată populaţia practică sportul fără acea distincţie — care a adus atâtea prejudicii educaţionale — între sportul de masă și sportul de performanţă), 2% *vânzători din reţeaua comercială* (aţi învăţat probabil la Istoria Comerţului), 2% *șoferi* și 1% *soţii.* Aici nu e clar dacă din eșantionul prelevat doar o singură persoană era căsătorită (puţin probabil) sau dacă 1% reprezintă ponderea pe ansamblu a acestei situaţii caracteristice. Mai apare în mod bizar o categorie numită *director,* într-o proporţie de 0,02%, iar gradul de combativitate critică este atât de derizoriu, încât am ajuns la concluzia că, în măsura în care categoria exis la era tot atât de temută pe cât erau zeii malefici din antichitate. Prin metoda recompunerii dinamice, se poate ușor vizualiza o micro structură care arată în consecinţă că la fiecare sută de locuitori erau șapte restaurante (cu baza un portar), având fiecare 8 ospătari (±1), 3 contabili (doi, plus un contabil-șef). La aceste restaurante mâncau (de fapt reiese că mai mult beau) cei cinci sportivi, mâncau (și mai ales beau) cei doi șoferi. Este posibil ca unul dintre vânzători să fi fost căsătorit și mânca acasă, iar cel de al doilea să fi consumat hrană rece pe tejghea în orele când trebuiau să servească clientela. Dacă *paleocomicoscopia* s-ar reduce la atât, ea n-ar depăși o arhivistică statistică obișnuită. Prin complexitatea ei, metoda mea pune în evidenţă și contradicţiile care luau naștere dintre indivizii citaţi. Așa, de exemplu, era cunoscută o manifestare ciudată numită *întârziere la serviciu* (din câte am constatat din alte cercetări, numita tară a dispărut către sfârșitul secolului XX), *lucru de proastă calitate* (vă rog să scuzaţi expresiile cam fruste, dar ele aparţin acelei epoci și trebuie înţelese ca atare), și diferite conflicte rizibile (care în texte nu totdeauna provoacă râsul) care izbucneau în locuri publice: restaurante, magazine, autobuze (în cele două

autobuze conduse de cei doi șoferi). Ca și în locuri nepublice, între soţul și soţia menţionată. În ce privește trăsăturile de caracter dominante (de altfel indivizii nu aveau decât o singură trăsătură foarte îngroșată), am inventariat: *lenea fizică* (lenea intelectuală care mai apare uneori în zilele noastre era complet necunoscută în acea vreme sau pur și simplu nu făcea obiectul preocupărilor critice), deci lenea fizică am spus — oamenii se sculau târziu sau dormeau la birou (sau în ședinţe!) *superficialitatea, egoismul* și *îngâmfarea* (toate acestea trei fiind caracteristice magazionerului-şef). Ţinând seama de faptul că toate textele cercetate se încheie cu îndreptarea subiectului criticat, se poate deduce că avem de-a face cu o colectivitate fericită, în care toate se terminau cu bine (șoferii și sportivii încetau să mai bea, ospătarii se mișcau mai repede și nu mai încărcau nota de plată, vânzătorii deveneau politicoși și soţia înţelegătoare). O menţiune pentru acel 0,02 *director,* care devenea mai apropiat de oameni. Singurul care nu putea fi îndreptat în niciun fel era magazionerul-șef.

Pentru ol nu exista decât o singură soluţie: să fie transferat magazioner-șef la o altă unitate, justificându-se în felul acesta apariţia altor materiale critice ale altor autori.

După părerea mea, cu toate corectivele care, fără îndoială, se vor mai aduce, *paleocomicoscopia* are un mare viitor pentru că ea dă rezultate cu adevărat senzaţiona. Le la analiza unor texte care n-au aspirat niciodată la statutul de scrieri umoristice.

S-ar putea să mă întrebaţi de ce n-am comunicat până acum în cadrul conferinţelor sau de ce n-am tipărit nimic despre *paleocomicoscopie.* Am să v-o spun pentru că prezenta prelegere are un caracter facultativ și o ţin doar pentru informarea voastră ca viitori analiști (sau umoriști). Când am pus la dispoziţia referenţilor (doi colegi de-ai mei) manuscrisul lucrării, ei au declarat că prin această metodă prezint în mod deformat trecutul (deși nu au putut contesta adevărul privind textele analizate), iar Editorul-șef s-a simţit lezat de faptul că și magazionerul era *șef,* fapt în care a văzut o aluzie la persoana sa.

CUPRINS

ARGUMENT 2
TOTUL S-A SCRIS 3
O PROBLEMĂ DE ADOPŢIUNE… 3
PE PLAJA 9
GAZETA NOASTRĂ 11
UN DISCURS DESPRE METODA… 17
TREI FEMEI 20
FABULA FABULEI 22
DIN EXPERIENŢA VIEŢII… 23
PE ADRESA MEA 25
BĂNUI ALA 27
„CAUT PARTENER DE EXCURSIE” 31
451° FAHRENHEIT 33
ALE VERII VALURI 37
DINTR-UN CAIET GĂSIT ÎN POD. 39
ÎN CĂUTAREA ABSOLUTULUI… 42
TU EȘTI, MITICA? 45
AVENTURIERUL 48
BOEMA 52
CANDIDE sau OPTIMISMUL… 54
O.Z.N. 56
„ACEIAȘI OCHI, ACEEAȘI PRIVIRE” 57
LA BIROU 62
PERPETUUM MOBILE 64
CANITERAPIA 65
LAPSUS 66
ERA POSTTELEMATICĂ… 68
LA O CAFEA 71
FAC SCHIMB DE LOCUINŢĂ 72
PRELUCRĂRI ÎN ZONA LIMBAJULUI 76
UNCHIUL TASE 79
INSOMNII 81
CONVERSAŢIA 84
CASA MARELUI CLASIC 85
TURIȘTII 87
LICĂ ELEFANTUL 90
O DISCUŢIE LA BUFET 94
DIN JURNALUL UNUI MIZANTROP 97
PALEOCOMICOSCOPIA 99